

"In den strijd tegen onwetendheid, valsche voorstelling en leugen"

een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein voorlichting van de rijksoverheid, 1931-1990

PIVOT-rapport nr. 46

"In den strijd tegen onwetendheid, valsche voorstelling en leugen"

een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein voorlichting van de rijksoverheid, 1931-1990

PIVOT-rapport nr. 46

Dit rapport is een gezamenlijke uitgave van het Ministerie van Algemene Zaken

&

de Rijksarchiefdienst/PIVOT

Ministerie van OCW

's-Gravenhage, 1997

Het citaat in de titel van dit rapport, "In den strijd tegen onwetendheid, valsche voorstelling en leugen", komt uit het dankwoord van prof. mr. J.P.A. François aan de minister van Buitenlandse Zaken, Beelaerts van Blokland, bij de installatie van de Commissie van Advies voor de Instelling van een Regeeringspersdienst op 4 november 1931. François was voorzitter van deze commissie.

Tekst: drs. M.J.B. Kavelaars
Vormgeving: Rijksarchiefdienst/PIVOT
Illustraties: W.D. Küller
Druk: Drukkerij ENRO-print BV

ISSN: 0928-0448
ISBN: 90-74442-50-1

PROJECT INVOERING VERKORTING OVERBRENGINGSTERMIJN

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een project-organisatie die in mei 1991 door de Algemene Rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld. Immers, eerder overgedragen archieven worden ook eerder volledig toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent deze termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, zij overstroomd wordt met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheidshandelen zou bij de invoering van de nieuwe wet in een korte periode moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom van gegevensbestanden geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer over de periode 1943-1973 en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar, noch hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de Archiefwet 1962 zijn grote achterstanden ontstaan in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en in het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst. In inspectierapporten van de Rijksarchiefdienst werd daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door de inzet van extra financiële middelen die de minister van WVC in 1991 heeft toegezegd: fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om deze operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemene Rijksarchivaris hebben gesloten.

1. De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele selectiemethoden zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij zijn te arbeidsintensief en dus te kostbaar waarbij de basis van de gevoerde selectie niet altijd duidelijk is geformuleerd. Bij de traditionele selectie worden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats die zij innemen in het geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Aangezien men bij die manier van selecteren geen model hanteert waarmee men de context van de gegevens in kaart kan brengen, kan men aan de gegevens op zich moeilijk een waarde toekennen. De functie van de gegevens is in dat geval niet te achterhalen. Het gevolg hiervan is een subjectieve selectie omdat iedereen die selecteert een eigen interpretatie aan de gegevens geeft.

PIVOT gaat ervan uit dat de selectie moet worden uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van het over-

heidsorgaan of de organen die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd: niet de informatiewaarde van documenten maar de waardebeoordeling van handelingen van overheidsorganen staat centraal. Met de gegevensbestanden die naar de Rijksarchiefdienst worden overgebracht moet het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren zijn. Daarbij wil PIVOT met het resultaat van de selectie op basis van deze doelstelling bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving (en cultuur) veiligstellen voor blijvende bewaring.

De methode om dit te bereiken is de methode institutioneel onderzoek van PIVOT. Deze methode is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en nieuwe, theoretische inzichten uit binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Op basis van de handelingen kan achterhaald worden welke neerslag er in principe zou *moeten* zijn. Met andere woorden, de selectie zal niet meer plaatsvinden op basis van het archiefstuk zelf, maar op basis van de handeling. Handelingen worden gewaardeerd in het kader van de context.

Uiteindelijk zal PIVOT de overbrenging van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de archieven en andere gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT hen daarbij adviseren. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat' (zie hiervoor ook de PIVOT-brochure 'Om de kwaliteit van het behoud: normen 'goede en geordende staat' (Rijksarchiefdienst/PIVOT, 's-Gravenhage 1993).

2. Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries ingezet. Zij nemen gezamenlijk ongeveer 130 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening. Per beleidsterrein beschrijft de onderzoeker de historische ontwikkeling van dat beleidsterrein als context van de handelingen die er sinds 1940 zijn verricht. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de periode 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij de onderzoeken vormt de Methode van Institutioneel Onderzoek (MIO), neergelegd in de brochure 'Handelend optreden' (PIVOT-brochure, 's-Gravenhage 1994). De resultaten van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO). Een RIO is de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop overheidsorganen handelend optreden en omvat:

1. een historische schets van het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, inclusief:
 - de doelstellingen van de overheid op het beleidsterrein;
 - de overheidsorganen en overige actoren;
 - de onderlinge relaties tussen de actoren;
 - de beleidsinstrumenten;
 - een beschrijving van het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort.

2. een overzicht van de handelingen die overheidsorganen verrichten of hebben verricht, inclusief:

- de looptijd van elke handeling (begin- en einddatum);
- de grondslag (bron) van elke handeling;
- het produkt van de handeling (indien bekend).

Zo mogelijk worden de handelingen thematisch of procedureel geordend, waardoor men de handelingen in hun context kan zien.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt de 'handeling'. Een handeling is een complex van activiteiten, gericht op het totstandbrengen van een produkt, dat een actor verricht ter vervulling van een taak of op grond van een bevoegdheid. Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid moet doen maar ook wat zij daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het beschrijven van het handelen niet alleen officiële wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende algemene maatregelen van bestuur, koninklijke besluiten, ministeriële regelingen en beschikkingen zoals instellings-, opheffings- en organisatiebesluiten als onderzoeksbron, maar ook jaarverslagen en jaaroverzichten, staatsalmanakken, memories van toelichting op de rijksbegroting en op bovengenoemde wetten, beleidsnota's, archieven en literatuur. Daarnaast vormen interviews met beleidsmedewerkers en andere deskundigen - in en buiten de overheid- op het beleidsterrein een bron van informatie.

Naast het begrip 'handeling' neemt het begrip 'actor' in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. 'Actor' volgens de PIVOT-methode wordt gedefinieerd als "een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein". Strekten de PIVOT-onderzoekers zich tot 1995 uit tot de handelingen van overheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de Archiefwet 1995 wordt, gebaseerd op de Algemene wet bestuursrecht, onder 'overheidsorgaan' verstaan "organen van overheidsstichtingen, verenigingen en vennootschappen die, ook voor zover zij niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, toch met openbaar gezag zijn bekleed of waaraan toch één of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend". Het begrip 'overheidsorgaan' is hiermee aanzienlijk verbreed.

In de onderzoeksrapporten worden de handelingen van particuliere instellingen niet opgenomen. Wel wordt hun rol op het beleidsterrein beschreven. Op grond van het acquisitieprofiel van het Algemeen Rijksarchief wordt bepaald of de archieven van particuliere instellingen voor overbrenging in aanmerking komen.

3. De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden daarna verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het "basis selectiedocument" (BSD). De selectielijst is een lijst van handelingen die elk voorzien zijn van de waardering 'bewaren' of 'vernietigen'. De selectielijst volgt uit de beschrijving van het RIO. In overleg met de betreffende instelling(en) wordt aan de hand van deze selectielijst bezien welke gegevensbestanden voor 'de eeuwigheid' geselecteerd moeten worden en uiteindelijk overgebracht worden aan de Rijksarchiefdienst. De ontwerp selectielijst wordt ter inzage gelegd bij verscheidene instanties en de zorgdrager(s) bied(t)(en) de ontwerp-selectielijst aan aan de minister van OCenW. De definitieve selectielijst wordt vastgesteld door de zorgdrager(s) in kwestie en de minister/staatssecretaris van OCenW.

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overbrenging van gegevensbestanden. Om de toepassingsmogelijkheden van het institutioneel onderzoek ook voor de toekomst te kunnen

garanderen, is het daarom noodzakelijk om ontwikkelingen in taken, handelingen en organisatie van de overheid, alsmede de grondslag van die taken en handelingen bij te houden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdragers. Het RIO en het BSD kunnen gebruikt worden als basis voor de ontwikkeling van een structureel documentair informatieplan teneinde het beheer van de gegevensbestanden die de Rijksarchiefdienst na 20 jaar verwerft en het beheer van de gegevensbestanden bij de verantwoordelijke organen zelf te verbeteren.

Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensbestanden zullen vormen.

4. Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen is PIVOT werkzaam. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches en in de toekomst wellicht beeldplaat. Inmiddels kon uitbreiding van de opslagcapaciteit met ca. 25 km. van bestaande depots in het Algemeen Rijksarchief worden gerealiseerd door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus).

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Algemeen Rijkarchief/PIVOT/Den Haag, juni 1997.

Inhoudsopgave

Lijst van afkortingen	1
1 Verantwoording	3
2 De ontwikkeling van de voorlichting van de rijksoverheid	6
2.1 Externe voorlichting	6
2.1.1 Tot en met het Kabinet Schermerhorn	6
2.1.2 Verklaring van en toelichting bij rijksoverheidsbeleid	8
2.1.3 Vergroting van de openbaarheid	9
2.2 Interne voorlichting	12
3 Handelingen op het beleidsterrein voorlichting van de rijksoverheid	13
3.1 Externe voorlichting	13
3.1.1 Adviescommissies	13
3.1.2 Beleidsvoorbereiding	17
3.1.3 Ondersteuning van externe voorlichting	21
3.1.4 Externe voorlichting met het oog op de openbaarheid van bestuur	30
3.1.5 Uit eigen beweging informatie verschaffen via de radio of televisie	38
3.1.6 Uit eigen beweging informatie verschaffen over het Koninklijk Huis	58
3.1.7 Uit eigen beweging informatie verschaffen in het algemeen	61
3.1.8 Beleidsevaluatie	66
3.2 Interne voorlichting	67
3.2.1 Beleidsvoorbereiding	67
3.2.2 Ondersteuning van interne voorlichting	69
3.2.3 Interne voorlichting geven	70
3.2.4 Beleidsevaluatie	72
Literatuurlijst	74
Bijlage 1: Overheidsorganen op het beleidsterrein voorlichting van de rijksoverheid	81
1 Taak om ad hoc te adviseren over het beleid inzake (externe) voorlichting van de rijksoverheid	81
Commissie van Advies voor de Instelling van een Regeeringspersdienst (de Commissie-François)	81
Perscommissie van het College van Vertrouwensmannen van de regering	81
Adviescommissie overheidsbeleid inzake voorlichting . (Commissie-Van Heuven Goedhart)	81
Commissie Reorganisatie Overheidsvoorlichting (Commissie-Hermans)	82
Commissie van Advies voor de Overheidsvoorlichting (Commissie-Fock)	82
Commissie Heroriëntatie Overheidsvoorlichting (Commissie-Biesheuvel)	83
Adviescommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid bestuur (Evaluatiecommissie)	85
Begeleidingscommissie Evaluatie Wet Openbaarheid van bestuur	85
Wergroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid	86
Commissie voor de voorlichting bij grootschalige incidenten en rampen (Commissie-Van der Voet) (Commissie VORAMP)	87
Overleggroep voorlichting civiele verdediging (OVCV)	88
2 Overige overheidsorganen	89
Vakministers (voorbeeld)	89
Voorlichtingsraad (Vora)	91

Radioraad	100
Televisieraad	100
Omroepraad	100
Mediaraad	101
Regeringscommissaris voor het radiowezen/ de omroep	102
Commissariaat voor de Media	102
Nederlandse Televisie Stichting (NTS)	104
Stichting Nederlandse Radio Unie (NRU)	106
Nederlandse Omroep(programma) Stichting (NOS)	107
Nederlands Omroepproductie Bedrijf N.V. (NOB)	109
 Bijlage 2: Procesmodellen van het beleid inzake voorlichting van de rijksoverheid	 111
 Bijlage 3: PIVOT-publicaties	 115

Lijst van afkortingen

amvb	algemene maatregel van bestuur (groot KB)
Aneta	Algemeen Nieuws- en Telegraafagentschap
A.N.P.	Algemeen Nederlands Persbureau
AOK	Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk
ARA	algemeen rijksarchivaris/ Algemeen Rijksarchief
AZ	Algemene Zaken
BOB	Besluit openbaarheid van bestuur
BSD	basisselectiedocument
BVC	Bijzondere Voorlichtingscommissie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CPB	Centraal Plan Bureau
C.R.M./	
CRM	Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk
EZ	Economische Zaken
HNL	Handel, Nijverheid en Landbouw
inv.nr.	inventarisnummer
KB	Koninklijk besluit
KMP	Kabinet van de Minister-President
L&V	Landbouw en Visserij
LVV	Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening
MARVO	Marinevoorlichtingsdienst
NOB	Nederlands Omroepproductie Bedrijf N.V.
NOS	Nederlandse Omroep(programma) Stichting
NOZEMA	Nederlandse Omroep Zender Maatschappij N.V.
NRC	Nationale/ Nieuwe Rotterdams(ch)e Courant
NRU	Nederlandse Radio Unie
NTS	Nederlandse Televisie Stichting
NVC	Nationaal Voorlichtingscentrum
OCenW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OG	Overzeese Gebiedsdelen
OKW	Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
OVC	Oorlogsvoorlichtingscommissie
O&W	Onderwijs en Wetenschappen
PEDRO	PErsDatabank RijksOverheid
PEP	Project Electronische verzending van Persberichten
PIVOT	Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn
PKB/pkb	Planologische Kernbeslissing
plv.	plaatsvervangend
PTT	Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie
RAD	Rijksarchiefdienst
RIO	rapport over institutioneel onderzoek
ROOS	[? koepel van regionale omroepen]
RPD	Rijks Planologische Dienst
RTP	Radio, Televisie en Pers
R.V.D./	
RVD	tot 15 september 1953 "Rege(e)rings-", daarna "Rijksvoorlichtingsdienst"

SDU	Staatsdrukkerij en -uitgeverij
SDUB	Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf
SCP	Sociaal Cultureel Planbureau
SoZa	Sociale Zaken
SZ&V	Sociale Zaken en Volksgezondheid
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Stb.	Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden
Stcrt.	Nederlandse Staatscourant
TITAN	televisie-informatie ten algemene nutte
UOR	Uniezaken en Overzeese Rijksdelen
VM	Volksgezondheid en Milieuhygiëne
Vora	Voorlichtingsraad
VORAMP	voorlichting bij grootschalige incidenten en rampen
V&RO	Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
V&W	Verkeer en Waterstaat
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WNO	Wet Nationale ombudsman
WOB	Wet openbaarheid van bestuur
WVC	Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

1 Verantwoording

Dit rapport is het resultaat van afspraken, opgenomen in het convenant tussen de secretaris-generaal van het ministerie van Algemene Zaken (AZ) en de algemeen rijksarchivaris (ARA) van 8 juli 1994. Tot de afspraken hoort onder meer het verrichten van een institutioneel onderzoek naar de taakontwikkeling en de daaraan gekoppelde organisatorische ontwikkeling van het ministerie over de periode 1937-1990. De taken van het ministerie van AZ waarover dit rapport gaat zijn ten eerste het *voorlichten* van Nederlandse burgers over het algemeen regeringsbeleid, over het beleid van rijksorganen die geen perschef, centrale persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben, en over het Koninklijk Huis (externe voorlichting), en het voorlichten van de regering, van rijksorganen die geen perschef, centrale persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben, en van het Koninklijk Huis (interne voorlichting)¹, en ten tweede het *coördineren* van en adviseren over de voorlichting door de verschillende rijksorganen, voor zover een vakminister niet inhoudelijk verantwoordelijk is.

Het doel van dit rapport is een instrument te bieden, waarmee ten eerste selectiecriteria voor gegevens kunnen worden vastgesteld, en ten tweede het gegevensbeheer in het algemeen bij de betrokken rijksorganen en bij de Rijksarchiefdienst (RAD) te verbeteren is. Bedoeld zijn de gegevens die de neerslag vormen van handelingen op het beleidsterrein 'voorlichting van de rijksoverheid' vanaf 1931. Gekozen is voor het jaar 1931 in plaats van 1937, omdat in 1931 de Commissie van Advies voor de Instelling van een Regeeringspersdienst (de Commissie-François) werd ingesteld, hetgeen leidde tot de oprichting van de Regeeringspersdienst (RPD). Met de Regeeringspersdienst ging de rijksoverheid zich voor het eerst institutioneel bezighouden met voorlichting. Van 1937 tot in 1940 en sinds 1947 heeft de Regeeringspersdienst, later de Rege(e)rings- of Rijksvoorlichtingsdienst (RVD), geressorteed onder de minister van AZ.

"De Voorlichtingsraad werd op 17 oktober 1947 ingesteld en heeft formeel tot taak de voorlichting van de verschillende ministeries en rijksdiensten en het gebruik van de publiciteitsmedia te coördineren. Daarnaast heeft de Raad een adviserende, coördinerende en budgettoedelende taak. De Voorlichtingsraad verricht deze taak onder auspiciën van de minister-president (MP) als coördinerend bewindsman voor de voorlichting. De raad ressorteert onder het ministerie van AZ; voorzitterschap en secretariaat berusten bij de RVD".² De Voorlichtingsraad (Vora) zou een ambtelijk voorportaal zijn, als zij adviseerde aan een onderraad. Zij adviseert echter aan de Minister-President, minister van AZ.

Ik beperk me in dit hoofdstuk tot:

- de minister die zorgdraagt voor de voorlichting over het algemeen regeringsbeleid en voor de coördinatie van de voorlichting van de verschillende rijksorganen, in zijn naam de directeur van de Regeeringspersdienst of de (hoofd)directeur van de RVD zelf en de Vora;
- de minister van Buitenlandse Zaken (BuiZa), voor zover het de voorlichting aan het buitenland betreft; en

¹ Dit onderscheid in ex- en interne voorlichting heeft de Commissie-Van Heuven Goedhart voor het eerst gemaakt op pagina 14 en 15 van haar rapport 'Overheidsvoorlichting' (1946). Op die pagina's noemt zij de twee soorten voorlichting nog "uitgaande en inkomende voorlichting". Op pagina 60 schrijft zij over "interne voorlichting".

² Rapport werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid 1984, p. 20.

- de vakministers, voor zover het de voorlichting betreft, die gericht is op toelichting en verklaring (openbaarmaking):
 - van eigen beleid aan de Nederlandse burgers (externe voorlichting); of
 - aan zijn eigen ministerie (interne voorlichting).

Meestal geven de perschef, centrale persdienst of Centrale Directie Voorlichting van deze vakministers deze vorm van voorlichting namens de ministers.

Voor de voorlichting over eigen beleid van een vakminister, die gericht is op gedrags- of mentaliteitsverandering bij Nederlandse burgers, verwijs ik naar de rapporten over institutioneel onderzoek (RIO's) naar het betreffende beleidsterrein. Zonder deze vorm van voorlichting zou het voor het betreffende rijksorgaan namelijk niet mogelijk zijn om het hoofddoel van dit beleid te bereiken. Zij is een zelfstandig beleidsinstrument. Met de eerste vorm van voorlichting voert het betreffende rijksorgaan een secundaire taak uit, met de voorlichting die gericht is op gedrags- of mentaliteitsverandering bij Nederlandse burgers, een primaire taak (zie Bijlage 2: Procesmodellen van het beleid inzake voorlichting van de rijksoverheid).

Op basis van dit RIO is een basisselectiedocument (BSD) vastgesteld waarmee de beschreven rijksorganen daadwerkelijk hun gegevens voor overbrenging naar de RAD kunnen selecteren.³ Over de onderzoeksmethode valt nog het volgende op te merken: handelingen zijn samengevat of formuleringen ervan zijn vereenvoudigd, als de specificaties niet relevant zijn voor de selectie. Dit was vast te stellen door aan de hand van de selectiecriteria na te gaan of de (mogelijke) produkten van de handelingen van elkaar verschilden in relevantie voor de selectie. Die samenvattingen en vereenvoudigingen zijn van belang, om te voorkómen dat kleine wijzigingen - bijvoorbeeld die in procedure - maken dat de lijst van handelingen onnodig lang wordt, en dat het RIO en het BSD onnodig snel gewijzigd moeten worden, nadat die zijn vastgesteld. Verder is een produkt, voor zover bekend, pas opgenomen als het van belang zou kunnen zijn voor de selectie.

Als bronnen van onderzoek zijn secundaire literatuur, beleidsnota's, Kamerstukken en Handelingen der Staten-Generaal zoals memories van toelichting op Rijksbegrotingen, jaarverslagen, onderzoeksrapporten, brochures, staatsalmanakken (zie Literatuurlijst), wetten en interviews gebruikt. De interviews zijn afgenomen bij:

- vertegenwoordigers van de RVD: J.H. van der Ploeg, I.C.M. Wubben, mr A. Backx, drs J.R.M. Jooren, H.W. Middelkoop en M.A. Schijf;
- het plv. hoofd van de centrale afdeling Financieel-Economische Zaken van het ministerie van AZ, J.H. Hegi;
- vertegenwoordigers van de Vora: mr W.F. Volmer, mr ir N.A. Stegerhoek en K. Louwes;
- een deskundige op het gebied van de RVD: drs M. Wagenaar (Rijksuniversiteit Leiden);
- een contactfunctionaris WOB/WNO (Wet openbaarheid van bestuur/ Wet Nationale ombudsman): mr G.P.I.M. Wuisman [ministerie van AZ/Kabinet van de Minister-President (KMP)];
- deskundigen op het gebied van de regelingen inzake onderbreking van radio- en televisieprogramma's in buitengewone omstandigheden: J. Lemmer, J.A.C. Cabooter [ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)], H. Christe [ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W)], A.H.A.M. Brok en mr A.F. van der Putten [Landelijk Coördinatiecentrum (LCC)]; en
- deskundigen op het gebied van het mediabeleid: mr H. Hofenk en S. Koopmans [ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCenW)].

³ 'In de strijd tegen gegevensinflatie, Een basisselectiedocument voor het beleidsterrein voorlichting van de rijksoverheid, 1931-', 1995.

Het rapport is als volgt ingedeeld. Hoofdstuk 2 behandelt de ontwikkeling in taken ten aanzien van voorlichting van de rijksoverheid. De aandacht zal vooral gericht zijn op de taakontwikkeling van de Minister-President, minister van AZ, en onder zijn verantwoordelijkheid de Regeeringspersdienst of de RVD, en de Vora. Behalve de minister van AZ droegen ook de ministers van Buitenlandse Zaken, voor Algemeene Oorlogvoering van het Koninkrijk (AOK), en de Minister-President - tevens minister van Binnenlandse Zaken - zorg voor de voorlichting over het algemeen regeringsbeleid en voor de coördinatie van de voorlichting van de verschillende rijksorganen. Ook naar deze ministers zal in hoofdstuk 2 speciale aandacht uitgaan. Deze ontwikkeling in taken ten aanzien van voorlichting van de rijksoverheid vormt de context van de handelingen van alle betrokken rijksorganen. Hoofdstuk 3 geeft deze handelingen in een bepaalde periode weer, de grondslag van die handelingen, en zo nodig en zo mogelijk welk produkt uit de handelingen voortvloeit. De handelingen zijn ingedeeld naar thema. De ministers die in de loop van de tijd zorggedragen hebben voor de voorlichting over het algemeen regeringsbeleid en voor de coördinatie van de voorlichting van de verschillende rijksorganen, staan met name genoemd. Van de overige actoren staan de taakvoorgangers niet in de handelingenlijst vermeld, als de betreffende handeling nog steeds verricht wordt. Verondersteld is dat de gegevens die uit de handeling van de taakvoorganger zijn voortgevloeid, zich bij degene bevinden die op dit moment bevoegd is tot het verrichten van de handelingen van deze taakvoorganger.

In Bijlage 1 komen alle betrokken overheidsorganen, en hun taken op het beleidsterrein aan de orde, behalve de bovengenoemde ministers, die van Buitenlandse Zaken, van AZ en van AOK, en de Minister-President.

2 De ontwikkeling van de voorlichting van de rijksoverheid⁴

De rijksoverheid doet aan ex- en interne voorlichting met het oog op bepaalde doelen. Deze doelen worden geacht te leiden tot de taken van rijksorganen die het beleid inzake voorlichting van de rijksoverheid uitvoeren. De taken inzake voorlichting van de rijksoverheid worden op hun beurt geacht te leiden tot beleid, tot handelingen, inzake voorlichting van de rijksoverheid. Deze handelingen komen aan de orde in het volgende hoofdstuk. Allereerst de ontwikkeling van de ex- en interne voorlichting van de rijksoverheid, en de doelen en taken op dit terrein.

2.1 Externe voorlichting

2.1.1 Tot en met het Kabinet Schermerhorn

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was men ontevreden over het beeld van Nederland dat in het buitenland bestond. In 1920 stelde de minister van Buitenlandse Zaken de eerste *persoon* aan die zich formeel ging bezighouden met voorlichting van de rijksoverheid, mr. L.J. Plemp van Duiveland, oud-hoofdredacteur van de Nieuwe Courant te Den Haag, met het doel om *een slecht imago van Nederland in het buitenland te voorkómen en recht te zetten*.

Naar aanleiding van het advies van de Commissie van Advies voor de Instelling van een Regeeringspersdienst (de Commissie-François)⁵ werd in 1934 de Regeeringspersdienst (RPD) ingesteld en ondergebracht bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. De Regeeringspersdienst was de eerste *rijksdienst* die zich formeel ging bezighouden met voorlichting met het doel om slechts *zakelijke voorlichting* te geven.⁶ Hiermee ging de rijksoverheid zich dus voor het eerst institutioneel bezighouden met voorlichting van de rijksoverheid.

Toen binnenlandse problemen in de jaren dertig ook externe voorlichting aan het *Nederlandse* publiek en de Nederlandse pers noodzakelijk maakte, hevelde de Kroon in 1937 de Regeeringspersdienst organisatorisch over naar het ministerie van AZ. Dit ministerie werd tegelijk met de overheveling ingesteld, om het werk van de ministerraad te organiseren en te coördineren,⁷ en het regeringsbeleid - onder meer het voorlichtingsbeleid - te coördineren.⁸ Fysiek bleef de Regeeringspersdienst gehuisvest bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Buitenlandse Zaken bleef zijn taak behouden om over het Nederlandse overheidsbeleid en ontwikkelingen in Nederland voor te lichten aan het buitenland.⁹

Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in 1940 kwam de Regeeringspersdienst in Duitse

⁴ Voor de eenheid van beleid 1987, p. 276-286, hoofdstuk V, vooral p. 320-321; Van der Voet 1973; interviews met de personen genoemd in hoofdstuk 2, Verantwoording.

⁵ Rapport Commissie van Advies voor de Instelling van een Regeeringspersdienst 1932.

⁶ Hemels 1973, p. 45.

⁷ Reglement van Orde voor de Raad van Ministers, art. [8 en 10, lid 3?].

⁸ Amvb van 3 juli 1937, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden (Stb.) 140, art. I en II, sub f.

⁹ Lammers 1953, p. 830.

handen. De taken van de vooroorlogse Regeeringspersdienst gingen over naar een Regeeringsvoorlichtingsdienst (RVD) in Londen. Deze dienst werd weer ondergebracht bij het ministerie van Buitenlandse Zaken, ten behoeve van de contacten met relaties in het buitenland en in het bezette Nederland en Nederlands-Indië. Propaganda werd gehanteerd als strijdmiddel in de psychologische oorlogsvoering.¹⁰

In juni 1942 werd besloten dat de minister voor AOK ministerieel verantwoordelijk zou worden voor de RVD, terwijl hij rekenplichtig bleef aan ofwel administratief bleef ressorteren onder het ministerie van Buitenlandse Zaken.¹¹ Het ministerie voor AOK is materieel als vervanger van het ministerie van AZ van 1942 tot in 1946¹² te beschouwen. Formeel waren de taken van het ministerie van AZ niet veranderd bij het uitbreken van de oorlog, maar in de praktijk was er niet veel meer van over.

In november 1943 werd sectie XI ("Sectie Voorlichting") van het Militair Gezag ingesteld om voorlichting te gaan geven aan de burgers in het toekomstige bevrijde gebied van Nederland, opdat het zou kunnen rekenen op *het vertrouwen en de welwillendheid van de burgerbevolking van de bevrijde gebieden, om 'disease and unrest' daaronder te vermijden*. Eén van de belangrijkste instrumenten hiervoor was Radio Oranje.

De 'Londense'-RVD-taak van propaganda van het regeringsbeleid werd na de Tweede Wereldoorlog in 1945 voortgezet, met "een sterk volks-opvoedende tendens", hoewel Schermerhorn dit geen propaganda noemde: "Welke reden kan er voor een regering zijn om de voorlichting over haar daden uitsluitend aan organen over te laten, die haar overwegingen slechts gedeeltelijk of in het geheel niet kennen en er dan toe gedwongen worden hieraan een eigen interpretatie te geven? Dat een goed geleide, direct tot het volk sprekende regeringsvoorlichtingsdienst er niet weinig toe kan bijdragen, de belangstelling voor de publieke zaak te verlevendigen en het verantwoordelijkheidsgevoel te versterken is er een voordeel van, dat wij hoog aanslaan".¹³

Op 13 en 27 juli 1945 organiseerde de Minister-President de eerste Interdepartementale vergaderingen, waarin de perschefs van de verschillende vakministers informeel besloten tot oprichting van de Haagse RVD en de verhouding tussen de RVD en de ministeries bepaalden. De RVD kreeg een coördinerende rol.¹⁴ Voor de Interdepartementale vergadering van 28 augustus 1945 stelde Wansink, de toenmalige directeur van de RVD, de volgende taak van de RVD inzake externe voorlichting op:¹⁵ het voorlichten van het publiek over de bedoelingen, de activiteit, de successen en tegenslagen van de regering. Uit de Londense RVD, de Sectie XI van het Militair Gezag en het Nederlands verzet stelde de minister voor AOK de Haagse RVD in met deze taakstelling op 1 september 1945.¹⁶

Toen het parlement en de pers hun vooroorlogse taakuitvoering hadden hervat, kreeg het

¹⁰ Hemels 1973, p. 50.

¹¹ Koninklijk Besluit (KB) van 21 mei 1942; Ministeriële verantwoordelijkheid voor den Regeerings-Voorlichtingsdienst RVD 1942.

¹² KB van 18 juli 1946, Stb. G 186, art. I.

¹³ Schermerhorn 27 juni 1945.

¹⁴ Interdepartementale vergaderingen van 13 en 27 juli 1945; Notitie voor Dr G. Lammers, directeur van de R.V.D., over de juridische basis van de R.V.D. 1953.

¹⁵ Wansink augustus 1945, p. 1.

¹⁶ Zandbergen 1986, p. 3.

voorlichtingsbeleid van het kabinet veel kritiek te verduren op het vermengen van zakelijke voorlichting en propaganda.¹⁷ Deze kritiek kwam vooral tot uiting tijdens een debat in de Tweede Kamer van 31 januari 1946. Daarom stelde de Minister-President in 1946 een Adviescommissie overheidsbeleid inzake voorlichting (de Commissie-Van Heuven Goedhart) in. Analoog aan de visie van de vooroorlogse Regeeringspersdienst, zag de commissie als taken van overheidsvoorlichting het *geven van een verklaring van en een toelichting op* door de Tweede Kamer aanvaard overheidsbeleid en op het handelen van het Koninklijk Huis.¹⁸ 'Verklaren en toelichten' legt de nadruk op zakelijke voorlichting in plaats van op propaganda. Dit heeft tot begin jaren '60 de voorlichting van de rijksoverheid gekenmerkt.¹⁹

Nadat het ministerie van AOK in 1946 was opgeheven, nam de Minister-President, Beel, de zorg voor de RVD over. Hij was toen tevens minister van Binnenlandse Zaken.²⁰

2.1.2 Verklaring van en toelichting bij rijksoverheidsbeleid

Het ministerie van AZ, in 1945²¹ opgeheven, werd in 1947 heropgericht, en nam daarmee weer, en tot op heden, de zorg voor de RVD op zich. De reden voor heroprichting was dat de Minister-President, Beel, de functies van Minister-President en minister van Binnenlandse Zaken niet langer kon combineren. De taak van het ministerie werd: "de zorg... voor de zaken betreffende het algemeen Regeringsbeleid van het Koninkrijk, voor zover deze zorg niet bepaaldelijk wordt behartigd door een der andere departementen van algemeen bestuur".²²

De externe voorlichting die de individuele ministeries zelfstandig uitvoerden, was begonnen bij de bezuiniging op de RVD in 1944.²³ Deze zelfstandige voorlichting werd geformaliseerd doordat de ministerraad het advies van de Commissie Reorganisatie Overheidsvoorlichting (de Commissie-Hermans)²⁴ aanvaardde, met het argument van de ministeriële verantwoordelijkheid.

De Minister-President, minister van AZ veranderde de naam van de Regeringsvoorlichtingsdienst in 1953 in Rijksvoorlichtingsdienst²⁵ om "duidelijker tot uitdrukking te doen komen, dat (...) de RVD voor alle departementen de centrale plaats is voor vervaardiging of doen vervaardigen van kostbaar

¹⁷ Overheidsvoorlichting 1946, p. 41; zie ook: Lammers 1953, p. 831; Rebel 1961, p. 3.

¹⁸ Overheidsvoorlichting 1946.

¹⁹ Rapport werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid 1984, p. 5.

²⁰ Wubben.

²¹ KB van 23 februari 1945, Stb. F 11, art. 2. Artikel 1 bepaalt dat alle taken van het departement bij hetzelfde besluit overgingen naar BiZa.

²² KB van 11 oktober 1947, Stb. H 346; art. 45.2-3 van de Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden (Stb. 1983).

²³ Enquête 1940-1945, deel 3A en B (Financieel en economisch beleid), hoofdstuk VII, p. 81, 84, 88.

²⁴ Uitgewerkt voorstel tot reorganisatie van de Overheidsvoorlichting 1947.

²⁵ Beschikking van 10 september 1953, nr. 35783, Nederlandse Staatscourant (Stcrt.) 176.

voorlichtingsmateriaal".²⁶ Daarentegen produceerde het ministerie van Oorlog zelf films, omdat die niet voor voorlichting maar voor instructie zouden dienen. Ook de Economische Voorlichtingsdienst (EVD) verzette zich tegen de centralisatie van de technische uitvoering. Tegenwoordig zijn alle ministeries in beginsel verantwoordelijk voor de uitvoering van hun volledige voorlichtingsbeleid, dus inclusief de technische uitvoering.

Om enige coördinatie en eenheid van beleid inzake de voorlichting van de rijksoverheid te bewerkstelligen, werd in 1947 de Voorlichtingsraad (Vora) ingesteld naar Engels model, op advies van de Commissie-Hermans.²⁷ De perschefs van alle vakministers waren en zijn hiervan lid. Aanvankelijk, vooral sinds de ministerraad het eindrapport van de Commissie van Advies voor de Overheidsvoorlichting (Commissie-Fock)²⁸ had aanvaard, werden de begrotingen van de ministeries ontlast van de bedragen voor vervaardiging van voorlichtings- en documentatiemateriaal. Later werden deze bedragen beperkt tot die met het bestedingsdoel 'de gemeenschappelijke voorlichtingszaken van de ministeries, zoals de infrastructuur van de totale voorlichting van de rijksoverheid'. Deze bedragen worden doorgesluisd naar het centrale voorlichtingsbudget dat ten laste komt van de begroting van de ministerie van AZ. De voorzitter van de Vora beslist in naam van de minister van AZ over de besteding van dit centrale voorlichtingsbudget, "waardoor voor ieder departement bewegingsmogelijkheden werden verkregen binnen de ruimere grenzen van een gezamenlijk totaal bedrag".²⁹

Op 31 maart 1951 stelde de Minister-President de Bijzondere Voorlichtingscommissie (BVC) in met de taak om de overheidsvoorlichting, in het bijzonder "de propaganda-oorlog met het communisme", te coördineren.³⁰ Deze commissie nam een groot deel van de taken over van de op 27 februari 1951 ingestelde Oorlogsvoorlichtingscommissie (OVC) die op 15 juli 1952 formeel werd opgeheven. De OVC was ingesteld op voorstel van de Commissie Janssen, die maatregelen voorbereidde voor een eventuele bezetting, n.a.v. het rapport Voorlichting in Oorlogstijd dat door de informele werkcommissie-Landré was opgesteld. Een deel van de taken van de Bijzondere Voorlichtingscommissie nam van 1955 tot 1963 de afdeling voor de Morele Weerbaarheid van de Commissie voor Algemene Verdedigingsvoorbereiding (CAV)³¹ over. Daarna ging ook dit deel weer over naar de Bijzondere Voorlichtingscommissie.

"Van oudsher gaat de overheidsbemoeienis met de omroep veel verder dan met de pers".³² Naar aanleiding van problemen met embargo's en met het verbod om te citeren uit de informele bijeenkomsten, werd het informele contact tussen perschefs en journalisten geformaliseerd. Ook de verhouding met de *Buitenlandse* Persvereniging in Nederland leverde problemen op. Naar aanleiding

²⁶ Eindrapport Adviescommissie Overheidsvoorlichting 1950, p. 21-22.

²⁷ Stegerhoek 7-4-1994; Toespraak van de Minister-President, minister van AZ van 17 oktober 1947 (Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), p. 3).

²⁸ Eindrapport Adviescommissie Overheidsvoorlichting 1950.

²⁹ Smittenaar z.j., p. 17; Stegerhoek.

³⁰ Koedijk 1992, p. 13.

³¹ Coördinatie op hoog niveau 1992, p. 129-130.

³² Van Cuilenburg 1993, p. 327.

van de verminderde belangstelling van de buitenlandse pers voor Nederland en van een artikel van Herman Bleich³³ over de "tekortkomingen ten aanzien van de pers en (...) het onbevredigend functioneren van het opgeblazen apparaat van de overheidsvoorlichting (en) het gemis van een pied-à-terre voor de pers", werd in 1962 de Stichting Internationaal Perscentrum Nieuwspoort opgericht met het doel om een ontmoetingsplaats te zijn voor de (internationale) pers en politici. Nieuwspoort krijgt nog steeds structureel subsidie van de minister van AZ.

2.1.3 Vergroting van de openbaarheid

Op advies van de Commissie Heroriëntatie Overheidsvoorlichting (Commissie-Biesheuvel) breidden de taken van voorlichting van de rijksoverheid zich uit van alleen maar verklaren van en een toelichting geven op door de Tweede Kamer aanvaard overheidsbeleid en op het handelen van het Koninklijk Huis, naar meer *openheid en openbaarheid* van de rijksoverheid.³⁴ "Openheid" is de mentaliteit om het handelen te willen toetsen aan de inzichten van anderen. "Openbaarheid" is het publiekelijk handelen. Hiermee streefde men een beter en democratischer overheidsbeleid na.

Het rapport van de Commissie-Biesheuvel leidde tot de inwerkingtreding van de Wet openbaarheid van Bestuur (WOB), die de plicht van de overheid tot actieve voorlichting en het recht van de burger op passieve voorlichting regelt. "Passieve voorlichting" is het verschaffen van informatie op verzoek van een burger in plaats van uit eigen beweging. Sinds de WOB in werking getreden is, kunnen alle handelingen op het beleidsterrein 'voorlichting van de rijksoverheid' eronder geschaard worden. In aanvulling op de WOB bereidden de Minister-President, minister van AZ en de minister van Binnenlandse Zaken het Besluit openbaarheid van bestuur (BOB)³⁵ voor. Met het oog op de toepassing bij de rijksoverheid stelde de Minister-President 'Aanwijzingen inzake openbaarheid van bestuur'³⁶ en 'Aanwijzingen inzake contacten tussen Kamercommissies en ambtenaren en tussen Kamercommissies en regeringsadviescolleges'³⁷, vast. De laatste aanwijzingen waren bedoeld om een evenwicht te brengen in "het belang van meer directe informatieverschaffing aan het Parlement en de handhaving van het beginsel van de Ministeriële verantwoordelijkheid voor ambtenaren en regeringsadviescolleges voor zover Ministers op hun functioneren invloed kunnen uitoefenen" (zie paragraaf 3.1.4).

Bovendien leiden de adviezen van de Commissie-Biesheuvel ertoe dat, ten eerste, sinds april 1981 de notulen van de ministerraad al na 20 jaar zijn overgebracht naar het Algemeen Rijksarchief.³⁸ Ten tweede hebben de ministeries sinds de jaren zeventig de oorspronkelijke stukken die naar de Tweede Kamer gaan, gelijktijdig naar de pers gestuurd, en ten derde worden sinds 1971 de adviezen

³³ 1989, p. 30-31.

³⁴ 'Openbaarheid openheid' 1970; taakomschrijving van de Commissie-Biesheuvel in het Instellingsbesluit van de Minister-President, minister van AZ, van 13 september 1968, nr. 179612/KMP, Stcrt. 182; overweging bij de Wet openbaarheid van bestuur van 9 november 1978, Stb. 581; in werking op 1 mei 1980, Stb. 1979, 590.

³⁵ Amvb van 12 oktober 1979, Stb. 590.

³⁶ Ministeriële regeling van 21 december 1979, nr. 292146/KMP, Stcrt. 1980, 6.

³⁷ Ministeriële regeling van 14 juli 1980, nr. 299015/KMP, Stcrt. 171.

³⁸ Zoals besproken tussen het ministerie van AZ en de RAD op 21 januari 1980 (Kist 1980).

van de fractievoorzitters aan de Koningin over de kabinets(in)formaties openbaar gemaakt.³⁹ Sinds 1982, nadat de NRC Handelsblad-redactrice José Toirkens een proces hierover voor de afdeling Rechtspraak van de Raad van State op grond van de WOB gewonnen had,⁴⁰ zijn bovendien de *volledige* politieke testamenten met suggesties voor oplossingen voor problemen op het beleidsterrein van de betreffende minister voor de kabinets(in)formateur op verzoek openbaar, zodra de (in)formateur deze testamenten heeft ontvangen.

Tussen de directeur van de RVD en de parlementaire persclub was in 1948 de afspraak gemaakt dat de pers de (in)formateurs niet meer hinderlijk zou volgen, maar dat de RVD alle "fysiek waarneembare handelingen" zou melden aan de pers.

Vier maanden voordat de Commissie-Biesheuvel hiertoe in zijn rapport⁴¹ adviseerde, was de wekelijkse persconferentie van de Minister-President al begonnen na afloop van de ministerraad naar Duits voorbeeld.⁴² Aanvankelijk betrof die conferentie alleen hetgeen in de ministerraad ter sprake was geweest. Hierbij heeft de Minister-President een zekere autonomie, hoewel de ministeries waarvan de vergaderstukken afkomstig zijn, in overleg met de RVD, de persberichten opstellen, en hoewel op de donderdag vóór de ministerraad de perschefs van de vakministers, de directeuren van de Centrale Directies Voorlichting, vaststellen welke persberichten zullen uitgaan. Sinds 1973 kan ook de actuele politiek in het algemeen aan de orde komen tijdens de wekelijkse persconferentie. Dit, tezamen met de voortgaande internationalisering van het overheidsbeleid, versterkt de positie van de Minister-President in het kabinet en daarbuiten.

Om de persconferenties van de Minister-President deugdelijk te kunnen voorbereiden, heeft de hoofddirecteur van de RVD sinds het begin van de jaren '70 de vergaderingen van de Ministerraad bijgewoond. Deze gewoonte werd in 1979 geformaliseerd in het nieuwe Reglement van Orde voor de Raad van Ministers.⁴³

Met de WOB werden onvoldoende de doelen van openheid en openbaarheid bereikt. Daarom gingen de Minister-President, minister van AZ en de minister van Binnenlandse Zaken aan de slag om een nieuwe WOB tot stand te brengen,⁴⁴ naar aanleiding van het Eindrapport van de Evaluatiecommissie⁴⁵ (zie paragraaf 3.1.4).

Sinds 1984 heeft de RVD-taak van het *adviseren* van ministeries en daaronder ressorterende diensten en (gesubsidieerde) instellingen over de voorbereiding en de uitvoering van voorlichtings- en andere communicatieprojecten een grondslag gehad in de 'Regelen uitbesteding voorlichtings- en andere communicatieprojecten'.⁴⁶ Op grond hiervan moet de RVD functioneren in het overleg van de rijksoverheid met het bedrijfsleven en met de organisaties van de media. Bovendien leggen deze

³⁹ Vis 1989, p. 76.

⁴⁰ Beschikking van de waarnemend Voorzitter van de afdeling Rechtspraak van de Raad van State op het verzoek om toepassing van art. 80 van de Wet op de Raad van State, 11 september 1981, No. A-1.1283 (1981)/S120.

⁴¹ 'Openbaarheid openheid' 1970.

⁴² Van der Wiel 1989, p. 67.

⁴³ Art. 3, lid 2, en de Nota van toelichting van het KB van 16 mei 1979, Stb. 264.

⁴⁴ Wet van 1991, Stb. 703; in werking op 1992, Stb. 185.

⁴⁵ Openbaarheid tussen gunst en recht 1983.

⁴⁶ Ministeriële regeling van 7 september 1983, Stcrt. 183.

regelen aan de RVD de taak op van (bemiddeling in de) *uitvoering* van voorlichtings- en andere communicatieprojecten van ministeries en daaronder ressorterende diensten en (gesubsidieerde) instellingen. In de praktijk kwam deze gedwongen winkelnering niet tot stand. De RVD verricht deze diensten slechts op verzoek van de vakministers. Zo sluit zij contracten af voor het reserveren van advertentieruimte of voor het plaatsen van advertenties.⁴⁷ Aangezien de RVD, als inkoper in het groot, dit goedkoper kan dan de individuele rijksorganen, heeft de Algemene Rekenkamer hiertoe ook geadviseerd (zie paragraaf 3.1.3).

In 1983 stelde de ministerraad de 'Werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid' in, in het kader van de derde ronde Heroverweging. Naar aanleiding van het rapport van de werkgroep breidden de taken van de rijksoverheid inzake voorlichting van de rijksoverheid zich uit van alleen maar verklaren, toelichten, en het bewerkstelligen van openheid van de rijksoverheid, naar ook het bedrijven van '*public relations*' (p.r.). "Public relations" is "het systematisch bevorderen van een externe beeldvorming over de organisatie (...) bijvoorbeeld de huisstijl, imago-onderzoek, publieke opinie-onderzoeken".⁴⁸

'Public relations' maken deel uit van voorlichting gericht op gedrags- of mentaliteitsverandering.⁴⁹ Zoals gesteld in de verantwoording, is voorlichting van de rijksoverheid te onderscheiden in voorlichting gericht op toelichting en verklaring (openbaarmaking),⁵⁰ en voorlichting die gericht is op gedrags- of mentaliteitsverandering. Wat betreft de laatste vorm van voorlichting is het doel tegenwoordig om voor te lichten over "... aanvaard beleid. Dat wil zeggen goedgekeurd door het parlement, en als het om wetgeving gaat, aangenomen door de Eerste Kamer en gepubliceerd in het Staatsblad".⁵¹ Bovendien moet het hierbij gaan om "een in de samenleving niet te controversieel onderwerp, (en) een voorlichtingsuiting die inhoudelijk voldoende feitelijke gegevens bevat om belanghebbenden en belangstellenden in staat te stellen, zich er een zelfstandig oordeel over

⁴⁷ Interview met Backx.

⁴⁸ Rapport werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid 1984, Bijlage II, vierde functie.

⁴⁹ Andere vormen hiervan zijn ten eerste voorlichting als instrument om de doelen van het beleid te bereiken, bijvoorbeeld de anti-rook campagne, ten tweede voorlichting om deelname aan de totstandkoming van beleid te bevorderen, bijvoorbeeld advertenties over de Brede Maatschappelijke Discussie (BMD), ten slotte voorlichting als promotie, bijvoorbeeld exportbevordering, 'Holland-promoton' door het ministerie van BuiZa en de voorlichting door de Economische Voorlichtingsdienst (Rapport werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid 1984, Bijlage II, tweede functie).

⁵⁰ Hieronder versta ik ook de voorlichting als dienstverlening, dat wil zeggen ten eerste het beantwoorden van een verzoek om informatie hetzij over een bestuurlijke aangelegenheid op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB), hetzij door infotheken, beroepskeuzevoorlichting, viditel en met andere middelen, en ten tweede het uit eigen beweging informatie verschaffen, bijvoorbeeld over de rechten en plichten van de burger (Rapport werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid 1984, Bijlage II, derde functie).

⁵¹ De Roon 1993, p. 48.

te vormen".⁵² Het rapport van de Algemene Rekenkamer van 1991⁵³ gaf hiertoe de aanleiding. Het rapport had de discussie over de effectiviteit en efficiëntie van de voorlichting van de rijksoverheid aangewakkerd.

Voor een toelichting op de voorlichting via de radio of televisie en die over het Koninklijk Huis verwijs ik naar de paragrafen 3.1.6 en 3.1.7 waarin deze beleidsterreinen aan de orde komen.

2.2 Interne voorlichting

Behalve extern, lichten rijksorganen ook zichzelf voor met het doel om signalen uit binnen- en buitenland en uit de rijksoverheid zelf op te vangen, die relevant zijn voor hun eigen beleid. Deze voorlichting vult de signaalfunctie aan van politieke partijen in de Staten-Generaal, de massamedia, belangen- en actiegroepen, adviesorganen, individuele burgers, opiniepeilingen, kunst en wetenschap.⁵⁴ Hiermee wordt beoogd ten eerste het *democratisch gehalte*, aangezien de rijksorganen hiermee vooraf problemen en wensen van burgers peilen, en ten tweede het *succes van het rijksoverheidsbeleid* te vergroten, omdat het zo gebaseerd wordt op juistere veronderstellingen over politieke of publicitaire gevoeligheid van het rijksoverheidsbeleid.⁵⁵

Voor de Interdepartementale vergadering van 28 augustus 1945 stelde Wansink, de directeur van de RVD, de volgende taak van de RVD inzake interne voorlichting op:⁵⁶ het voorlichten van de regering over de stemmingen, grieven, bezwaren en vragen die leven onder het publiek.

Voor het vervullen van bovengenoemde taak van interne voorlichting stelde de minister van AOK in 1945 de afdeling '**Oog & Oor**' te Amsterdam in onder ambtelijke verantwoordelijkheid van de directeur van de RVD.⁵⁷ 'Oog & Oor' had elf landelijk gespreide districtbureaus met als taak om onder meer een direct contact te scheppen van bevolking naar de regering - een oog en oor -, evenals vice versa. De afdeling werd eind 1945 als Regeeringsdienst 'Oog & Oor' een zelfstandig onderdeel van het ministerie van AOK, naast de RVD.⁵⁸ De RVD bleef echter gebruik maken van de diensten van, en afdelingen bleven supervisie uitoefenen over, 'Oog & Oor', doordat vertegenwoordigers van de RVD gedetacheerd werden bij de districtbureaus van 'Oog & Oor'.⁵⁹ Naar aanleiding van kritiek van de Tweede Kamer en van de Commissie-Van Heuven Goedhart werd de Regeeringsdienst 'Oog & Oor' op 1 september 1946 definitief opgeheven.

In 1972 stelde de toenmalige Minister-President, Den Uyl, twee interne voorlichters aan, die de taakuitvoering van Oog & Oor weer oppakten. Vrij snel na Den Uyls vertrek als Minister-President, vertrokken ook deze interne voorlichters. Echter, in de vorm van direct contact bleef men intern voorlichten over de vergaderingen van de Staten-Generaal en de wekelijkse persconferentie van de

⁵² Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), p. 1-2, 10.

⁵³ Voorlichtingscampagnes van het Rijk 1991.

⁵⁴ Van Schendelen 1975, p. 110-128.

⁵⁵ Hoogerwerf 1985, p. 38-39; Tromp 1993, p. 8-10.

⁵⁶ Wansink augustus 1945, p. 1.

⁵⁷ Regeeringsdienst 'Oog & Oor' maart-mei 1946, hoofdstuk 3, p. 1.

⁵⁸ Overheidsvoorlichting 1946, p. 55.

⁵⁹ Wansink z.j., p. 1; Wansink z.j. (1945), p. 1.

Minister-President. Over andere gebeurtenissen wordt intern voorgelicht voorzover de media die gebeurtenissen aan de orde hebben gesteld of zouden kunnen stellen. Buiten de media om zorgen de bewindslieden en ambtenaren zelf dat ze geïnformeerd worden over relevante, maatschappelijke ontwikkelingen en relevante ontwikkelingen in de overheid zelf.

3 Handelingen op het beleidsterrein voorlichting van de rijksoverheid

Nu de context van de handelingen duidelijk is, komen hier de handelingen zelf aan de orde. Het produkt van een handeling wordt vermeld, tenzij het onbekend is of tenzij het niets toevoegt aan de informatie in de handeling. De vermelding van het produkt hoeft niet uitputtend te zijn. Soms zijn er meer produkten uit een handeling voortgevloeid.

Een aantal handelingen in de lijst zijn geen handelingen, maar taken. Het is me niet gelukt om erachter te komen welke handelingen uit die taken zijn voortvloeid. De handelingenlijst zal moeten worden aangepast naar aanleiding van de bewerking van gegevensbestanden ten behoeve van de daadwerkelijke selectie, en naar aanleiding van de vorming van nieuwe dossiers.

We beperken ons hier tot handelingen op het beleidsterrein 'voorlichting van de rijksoverheid' van rijksorganen die niet op alle beleidsterreinen handelen. Voor de handelingen van de overheidsorganen die op alle beleidsterreinen handelen, verwijzen wij naar de RIO's Raad van State, Staten-Generaal, Kroon, Ministerraad, Algemene Rekenkamer, en dergelijke.

Een persoon of instelling tussen haakjes achter het rijksorgaan verricht daadwerkelijk de handeling, en verwijst naar de plaats waar het betreffende gegevensblok zich waarschijnlijk bevindt (fysieke archiefvormer), bijvoorbeeld handeling (0) wordt verricht door de "Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President)".

3.1 Externe voorlichting

3.1.1 Adviescommissies

(1)

grondslag	
actor	minister van Buitenlandse Zaken
handeling	het instellen, wijzigen of opheffen van een commissie die moet adviseren over het beleid inzake de externe voorlichting van de rijksoverheid
periode	-1937, 1940-1942
produkt	Beschikking tot instelling van de Commissie-François van 4 november 1931

(2)

grondslag	Beschikking van de minister van Buitenlandse Zaken tot instelling van de Commissie-François van 4 november 1931
actor	Commissie-François
handeling	het adviseren van de regering over de organisatie van een Regeeringspersdienst voor een actieve, objectieve buiten- en binnenlandse voorlichting over Nederlandse overheidsbemoeiingen
periode	1931-1932
produkt	Rapport Commissie van Advies voor de Instelling van een Regeeringspersdienst 1932

(3)

grondslag	
actor	Commissie-François
handeling	het houden van vergaderingen
periode	1931-1932
produkt	notulen en bijlagen

- (4)
- grondslag
- actor minister van AOK
- handeling het instellen, wijzigen of opheffen van een commissie die moet adviseren over het beleid inzake (externe) voorlichting van de rijksoverheid
- periode 1942-1946
- produkt Besluit tot installatie van de Commissie-Van Heuven Goedhart van 7 maart 1946
- (5)
- grondslag Besluit tot installatie van de Commissie-Van Heuven Goedhart door de minister van AOK van 7 maart 1946
- actor Commissie-Van Heuven Goedhart
- handeling het adviseren van de regering over overheidsvoorlichting, zoals "centralisatie of decentralisatie; financiële vraagstukken; vraagstukken van staatsrechterlijken aard"
- periode 1946
- produkt rapport: Overheidsvoorlichting 1946
- (6)
- grondslag
- actor Commissie-Van Heuven Goedhart
- handeling het houden van vergaderingen
- periode 1946
- produkt notulen en bijlagen
- (7)
- grondslag
- actor Minister-President, minister van AZ [Kabinet van de Minister-President (KMP)]
- handeling het instellen, wijzigen of opheffen van een commissie die moet adviseren over het beleid inzake (externe) voorlichting van de rijksoverheid
- periode 1937-1940, 1947-
- produkt Beschikking tot instelling van de Commissie-Fock van 16 juni 1949, nr. 20465 KMP; gewijzigd op 19 april 1950, nr. 23435 KMP; Beschikking tot instelling van de Commissie-Biesheuvel van 13 september 1968, nr. 179612 KMP, Stcrt. 182
- (8)
- grondslag Beschikking tot instelling van de Commissie-Fock van 16 juni 1949, nr. 20465 KMP; gewijzigd op 19 april 1950, nr. 23435 KMP
- actor Commissie-Fock
- handeling het adviseren van de ministerraad over het beleid inzake coördinatie en bezuiniging bij de (sinds 1951: externe) voorlichting van de rijksoverheid
- periode 1949-1950
- produkt Eindrapport Adviescommissie Overheidsvoorlichting 1950

- (9)
 grondslag
 actor Commissie-Fock
 handeling het houden van vergaderingen
 periode 1949-1950
 produkt notulen en bijlagen
- (10)
 grondslag Beschikking tot instelling van de Commissie-Biesheuvel van 13 september 1968, nr. 179612 KMP, Stcrt. 182
 actor Commissie-Biesheuvel
 handeling het adviseren van de regering over de maatschappelijke functie van de voorlichting van de rijksoverheid en over de openheid van de bestuursdienst, waarbij een standpunt van de regering over een wettelijk omschreven recht op informatie ware voor te bereiden (zie § 3.1.4)
 periode 1968-1970
 produkt rapport: Openbaarheid openheid 1970
- (11)
 grondslag
 actor Commissie-Biesheuvel
 handeling het houden van vergaderingen
 periode 1968-1970
 produkt notulen en bijlagen
- (12)
 grondslag
 actor Minister-President
 handeling het instellen, wijzigen of opheffen van een commissie die moet adviseren over het beleid inzake (externe) voorlichting van de rijksoverheid
 periode 1946-1947
 produkt
- (13)
 grondslag
 actor ministerraad
 handeling het instellen, wijzigen of opheffen van een commissie die moet adviseren over het beleid inzake externe voorlichting van de rijksoverheid
 periode
 produkt Instelling van de Commissie-Hermans van 27 januari 1947;
 Beschikking tot instelling van de Werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid van 22 april 1983

- (14)
grondslag	Instelling van de Commissie-Hermans van 27 januari 1947
actor	Commissie-Hermans
handeling	het adviseren over de reorganisatie van de overheidsvoorlichting
periode	1947
produkt	Uitgewerkt voorstel tot reorganisatie van de Overheidsvoorlichting 1947
- (15)
grondslag	
actor	Commissie-Hermans
handeling	het houden van vergaderingen
periode	1947
produkt	notulen en bijlagen
- (16)
grondslag	Beschikking tot instelling van de Werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid van 22 april 1983
actor	Werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid
handeling	het adviseren van de ministerraad over de effectiviteit en efficiëntie van het beleid inzake voorlichting van de rijksoverheid aan het publiek
periode	1983-1984
produkt	Rapport werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid 1984
- (17)
grondslag	
actor	Werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid
handeling	het houden van vergaderingen
periode	1983-1984
produkt	notulen en bijlagen
- (18)
grondslag	Evaluatieonderzoek 'Tsjernobyl' 1986, p. 50, 72.
actor	ministers van AZ, van Binnenlandse Zaken en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM)
handeling	het instellen, wijzigen of opheffen van een commissie die moet adviseren over het beleid inzake externe voorlichting van de rijksoverheid in buitengewone omstandigheden
periode	
produkt	Beschikking tot instelling van Commissie voor de voorlichting bij grootschalige incidenten en rampen (Adviescommissie voorlichting rampen) (Commissie-Van der Voet ofwel Commissie VORAMP) van 6 mei 1987, Stcrt. 98

(19)

grondslag Beschikking van de ministers van AZ, van Binnenlandse Zaken en van VROM tot instelling van Commissie VORAMP (Stcrt. 1987, 98)

actor Commissie VORAMP

handeling - het adviseren van de ministers van AZ, van Binnenlandse Zaken en van VROM, en van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken over algemene richtlijnen inzake de voorlichting bij grootschalige incidenten en rampen, waaronder de inhoudelijke aspecten van de voorlichting en de wijze waarop deze tot stand komt;

- het uitwerken van genoemde algemene richtlijnen in draaiboeken voor de voorlichting bij verschillende typen incidenten en rampen

periode 1987-1989

produkt eindrapport 'Overheidsvoorlichting bij rampen' 1989

(20)

grondslag

actor Commissie VORAMP

handeling het houden van vergaderingen

periode 1987-1989

produkt notulen en bijlagen

3.1.2 Beleidsvoorbereiding

(21)

grondslag

actor minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de Regeeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD)

handeling het voorbereiden, vaststellen of wijzigen van het algemene beleid inzake externe voorlichting van de rijksoverheid

periode -1947

produkt onder meer: wetten, beleidsnota's, standpunten voor interdepartementaal overleg,⁶⁰ voor een ministerraadsvergadering of voor een vergadering van de Staten-Generaal

(22)

grondslag

actor Minister-President, minister van AZ ((hoofd)directeur van de RVD)

handeling het voorbereiden, vaststellen of wijzigen van het algemene beleid inzake externe voorlichting van de rijksoverheid

periode 1947-

produkt onder meer: beleidsnota's, standpunten voor interdepartementaal overleg (sinds 1947: de Vora), voor een ministerraadsvergadering of voor een vergadering van de Staten-Generaal;

⁶⁰ Sinds 14 augustus 1945 hebben de hoofden van de directies Voorlichting, de perscheefs, georganiseerd contact onderhouden in Interdepartementale vergaderingen.

(23)
grondslag
actor Minister-President, minister van AZ ((hoofd)directeur van de RVD)
handeling het voorbereiden, vaststellen, wijzigen of intrekken van regels inzake het algemene beleid inzake externe voorlichting van de rijksoverheid
periode 1947-
produkt onder meer:
- Besluit houdende regeling van de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stb. 1965, 554);
- Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246) (zie § 3.1.6)

(24)
grondslag
actor minister van Binnenlandse Zaken
handeling het voorbereiden, vaststellen of wijzigen van het beleid inzake externe voorlichting van de rijksoverheid in buitengewone omstandigheden
periode
produkt onder meer: wetten, beleidsnota's (Voorlichting bij oefeningen grootschalige rampenbestrijding 1989), standpunten voor interdepartementaal overleg, voor een ministerraadsvergadering of voor een vergadering van de Staten-Generaal

(25)
grondslag
actor minister van Buitenlandse Zaken [1934-1937: directeur van de Regeeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD; directeur van de directie Voorlichting Buitenland (DVB), van de Voorlichtingsdienst Buitenland (VB)]
handeling het voorbereiden, vaststellen of wijzigen van het beleid inzake externe voorlichting over Nederlands overheidsbeleid en ontwikkelingen in Nederland aan het buitenland
periode
produkt onder meer: wetten, beleidsnota's, standpunten voor interdepartementaal overleg, voor een ministerraadsvergadering of voor een vergadering van de Staten-Generaal

(26)
grondslag
actor -1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de Regeeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD);
1942-1946: minister van AOK (directeur van de RVD);
1946-1947: Minister-President (directeur van de RVD)
handeling het voorbereiden van de organisatie voor (het algemene beleid inzake) externe voorlichting van de rijksoverheid
periode -1937, 1940-1947
produkt

(27)

grondslag
actor
handeling
periode
produkt

Minister-President, minister van AZ

het voorbereiden van de organisatie voor (het algemene beleid inzake) externe voorlichting van de rijksoverheid

1937-1940, 1947-

onder meer:

- art. I en II, sub f, van het Besluit tot instelling van een Departement van Algemeen Bestuur, dat de naam zal dragen van Ministerie van Algemeene Zaken (Stb. 1937, 140): instelling van het ministerie van AZ en de Regeeringspersdienst;
- 17 oktober 1947: toespraak van de Minister-President, de minister van AZ tot instelling van de Voorlichtingsraad (Vora);
- 'Rapport betreffende de organisatie van de RVD' (1972);
- art. 3, lid 2, van het Reglement van Orde voor de Raad van Ministers (Stb. 1979, 264)

(28)

grondslag
actor
handeling
periode
produkt

[1937-1940: art. I en II, sub f, van het Besluit tot instelling van een Departement van Algemeen Bestuur, dat de naam zal dragen van Ministerie van Algemeene Zaken (Stb. 1937, 140);
1942-1946: Koninklijk besluit (KB) van 21 mei 1942;
art. I van het Besluit houdende opheffing en wijziging in de taakverdeling van eenige ministerieele departementen (Stb. 1946, G 186);
1947-: Besluit tot instelling van een Departement van Algemeen Bestuur, dat de naam zal dragen van Ministerie van Algemene Zaken (Stb. 1947, H 346)

-1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de Regeeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD);
1937-1940, 1947-: Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President);
1942-1946: minister van AOK (directeur van de RVD);
1946-1947: Minister-President (directeur van de RVD)

het vaststellen of wijzigen van de organisatie voor (het algemene beleid inzake) externe voorlichting van de rijksoverheid

(29)

grondslag
actor
handeling
periode
produkt

-1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken;
1937-1940, 1947-: Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President);
1942-1946: minister van AOK;
1946-1947: Minister-President

het voordragen tot de benoeming, schorsing of ontslag van de (plv.) (hoofd)directeur van de Regeeringspersdienst of RVD

(30)
grondslag
actor minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de Regeeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD; directeur van de Directie Voorlichting Buitenland, van de Voorlichtingdienst Buitenland)
handeling het vaststellen of wijzigen van de organisatie voor (het beleid inzake) externe voorlichting over Nederlands overheidsbeleid en ontwikkelingen in Nederland aan het buitenland
periode
produkt beschikkingen tot instelling, wijziging of opheffing van diplomatieke en consulaire diensten, en van informatiebureaus en persafdelingen in het buitenland

(31)
grondslag toespraak van de Minister-President, minister van AZ van 17 oktober 1947
actor vakminister (perschef/ directeur van de Centrale Directie Voorlichting)
handeling het leveren van bijdragen aan georganiseerd overleg in Interdepartementale vergaderingen (sinds 1947: in de Vora) over het algemene beleid inzake (externe) voorlichting van de rijksoverheid
periode 14 augustus 1945-
produkt standpunten en bijdragen; onderlinge afspraken over onder meer de voorwaarden waaraan de samenwerking met omroepverenigingen moet voldoen

(32)
grondslag toespraak van de Minister-President, minister van AZ van 17 oktober 1947
actor Vora
handeling het houden van vergaderingen over het algemene beleid inzake (externe) voorlichting van de rijksoverheid
periode 1947-
produkt notulen en bijlagen

(33)
grondslag toespraak van de Minister-President, minister van AZ van 17 oktober 1947
actor Minister-President, minister van AZ (Vora)
handeling het verdelen van het centrale voorlichtingsbudget voor externe voorlichting van de rijksoverheid, onder meer voor de gemeenschappelijke infrastructuur⁶¹
periode 1947-
produkt

⁶¹ De "gemeenschappelijke infrastructuur" wordt gevormd door "kanalen (...), waarlangs het informatiemateriaal van de rijksoverheid op gemakkelijke wijze de burgers in het land kan bereiken" (Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), p. 5), door "het beheer en de toewijzing van Postbus 51-zendtijd op radio en tv, (...) de verspreidingskanalen van brochures en folders en (...) de winkel van Postbus 51" (De Roon 1993, p. 45).

(34)
grondslag onder meer art. 3, lid 2, van het Reglement van Orde voor de Raad van Ministers (Stb. 1979, 264)
actor Minister-President (Kabinet van de Minister-President)
handeling het beslissen over het niet laten bijwonen van een vergadering van de ministerraad door de hoofddirecteur van de RVD als toehoorder⁶²
periode
produkt sinds het begin van de jaren '70

(35)
grondslag
actor vakminister⁶³
handeling het vaststellen of wijzigen van de organisatie voor (het beleid inzake) externe voorlichting over zijn eigen beleid
periode
produkt

3.1.3 Ondersteuning van externe voorlichting

(36)
grondslag besluit van de ministerraad van 10 december 1982⁶⁴
actor Minister-President (Kabinet van de Minister-President)
handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken van een regeling over de inschakeling van de RVD bij de advisering over en de uitvoering van voorlichtings- en andere communicatieprojecten van ministeries en daaronder ressorterende diensten en (gesubsidieerde) instellingen
periode 1982-
produkt Regelen uitbesteding voorlichtings- en andere communicatieprojecten (Stcrt. 1983, 183)

⁶² De hoofddirecteur van de RVD heeft de bevoegdheid om de vergaderingen van de ministerraad bij te wonen, tenzij de Minister-President anders beschikt.

⁶³ Dit is de minister die voor het onderwerp waarover het advies gaat, de eerste verantwoordelijkheid draagt (art. 30 van de Aanwijzingen inzake openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 6): "minister die het rechtstreeks aangaat"). In dit geval houdt dit in: de minister die voor het onderwerp waarover de externe voorlichting gaat of moet gaan, de eerste verantwoordelijkheid draagt.

⁶⁴ Verslag van de Algemene Rekenkamer over 1982-1983, p. 105.

(37)

grondslag onder meer:
- sinds 1982: besluit van de ministerraad van 10 december 1982;
- sinds 1984: art. 3.1, 4.1 en 4.2 van de Regelen uitbesteding voorlichtings- en
 andere communicatieprojecten (Stcrt. 1983, 183)

bron Backx
actor 1934-1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de
 Regeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD);
 1937-1940, 1947-: Minister-President, minister van AZ (1937-1940: directeur van de
 Regeringspersdienst; 1947-: (hoofd)directeur van de RVD [directeur van de Directie
 Toepassing Communicatietechniek (DTC)]);
 1942-1946: minister van AOK (directeur van de RVD);
 1946-1947: Minister-President (directeur van de RVD)

handeling het adviseren van de ministerraad of rijksorganen over de technische ondersteuning van
 de externe voorlichting van de rijksoverheid

periode 1934-
produkt

(38)

bron Backx
actor ministerraad

handeling het beslissen over de inzet van dure technische ondersteuning van de externe
 voorlichting van de rijksoverheid

periode 1934-
produkt onder meer het besluit tot:
- de aankoop of productie en de exploitatie van een film;
- de uitvoering van het 06-51-project

(39)

bron Stegerhoek
actor Minister-President, minister van AZ (voorzitter van de Vora)

handeling het verdelen van het centrale voorlichtingsbudget voor de technische ondersteuning van
 de externe voorlichting van de rijksoverheid

periode 1947-
produkt

(40)

bron Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), p. 3
actor Minister-President, minister van AZ (Vora)

handeling het beslissen over de instandhouding van een gemeenschappelijke infrastructuur voor de
 externe voorlichting van de rijksoverheid

periode
produkt

(41)

bron Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1989 1988, p. 50; Backx; Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), p. 3-4
actor Minister-President, minister van AZ (Vora)
handeling het beslissen over de omgang van de rijksorganen met de publiciteitsmedia
periode 1947-, vooral sinds 1968⁶⁵
produkt beleidsbepalende besluiten, onder meer tot
- de planning en toewijzing van spots in Postbus 51-zendtijd;
- de beeldvorming in het buitenland;
- de voorlichting bij grootschalige rampen

(42)

bron Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1989 1988, p. 50; Backx; Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), p. 3-4
actor Minister-President, minister van AZ (Vora)
handeling het beslissen over de omgang van de rijksorganen met de publiciteitsmedia
periode 1947-, vooral sinds 1968⁶⁶
produkt beleidsuitvoerende besluiten onder meer tot:
- het beheer van 'de winkel van Postbus 51' in Den Haag;
- de decentrale distributie van voorlichtingsmateriaal over postkantoren, bibliotheken en gemeenten en provincies;
- het integreren van de Postbus 51-pagina in Teletekst;
- de redactie van het Postbus 51-magazine op Radio 5;
- het beheer van de informatietelefoon Eurolijn 1992;⁶⁷
- het beheer van de Videotexdienst PERSDatabank RijksOverheid (PEDRO);
- het gebruik van nieuwe media in de overheidsvoorlichting, zoals het besluit tot uitvoering van het Project Electronische verzending van Persberichten (PEP) bij ministeries en media;⁶⁸
- het aangaan van co-producties met omroepen

⁶⁵ Wubben 5 april 1995.

⁶⁶ Wubben 5 april 1995.

⁶⁷ "Eurolijn 1992" is "de telefonische informatiedienst voor belangstellenden uit het bedrijfsleven en voor individuele burgers die informatie zoeken over de gevolgen van de Interne Markt (Europa 1992) en andere onderwerpen m.b.t. de Europese Gemeenschap" (Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), p. 6).

⁶⁸ Rijksbegroting 1990 1989, p. 6.

(43)

bron Backx; Stegerhoek
actor Minister-President, minister van AZ (voorzitter van de Vora)
handeling het sluiten van een contract over de decentrale distributie van voorlichtingsmateriaal van de rijksoverheid over postkantoren, bibliotheken en gemeenten en provincies
periode 1970-
produkt onder meer contracten met PTT (Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie)-Post en met de Nederlandse Bibliotheek en Literatuur Centrale (NBLC)

(44)

grondslag besluit van de Ministerraad van 2 april 1951
bron Van den Kieboom 5 januari 1995
actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD]
handeling het onderhouden van contact met het buiten- en binnenlandse filmwezen
periode 1951-
produkt

(45)

bron Backx
actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD]
handeling het sluiten van een contract voor de aankoop van een film
periode 1948-
produkt onder meer koopcontracten waarmee de auteursrechten kunnen overgaan van de filmer of fotograaf naar de RVD

(46)

bron Backx; Van den Kieboom 5 januari 1995
actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD]
handeling het sluiten van een contract voor de exploitatie en distributie van een film
periode 1948-
produkt onder meer exploitatie- en distributiecontracten

(47)
grondslag besluit van de ministerraad van 2 april 1951
bron Backx
actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD]
handeling het uitlenen of verhuren van een film
periode 1948-
produkt onder meer bewijzen van aanvraag, verzending, uitlening, verhuur en verlenging

(48)
grondslag onder meer:
- sinds 1982: besluit van de ministerraad van 10 december 1982;
- sinds 1984: art. 2 van de Regelen uitbesteding voorlichtings- en andere communicatieprojecten [Stcrt. 1983, 183; in werking 1984]
bron Backx
actor vakminister
handeling het sluiten van een contract over de productie, de koop en de inhoud van een voorlichtings- of ander communicatieproject van hem of een onder hem ressorterende (gesubsidieerde) instelling
periode
produkt koopcontracten waarmee de auteursrechten overgaan van de filmer, fotograaf of andere producent van een communicatieproject naar een minister

(49)
grondslag onder meer:
- sinds 1982: besluit van de ministerraad van 10 december 1982;
- sinds 1984: art. 2 van de Regelen uitbesteding voorlichtings- en andere communicatieprojecten [Stcrt. 1983, 183; in werking 1984]
bron Backx
actor vakminister
handeling het sluiten van een contract over de aanwending van een voorlichtings- of ander communicatieproject van hem of een onder hem ressorterende dienst of (gesubsidieerde) instelling
periode
produkt distributie- en exploitatiecontracten

(50)
grondslag
actor ministers van OCenW en van Verkeer en Waterstaat (V&W)
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van een wet over de omroepbijdragen, de verzorging van radio- en televisieprogramma's, de uitzending daarvan met omroepzenders en draadomroepinrichtingen en de steunmaatregelen voor persorganen⁶⁹
periode
produkt Omroepwet (Stb. 1967, 176);
Mediawet (Stb. 1987, 249)

⁶⁹ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

(51)

grondslag 1969-1988: art. 39, lid 2, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176; in werking Stb. 1969, 211; plaatsing in het Stb. zoals laatstelijk gewijzigd Stb. 1979, 557 Stb. 1980, 17; ingetrokken Stb. 1987, 249, zoals in werking 1988 [Stb. 1987, 630]);
1988-: art. 86, lid 1, sub d, van de Mediawet [Stb. 1987, 249; in werking 1988 (Stb. 1987, 630)]

bron Backx

actor 1969-1988: Nederlandse Omroep Stichting (NOS);
1988-: Nederlands Omroepproductie Bedrijf (NOB)

handeling het sluiten van een contract met de (hoofd)directeur van de RVD over het selecteren, conserveren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van films uit het Polygoonarchief

periode 1969-1988

produkt contracten

(52)

bron Backx

actor minister van OCenW (directeur van de RAD)

handeling het sluiten van een contract met de (hoofd)directeur van de RVD over het selecteren, conserveren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van films door de RVD

periode

produkt contracten

(53)

bron Backx

actor 1945-1946: minister van AOK (directeur van de RVD);
1946-1947: Minister-President (directeur van de RVD);
1947-: Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD]

handeling het selecteren, conserveren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van een foto of een film

periode 1945-

produkt foto's; film- en Polygoonarchief

(54)

grondslag art. 5 van de Regelen uitbesteding voorlichtings- en andere communicatieprojecten (Stcrt. 1983, 183)

actor Minister-President

handeling het aanwijzen van een ander overheidsorgaan dan een staatsorgaan, -instelling of lichaam zonder eigen rechtspersoonlijkheid dat onder rechtstreekse verantwoordelijkheid van een minister werkzaam is, die de RVD moet consulteren en de door de RVD vastgestelde of gecontracteerde procedures en voorwaarden moet inacht nemen, alvorens dit overheidsorgaan opdrachten mag verlenen tot reservering van advertentieruimte of advertenties mag plaatsen

periode 1984-

produkt

(55)
grondslag art. 5 van de Regelen uitbesteding voorlichtings- en andere communicatieprojecten (Stcrt. 1983, 183); besluit van de ministerraad van 10 december 1982
actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD (directeur van de Directie Toepassing Communicatietechniek)]
handeling het adviseren van:
- staatsorganen, -instellingen en lichamen zonder eigen rechtspersoonlijkheid die onder rechtstreekse verantwoordelijkheid van een minister werkzaam zijn; en
- andere overheidsorganen die aangewezen zijn door de Minister-President, betreffende het verlenen van opdrachten tot reservering van advertentieruimte of het plaatsen van advertenties
periode 1982-
produkt

(56)
grondslag art. 5 van de Regelen uitbesteding voorlichtings- en andere communicatieprojecten (Stcrt. 1983, 183); besluit van de ministerraad van 10 december 1982
actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD (directeur van de Directie Toepassing Communicatietechniek)]
handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken of contracteren van procedures of voorwaarden voor:
- staatsorganen, -instellingen en lichamen zonder eigen rechtspersoonlijkheid die onder rechtstreekse verantwoordelijkheid van een minister werkzaam zijn; en
- andere overheidsorganen die aangewezen zijn door de Minister-President, betreffende het verlenen van opdrachten tot reservering van advertentieruimte of het plaatsen van advertenties
periode 1982-
produkt

(57)
grondslag onder meer: (sinds 1984:) art. 6 van de Regelen uitbesteding voorlichtings- en andere communicatieprojecten (Stcrt. 1983, 183)
actor 1934-1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de Regeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD);
1937-1940, 1947-: Minister-President, minister van AZ (1937-1940: directeur van de Regeringspersdienst; 1947-: (hoofd)directeur van de RVD [directeur van de Directie Toepassing Communicatietechniek (DTC)]);
1942-1946: minister van AOK (directeur van de RVD);
1946-1947: Minister-President (directeur van de RVD)
handeling het overeenstemmen met vakministers en daaronder ressorterende (gesubsidieerde) instellingen over de uitvoering of begeleiding van een voorlichtings- of ander communicatieproject, zoals over de productie van een film
periode 1934-
produkt

(58)

grondslag Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1989 1988, p. 50
bron Backx
actor Minister-President, minister van AZ (Vora)
handeling het beslissen tot het (doen) onderzoeken van een mogelijkheid op het gebied van de overheidsvoorlichting, zoals een mogelijkheid voor het gebruik van nieuwe media in die voorlichting
periode 1978 (vooral sinds 1985)-
produkt onder meer:⁷⁰

- besluit tot deelname aan het provinciale videotextsysteem Actuele Groningen Informatie (AGI);
- opdracht aan de Universiteit van Amsterdam tot het onderzoeken van de mogelijkheid dat een expertsysteem dat ten behoeve van beleidsvoorbereiding ontwikkeld is, dient voor de ontwikkeling van een voorlichtingssysteem

(59)

bron Backx
actor Minister-President, minister van AZ (hoofddirecteur van de RVD)
handeling het (doen) onderzoeken van een mogelijkheid voor het gebruik van nieuwe media in de voorlichting van individuele rijksorganen
periode 1978 (vooral sinds 1985)-
produkt

(60)

bron Backx
actor Minister-President, minister van AZ (hoofddirecteur van de RVD)
handeling het coördineren van het gebruik van nieuwe media in de voorlichting van individuele rijksorganen
periode 1978 (vooral sinds 1985)-
produkt

(61)

grondslag Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1988 1987, p. 38
actor Minister-President, minister van AZ (Vora)
handeling het instellen, wijzigen of intrekken van een activiteit of een experiment met het gebruik van nieuwe media bij de overheidsvoorlichting aan burgers, en het aanwijzen van een gericht proefproject met het gebruik van nieuwe media bij de overheidsvoorlichting aan burgers
periode 1988-
produkt onder meer de aanwijzing van het Informatie Project Almelo en het Brabants Informatie Project om te beschikken over een bestand met overheidsinformatie⁷¹

⁷⁰ Rijksbegroting 1990 1989, p. 6.

⁷¹ Rijksbegroting 1990 1989, p. 6.

(62)

grondslag

actor

-1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken;
1937-1940, 1947-: minister van AZ (Kabinet van de Minister-President);
1942-1946: minister van AOK;
1946-1947: Minister-President

handeling

het vaststellen, wijzigen of intrekken van een subsidieregeling inzake instellingen die externe overheidsvoorlichting geven of mogelijk maken

periode

produkt

onder meer: Subsidiebepalingen Gesubsidieerde Instellingen (SGI)

(63)

bron

Regeeringspersdienst 1924-1940, inventarisnummer (inv.nr.) 2

actor

minister van Buitenlandse Zaken

handeling

het verlenen, weigeren of intrekken van een subsidie aan een instelling die externe overheidsvoorlichting geeft of mogelijk maakt

periode

-1937, 1940-1942

produkt

onder meer subsidie voor het Algemeen Nieuws- en Telegraafagentschap (Aneta) en het Nationaal Bureau voor Documentatie over Nederland

(64)

grondslag Subsidiebepalingen Gesubsidieerde Instellingen;
 Subsidie-overzichten bij de rapportage geïntegreerd subsidiebeleid, 1993,
 Begrotingshoofdstuk 3, Algemene Zaken, p. 1

actor minister van AZ (Kabinet van de Minister-President)

handeling het verlenen, weigeren of intrekken van een subsidie aan een instelling die externe
 overheidsvoorlichting geeft of mogelijk maakt

periode 1937-1940, 1947-

produkt onder meer subsidiebeschikkingen voor:

- de Stichting Internationaal Perscentrum Nieuwspoor;
- privaatrechtelijke instellingen waarvan de doelstellingen in overwegende mate
 liggen op voorlichting en geheel of gedeeltelijk uit een begrotingspost van een
 ministerie worden gefinancierd, bijv. Voorlichtingsbureau voor de voeding, NCO,
 SVEN;
- privaatrechtelijke instellingen op grond van andere dan voorlichtingsdoeleinden,
 voorzover voorlichting door die instellingen als wezenlijk beleidsinstrument wordt
 gehanteerd, bijv. Veiligheidsinstituut, Regionale Stichtingen buitenlandse
 werknemers;⁷²
- films ten behoeve van voorlichting van de rijksoverheid,⁷³ de Sticusa, de
 Programmaraad Wereldomroep, de Stichting Wereldtentoonstelling, het Nationaal
 Comité 4 en 5 mei, de stichting Atlantic & Pacific Exchange Program, het Comité
 ter coördinatie van de viering van het 25-jarig regeringsjubileum van H.M.
 Koningin Juliana⁷⁴, de Stichting Herdenking Unie van Utrecht 1579-1979, het
 Polygoon-filmjournaal⁷⁵, de Nederlandse expositie in het museum Auschwitz-
 Birkenau⁷⁶, privaatrechtelijke instellingen, met het oog op een incidentele
 voorlichtingsactiviteit, bijv. Nationale Commissie Jaar voor het kind

(65)

bron

actor 1942-1946: minister van AOK;
 1946-1947: Minister-President

handeling het verlenen, weigeren of intrekken van een subsidie aan een instelling die externe
 overheidsvoorlichting geeft of mogelijk maakt

periode 1942-1947

produkt

⁷² Rapport werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid 1984, p. 4, tabellen Bijlage II en IV.

⁷³ Backx, 9 februari 1994.

⁷⁴ Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1973 1972, p. B3.

⁷⁵ Hoofdpunten uit de toelichtingen op de Rijksbegroting 1978 1977, p. 13. De subsidie aan het Polygoon Journaal wordt beëindigd in 1987 (Hoofdpunten van het financieel beleid 1987 1986, p. 34).

⁷⁶ Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1980 1979, p. 16.

3.1.4 Externe voorlichting met het oog op de openbaarheid van bestuur

(66)

grondslag
actor Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President) en de minister van Binnenlandse Zaken
handeling het voorbereiden, vaststellen of wijzigen van het beleid inzake de openbaarheid bij de uitvoering door de overheid van haar taak
periode
produkt onder meer de 'Nota inzake de openheid van bestuur' 1970; Ontwerp van Wet openbaarheid van bestuur 1971

(67)

grondslag 1987-: art. 110 van de Grondwet (Stb. 1987, 458; in werking Stb. 598)
actor Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President) en de minister van Binnenlandse Zaken
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van wetten over de openbaarheid bij de uitvoering door de overheid van haar taak
periode
produkt - Wet openbaarheid van bestuur (WOB) (Stb. 1978, 581);
- Archiefwet 1918 (Stb. 1918, 378);
- art. 7 van de Archiefwet 1962 (Stb. 1962, 313) en art. 21 van het Archiefbesluit (Stb. 1968, 200);
1987-:
- WOB (Stb. 1991, 703);
- art. 14-17 van de Archiefwet 1995 (Stb. 276)

(68)

grondslag art. 1, lid 3, van de WOB [Stb. 1978, 581; in werking 1980 (Stb. 1979, 590); ingetrokken Stb. 1991, 703; in werking 1992 (Stb. 185)]
actor Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President) en minister van Binnenlandse Zaken
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van algemene maatregelen van bestuur (amvb's) over de openbaarheid bij de uitvoering door de overheid van haar taak, met name over de inwilliging van verzoeken aan ministers om informatie
periode 1980-1992
produkt (art. 3 en 4 van het) Besluit openbaarheid van bestuur (BOB) (Stb. 1979, 590)

(69)

grondslag art. 1, lid 4, van de WOB (Stb. 1978, 581)
actor ministerraad
handeling het overeenstemmen met de Minister-President over de vaststelling, wijziging of intrekking van regelingen over de inwilliging van verzoeken aan ministers om informatie, en over de toepassing van het bepaalde in de amvb's die dit regelen
periode 1980-1992
produkt

(70)
 grondslag art. 1, lid 4, van de WOB (Stb. 1978, 581)
 actor Minister-President (Kabinet van de Minister-President)
 handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken van regelingen over de inwilliging van verzoeken aan ministers om informatie, en over de toepassing van het bepaalde in de amvb's die dit regelen
 periode 1980-1992
 produkt - Aanwijzingen inzake openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 6);
 - Aanwijzingen inzake contacten tussen Kamercommissies en ambtenaren en tussen Kamercommissies en regeringsadviescolleges (Stcrt. 1980, 171)

(71)
 bron Wuisman
 actor Minister-President [contactfunctionaris WOB/WNO (Wet Nationale ombudsman) van het ministerie van AZ]
 handeling het adviseren van een vakminister over de toepassing van de WOB
 periode 1980-
 produkt

(72)
 grondslag onder meer: art. 1, lid 1, en art. 4 van de WOB (Stb. 1978, 581), art. 4 van het BOB [Stb. 1979, 590; in werking 1980 (Stb. 1979, 590); ingetrokken 1992 (Stb. 1991, 703)] en aanwijzing 2.2 van de Aanwijzingen inzake openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 6)
 actor vakminister
 handeling het beantwoorden van een verzoek om informatie over een bestuurlijke aangelegenheid
 periode -1992
 produkt

(73)
 grondslag art. 8a van de WOB (Stb. 1978, 581; gewijzigd Stb. 1981, 777) en de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen (Stb. 1975, 284)
 actor Raad van State (afdeling Rechtspraak)
 handeling het doen van een uitspraak inzake een beroep over een besluit tot weigering om informatie te verstrekken over een bestuurlijke aangelegenheid⁷⁷
 periode 1981-1992
 produkt

⁷⁷ Zie handeling (14a) in 'Driemaal 's Raads Recht' 1994, p. 150.

(74)

grondslag art. 3 van het BOB (Stb. 1979, 590)
actor vakminister
handeling het doorverwijzen van een verzoeker om informatie⁷⁸
periode 1980-1992
produkt

(75)

grondslag art. 7 van de WOB (Stb. 1978, 581)
actor Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President) en minister van Binnenlandse Zaken
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van amvb's over de vaststelling, wijziging of intrekking van tarieven voor het verstrekken van fotocopieën van schriftelijke stukken ingevolge verzoeken om informatie⁷⁹
periode 1980-1992
produkt art. 7, lid 1, van het BOB (Stb. 1979, 590)

(76)

grondslag art. 7, lid 1, van het BOB (Stb. 1979, 590)
actor minister van Binnenlandse Zaken
handeling het overeenstemmen met de Minister-President over de vaststelling, wijziging of intrekking van tarieven voor het verstrekken van fotocopieën van schriftelijke stukken ingevolge verzoeken om informatie
periode 1980-1992
produkt

(77)

grondslag art. 7, lid 1, van het BOB [Stb. 1979, 590; in werking 1980 (Stb. 1979, 590); ingetrokken 1992 (Stb. 1991, 703)]
actor Minister-President (Kabinet van de Minister-President)
handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken van tarieven voor het verstrekken van fotocopieën van schriftelijke stukken ingevolge verzoeken om informatie
periode 1980-1992
produkt

⁷⁸ De vakminister verwijst door, als het verzoek betrekking heeft op gegevens die berusten bij een ander overheidsorgaan of bij een, onder verantwoordelijkheid van hetzelfde ministerie werkzame, andere instelling, dienst of bedrijf dan waartoe het verzoek is gericht [art. 3 van het BOB (Stb. 1979, 590)].

⁷⁹ Zie handeling (0).

(78)
grondslag aanwijzing 5 van de Aanwijzingen inzake openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 6)
actor vakminister
handeling het aanwijzen van informatiepunten voor hun ministeries
periode 1980-1992
produkt onder meer art. 4 van de Nadere regelen Wet en Besluit openbaarheid van bestuur
 (Stcrt. 1980, 65) voor het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk
 (C.R.M.)/ van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC)/ van Volksgezondheid,
 Welzijn en Sport (VWS)

(79)
grondslag aanwijzing 6 van de Aanwijzingen inzake openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 6)
actor vakminister
handeling het machtigen van een ambtenaar om vanwege de minister te beslissen op verzoeken om
 informatie
periode 1980-1992
produkt onder meer art. 3 van de Nadere regelen Wet en Besluit openbaarheid van bestuur
 (Stcrt. 1980, 65)

(80)
grondslag aanwijzing 3.3 en 4.3 van de Aanwijzingen inzake contacten tussen Kamercommissies
 en ambtenaren⁸⁰ en tussen Kamercommissies en regeringsadviescolleges⁸¹ (Stcrt. 1980,
 171)⁸²
actor minister onder wie het Centraal Plan Bureau (CPB), het Centraal Bureau voor de
 Statistiek (CBS), de Rijks Planologische Dienst (RPD) of het Sociaal Cultureel
 Planbureau (SCP) ressorteert, of aan wie een regeringsadviescollege schriftelijk moet
 adviseren
handeling het beslissen of hij een verzoek van een Kamercommissie om:
 - mondeling contact met het betreffende bureau over feitelijke gegevens, prognoses
 en beleidsalternatieven in afgeronde vorm; of
 - schriftelijk of mondeling contact met het betreffende adviescollege over een in
 voorbereiding zijnd advies,
 voor inwilliging aan het bureau of adviescollege kan voordragen
periode 1980-1992
produkt

⁸⁰ Onder "ambtenaren" verstaan de Aanwijzingen inzake contacten (Stcrt. 1980, 171, aanwijzing 1.2) tevens ambtelijke en overwegend ambtelijke adviescolleges.

⁸¹ Deze zijn geheel of overwegend niet-ambtelijk (aanwijzing 1.2 van de Aanwijzingen inzake contacten (Stcrt. 1980, 171)).

⁸² In 1975 nam de regering zich al voor om "binnenkort met de Kamers der Staten-Generaal in verbinding te treden met een voorstel tot regeling dezer materie" (Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1976 1975, p. 17).

(81)
grondslag aanwijzing 3.3 en 4.3 van de Aanwijzingen inzake contacten tussen Kamercommissies en ambtenaren en tussen Kamercommissies en regeringsadviescolleges (Stcrt. 1980, 171)
actor directeur van het CPB, van het CBS, van de RPD of van het SCP, of een regeringsadviescollege
handeling het beslissen over inwilliging van een verzoek van een Kamercommissie om:
 - mondeling contact met het betreffende bureau over feitelijke gegevens, prognoses en beleidsalternatieven in afgeronde vorm; of
 - mondeling of schriftelijk contact met het betreffende adviescollege over een in voorbereiding zijnd advies
periode 1980-1992
produkt

(82)
grondslag aanwijzing 3.2, 4.2.a en 4.5 van de Aanwijzingen inzake contacten tussen Kamercommissies en ambtenaren en tussen Kamercommissies en regeringsadviescolleges (Stcrt. 1980, 171)
actor minister onder wie het CPB, het CBS, de RPD of het SCP ressorteert, of aan wie een regeringsadviescollege schriftelijk moet adviseren
handeling het voordragen van een verzoek van een Kamercommissie om:
 - schriftelijk contact over feitelijke gegevens, prognoses en beleidsalternatieven in afgeronde vorm, voor inwilliging aan het betreffende bureau; of
 - schriftelijk of mondeling contact over een uitgebracht advies of over een ander onderwerp dan een in voorbereiding zijnd advies of een nieuwe adviesaanvraag, voor inwilliging aan het betreffende adviescollege
periode 1980-1992
produkt

(83)
grondslag aanwijzing 3.2, 4.2.a en 4.5 van de Aanwijzingen inzake contacten tussen Kamercommissies en ambtenaren en tussen Kamercommissies en regeringsadviescolleges (Stcrt. 1980, 171)
actor directeur van het CPB, van het CBS, van de RPD of van het SCP, of een regeringsadviescollege
handeling het beslissen over inwilliging van een verzoek van een Kamercommissie om:
 - schriftelijk contact met het betreffende bureau over feitelijke gegevens, prognoses en beleidsalternatieven in afgeronde vorm; of
 - schriftelijk of mondeling contact met het betreffende adviescollege over een uitgebracht advies, of over een ander onderwerp dan een in voorbereiding zijnd advies of een nieuwe adviesaanvraag
periode 1980-1992
produkt

(84)
grondslag aanwijzing 2.1, 3.3, 3.4, 4.3 en 4.4 van de Aanwijzingen inzake contacten tussen Kamercommissies en ambtenaren en tussen Kamercommissies en regeringsadviescolleges (Stcrt. 1980, 171)
actor minister onder wie de ambtenaren, of het CPB, het CBS, de RPD of het SCP ressorteert, of aan wie een regeringsadviescollege schriftelijk moet adviseren
handeling het beslissen over inwilliging van een verzoek van een Kamercommissie om:
 - schriftelijk of mondeling contact met zijn ambtenaren of met het adviescollege over een in voorbereiding zijnd advies; of
 - mondeling contact met het bureau over feitelijke gegevens, prognoses en beleidsalternatieven in afgeronde vorm; of
 - advies of onderzoek van het adviescollege
periode 1980-1992
produkt

(85)
grondslag art. 2 en 4 van de WOB (Stb. 1978, 581)
actor vakminister
handeling het uit eigen beweging informatie verschaffen over zijn eigen beleid, waaronder begrepen de voorbereiding en de uitvoering daarvan (zie § 3.1.5-3.1.7)
periode 1980-1992
produkt

(86)
grondslag art. 3 en 4 van de WOB (Stb. 1978, 581)
actor vakminister
handeling het openbaar maken van een advies dat aan de centrale overheid is uitgebracht door een niet-ambtelijke adviescommissie met het oog op het te vormen beleid
periode 1980-1992
produkt

(87)
grondslag art. 9 van de WOB (Stb. 1978, 581) en art. 25a van de Wet op de Raad van State (Stb. 1962, 88; in werking Stb. 1962, 110; plaatsing in het Stb. zoals laatstelijk gewijzigd Stb. 1986, 668 Stb. 1986, 670)
actor vakminister
handeling het openbaar maken van:
 - een advies dat de raad op verzoek van de Kroon heeft uitgebracht over een wetsontwerp, overeenkomst met andere mogendheden of volkenrechtelijke organisaties of een ontwerp voor een amvb of voor een ander KB;
 - een voordracht of een ander voorstel dat de raad aan de Kroon heeft gedaan omtrent een onderwerp van wetgeving of bestuur
periode 1980-1992
produkt

(88)
grondslag art. 5 van de WOB (Stb. 1978, 581; gewijzigd Stb. 1989, 310, in werking 1988)
actor Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President) en minister van Binnenlandse Zaken
handeling het zenden van een verslag over de wijze van toepassing van de WOB aan de Staten-Generaal binnen drie jaar na het in werking treden van de wet en vervolgens om de vijf jaar
periode 1980-1988
produkt - Instellingsbesluit adviescommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid bestuur (Evaluatiecommissie) (Stcrt. 1980, 115);
- Brief van de Minister-President, minister van AZ en van de minister van Binnenlandse Zaken 1983

(89)
grondslag art. 1 van het Instellingsbesluit adviescommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid bestuur (Stcrt. 1980, 115)
actor Evaluatiecommissie
handeling het adviseren van de Minister-President, de minister van AZ en de minister van Binnenlandse Zaken over de opzet van het verslag over de wijze van toepassing van de WOB, dat deze ministers aan de Staten-Generaal moeten zenden
periode 1980-1984
produkt

(90)
grondslag art. 1 van het Instellingsbesluit adviescommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid bestuur (Stcrt. 1980, 115)
actor Evaluatiecommissie
handeling het rapporteren aan de Minister-President, de minister van AZ en de minister van Binnenlandse Zaken over de uitkomsten van onderzoeken naar de werking van de WOB
periode 1980-1984
produkt Interimrapporten en Eindrapport van de Evaluatiecommissie Wet Openbaarheid 1981-1983

(91)
grondslag
actor Evaluatiecommissie
handeling het houden van vergaderingen
periode 1980-1984
produkt notulen en bijlagen

(92)
grondslag art. 3 van het Instellingsbesluit adviescommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid bestuur (Stcrt. 1980, 115)
actor rijksorgaan
handeling het adviseren van de Evaluatiecommissie over de werking van de WOB
periode 1980-1984
produkt Achtergrondstudies uitgebracht aan de Evaluatiecommissie Wet Openbaarheid -1983

- (93)
- grondslag art. 5 van het Instellingsbesluit adviescommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid bestuur (Stcrt. 1980, 115)
- actor Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President) en minister van Binnenlandse Zaken
- handeling het benoemen van een lid of de secretaris van de begeleidingscommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid bestuur
- periode 1980-1984
- produkt Instellingsbesluit Begeleidingscommissie Evaluatie Wet Openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 208)
- (94)
- grondslag art. 4, sub a, van het Instellingsbesluit adviescommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid bestuur (Stcrt. 1980, 115)
- actor Begeleidingscommissie Evaluatie Wet openbaarheid bestuur
- handeling het bijdragen aan een verantwoord advies aan de Minister-President, de minister van AZ en de minister van Binnenlandse Zaken, en aan een verantwoorde rapportage aan deze ministers, door de Evaluatiecommissie
- periode 1980-1984
- produkt
- (95)
- grondslag art. 4, sub b, van het Instellingsbesluit adviescommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid bestuur (Stcrt. 1980, 115)
- actor Begeleidingscommissie Evaluatie Wet openbaarheid bestuur
- handeling het toezien op een evenwichtige uitvoering van onderzoeksopdrachten naar de werking van de WOB, die de Evaluatiecommissie verstrekt aan deskundigen buiten de rijksdienst⁸³
- periode 1980-1988
- produkt

⁸³ Deze taak moet nog geherformuleerd worden in termen van een handeling.

- (96)
 grondslag actor Begeleidingscommissie Evaluatie Wet openbaarheid bestuur
 handeling het houden van vergaderingen
 periode 1980-1988
 produkt notulen en bijlagen
- (97)
 grondslag aanwijzing 3 van de Aanwijzingen inzake openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 6)
 actor vakminister
 handeling het adviseren van de Minister-President, minister van AZ over op welke plaatsen in de bestaande wetten en amvb's bepalingen omtrent openbaarmaking en geheimhouding in overeenstemming met de maatstaven van de WOB moeten worden gewijzigd
 periode 1980-1992
 produkt
- (98)
 grondslag aanwijzingen 13 en 33.3 van de Aanwijzingen inzake openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 6)
 actor vakminister
 handeling het (vaststellen, wijzigen of intrekken van ministeriële regelingen over het) aanleggen en bijhouden van een register van de instellingen, diensten en bedrijven die onder de verantwoordelijkheid van een minister werkzaam zijn, en van de niet-ambtelijke adviescommissies die hem rechtstreeks aangaan
 periode 1980-1992
 produkt (als vaststellend, wijzigend of intrekkend:) onder meer art. 2 van de Nadere regelen Wet en Besluit openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 65)
- (99)
 grondslag art. 2 van de Nadere regelen Wet en Besluit openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 65)
 actor minister van VWS
 handeling het aanleggen en bijhouden van een register van de instellingen, diensten en bedrijven die onder de verantwoordelijkheid van de minister werkzaam zijn, en van de niet-ambtelijke adviescommissies die hem rechtstreeks aangaan
 periode 1980-1992
 produkt voor wat betreft het register van de instellingen, diensten en bedrijven: Bijlage 1 van de Nadere regelen Wet en Besluit openbaarheid van bestuur van 25 maart 1980, nr. U 16343 CDWJZ, Stcrt. 65. Dit register en het van niet-ambtelijke adviescommissies liggen ter inzage bij de bibliotheek van C.R.M., resp. WVC, resp. VWS.
- (100)
 grondslag art. 7 van de Archiefwet 1962 (Stb. 1962, 313; in werking Stb. 1968, 201)
 actor minister van OCenW
 handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van amvb's over de wijze waarop de openbaarheid kan worden beperkt
 periode 1968-
 produkt art. 21 van het Archiefbesluit (Stb. 1968, 200)

(101)

grondslag	art. 21 van het Archiefbesluit (Stb. 1968, 200; in werking Stb. 1968, 201)
actor	minister van OCenW
handeling	het beperken van de openbaarheid van archiefbescheiden die berusten in de archiefbewaarplaats waarvoor hij de zorg draagt
periode	1968-
produkt	onder meer: <ul style="list-style-type: none">- Regeling van de staatssecretaris van C.R.M. houdende beperking van de openbaarheid van bepaalde, in de algemene rijksarchiefbewaarplaats berustende, archiefbescheiden (Stcrt. 1981, 215);- Regeling van de minister van WVC houdende beperking van de openbaarheid van bepaalde, in de algemene rijksarchiefbewaarplaats berustende, archiefbescheiden (Stcrt. 1990, 149)

3.1.5 Uit eigen beweging informatie verschaffen via de radio of televisie [zie ook handeling (0)]

Op het terrein van radio en televisie zijn wet- en regelgeving belangrijke beleidsinstrumenten.

Tot in 1935 bereidde de minister van Binnenlandse Zaken de wijziging van het Radioreglement 1930 (Stb. 159) voor, die de Kroon en ministers de bevoegdheid gaf om van zendtijd gebruik te maken. Bovendien bereidden de ministers van Binnenlandse Zaken, van Buitenlandse Zaken en van Koloniën de bekrachtiging voor van het Verdrag nopens het gebruik van de radio-omroep in het belang van de vrede van 23 september 1936, waarin ook de overheidsvoorlichting geregeld werd.

De bevoegdheid van Sectie XI van het Militair Gezag om voorlichting te gaan geven aan de burgers in het toekomstige bevrijde gebied van Nederland, gold in de loop van de bevrijding van Zuid-Nederland ook voor voorlichting via de radio, op grond van het Tijdelijk Telegraaf-Telefoon- en Radiobesluit (Stb. 1944, E118) en in aanvulling op de bevoegdheid van de Kroon en ministers om van zendtijd gebruik te maken. Het Militair Gezag zond uit via de radio onder de naam "Herrijzend Nederland".

De bevoegdheid van de Kroon, ministers en militair gezag om van zendtijd op de radio gebruik te maken, werd in 1956 uitgebreid met de zendtijd op televisie op grond van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579). Dit besluit regelde de zaken beter dan de tijdelijke ministeriële regeling voor de binnenlandse omroep (Stcrt. 1947, 31) deed voor de radio. Daarom trad in 1965 het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484) in werking, dat veel overeenkomsten vertoonde met het Televisiebesluit 1956. Deze tijdelijke regelingen werden in 1969 vervangen door een definitieve regeling in een nieuwe wet, de Omroepwet.

Op grond van deze nieuwe wet verving de Minister-President, minister van AZ, Biesheuvel, in 1972 de 'Richtlijnen tot onderbreking van radio- en televisieprogramma's' van de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen (OKW) van 1955 door nieuwe richtlijnen. Deze richtlijnen waren nodig om niet alleen ministers en staatssecretarissen, maar ook Commissarissen van de Koningin en burgemeesters "in buitengewone omstandigheden... in staat te stellen officiële mededelingen van algemeen belang, bestemd voor de gehele bevolking, dan wel voor een bepaald gedeelte daarvan, via radio en/of televisie uit te spreken of te doen omroepen". De hoofd directeur van de RVD heeft hierbij grote bevoegdheden. Deze nieuwe richtlijnen zijn in 1988 vervangen door een 'Besluit omroep in buitengewone omstandigheden' krachtens de Mediawet. Voor de handelingen van de minister van V&W, de PTT, de Nederlandse Omroep Zender Maatschappij (NOZEMA), de Nationale Radio Frequentie Commissie (NRFC), de Commissie voor de Controle van Radio-

uitzendingen in Oorlogstijd (CCRO)⁸⁴ en, sinds 1992, de Nationale Telecommunicatie Coördinatie Commissie (NTCC) nieuwe stijl, in buitengewone omstandigheden verwijs ik naar pagina's 90-99 van 'Telecommunicatie en post in Nederland' (1993). Slechts één handeling van de PTT en de NOZEMA, en enkele handelingen van de minister van V&W komen in dit rapport voor, en wel als zij betrekking hebben op voorlichting van de rijksoverheid.

3.1.5.1 Informatie verschaffen in reguliere omstandigheden

(102)

grondslag

actor permanent vertegenwoordiger bij de Volkenbond⁸⁵ (C. van Rappard)

handeling het leveren van bijdragen aan de voorbereiding tot vaststelling, wijziging of intrekking van het Verdrag nopens het gebruik van de radio-omroep in het belang van de vrede (23 september 1936)⁸⁶

periode -1936

produkt Verdrag nopens het gebruik van de radio-omroep in het belang van de vrede (23 september 1936)

(103)

grondslag art. 9 van het Verdrag nopens het gebruik van de radio-omroep in het belang van de vrede (23 september 1936) (ingetrokken 1982-'83)

actor ministers van Binnenlandse Zaken, van Buitenlandse Zaken en van Koloniën

handeling het voorbereiden van de bekrachtiging van het Verdrag nopens het gebruik van de radio-omroep in het belang van de vrede (23 september 1936)⁸⁷

periode 1936-1938

produkt Wet tot goedkeuring van het Verdrag van 23 september 1936 nopens het gebruik van de radio-omroep in het belang van de vrede (Stb. 1938, 46)

⁸⁴ Deze commissies maken onderdeel uit van de Nationale Telecommunicatieraad-1 (NTR-1 ofwel NTR-oude stijl).

⁸⁵ Wie is dat? 1938 1938, p. 341.

⁸⁶ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

⁸⁷ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

(104)
grondslag art. 5 van de bijlage van de Wet tot goedkeuring van het Verdrag van 23 september 1936 nopens het gebruik van de radio-omroep in het belang van de vrede (Stb. 1938, 46)
actor minister van Buitenlandse Zaken⁸⁸
handeling het voorbereiden van de terbeschikkingstelling aan een andere verdragsluitende partij van gegevens die gebruikt zouden kunnen worden in uitzendingen ter verspreiding van betere kennis van Nederland
periode 1938-
produkt

(105)
grondslag art. 6 van de bijlage van de Wet tot goedkeuring van het Verdrag van 23 september 1936 nopens het gebruik van de radio-omroep in het belang van de vrede (Stb. 1938, 46)
actor minister van Buitenlandse Zaken⁸⁹
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van, en van afdwinging van instructies en regelen voor de regeringsradio-omroepdiensten
periode 1938-
produkt

(106)
grondslag
actor minister van Binnenlandse Zaken
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van het Besluit houdende wijziging en aanvulling van het Radioreglement 1930 (Stb. 1930, 159) (Stb. 1935, 61)⁹⁰
periode -1935
produkt Besluit houdende wijziging en aanvulling van het Radioreglement 1930 (Stb. 1930, 159) (Stb. 1935, 61)

(107)
grondslag
actor ministers van OCenW, van V&W, en van Financiën
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579) en het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484)⁹¹
periode -1965
produkt Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579);
Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484)

⁸⁸ Wubben 5 april 1995.

⁸⁹ Wubben 5 april 1995.

⁹⁰ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

⁹¹ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

(108)
 grondslag
 actor minister van OCenW
 handeling het voorbereiden, vaststellen, wijzigen of intrekken van regels over de omroep⁹²
 periode
 produkt onder meer:
 - Beschikking houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579), zoals deze met inachtneming van de daarin aangebrachte wijzigingen (laatstelijk gewijzigd Stb. 1965, 485) thans luidt (Stb. 1965, 674);
 - Wet houdende wijziging van de wetgeving met betrekking tot de omroep (Stb. 1967, 176) (Stb. 1978, 665)

(109)
 grondslag art. 2, lid 9, van het Radioreglement 1930 (Stb. 1930, 159; gewijzigd Stb. 1935, 61; ingetrokken Stb. 1967, 176 zoals in werking Stb. 1969, 211);
 art. 12, lid 2 en 4, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579; in werking 1956; plaatsing in het Stb. zoals laatstelijk gewijzigd Stb. 1965, 485 (Stb. 1965, 674); ingetrokken Stb. 1967, 176, zoals in werking Stb. 1969, 211);
 art. 6, lid 2 en 4, van het Radiobesluit 1965 [Stb. 1965, 484; in werking 1965 (Stb. 1965, 231); ingetrokken Stb. 1967, 176 zoals in werking Stb. 1969, 211]
 actor minister van OCenW
 handeling het beschikbaar stellen van zendtijd aan de ministers (en staatssecretarissen)
 periode 1935-1969
 produkt

(110)
 grondslag art. 65 van de Omroepwet (Stb. 1967, 176)
 actor minister van OCenW
 handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van amvb's ter uitvoering van de Omroepwet (Stb. 1967, 176)⁹³
 periode 1969-1988
 produkt Omroepbesluit (Stb. 1969, 180)

⁹² Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

⁹³ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

- (111)
 grondslag art. 4, lid 2, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176), en art. 8, lid 1, van het Omroepbesluit [Stb. 1969, 180; in werking Stb. 1969, 211; ingetrokken Stb. 1987, 249, zoals in werking 1988 (Stb. 1987, 630)]
 actor Omroepraad
 handeling het adviseren van de minister van OCenW, over:
 - het vaststellen, wijzigen of intrekken van een regeling waarbij zendtijd aan ministers ter beschikking wordt gesteld;
 - het beslissen inzake toewijzing of verruiming van zendtijd aan ministers voor het gebruik door overheidsinstellingen of personen die die ministers daartoe aanwijzen
 periode 1969-1988
 produkt
- (112)
 grondslag art. 8, lid 2, en art. 10 van het Omroepbesluit (Stb. 1969, 180)
 actor minister van OCenW
 handeling het beslissen inzake toewijzing, verruiming of intrekking van zendtijd⁹⁴
 periode 1969-1988
 produkt
- (113)
 grondslag art. 4, lid 2, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176)
 actor minister van OCenW
 handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken van een radiozendtijdbeschikking⁹⁵
 periode 1969-1988
 produkt onder meer:
 - Radiozendtijdbeschikking 1983 (Stcrt. 1983, 74);
 - Radiozendtijdbeschikking 1984/1985 (Stcrt. 1984, 157)
- (114)
 grondslag onder meer:
 - art. 2, onder g, en art. 10 en 14, lid 3, van de Radiozendtijdbeschikking 1983 (Stcrt. 1983, 74);
 - art. 2, onder g, en art. 10 en 15, lid 2, van de Radiozendtijdbeschikking 1984/1985 (Stcrt. 1984, 157)
 actor minister van OCenW
 handeling het beschikbaar stellen van wekelijkse zendtijd voor radio-uitzendingen op de publieke radio aan de minister van AZ voor het gebruik door een door hem aan te wijzen overheidsinstelling
 periode 1969-1988
 produkt

⁹⁴ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

⁹⁵ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

(115)
grondslag onder meer:
- art. 10 en 14, lid 3, van de Radiozendtijdbeschikking 1983 (Stcrt. 1983, 74);
- art. 10 en 15, lid 2, van de Radiozendtijdbeschikking 1984/1985 (Stcrt. 1984, 157)
actor minister van AZ
handeling het aanwijzen van een overheidsinstelling die zendtijd voor radio-uitzendingen op de publieke radio mag gebruiken
periode 1969-1988
produkt

(116)
bron Backx
actor minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD]
handeling het verdelen van zendtijd over de overheidsinstellingen die de minister van AZ heeft aangewezen
periode 1969-1988
produkt uitzendschema's

(117)
grondslag art. 26, lid 1, sub d, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579);
art. 21, lid 1, van het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484);
art. 39, lid 2, sub c, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176);
art. 16, lid 2, sub a, van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
actor 1959-1969: Nederlandse Televisie Stichting (NTS) (Coördinatie-/ Programma-/ programmacoördinatiecommissie);
1965-1969: Stichting Nederlandse Radio Unie (NRU) (programmacoördinatiecommissie);
1969-: Nederlandse Omroep(programma) Stichting (NOS) (tot 1988: programmacoördinatiecommissies voor de radio en voor de televisie)
handeling het coördineren van de programma's van de instellingen die zendtijd hebben verkregen (voor landelijke omroep)⁹⁶
periode 1959-
produkt

(118)
grondslag art. 39, lid 2, sub f, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176)
actor NOS
handeling het inrichten, instandhouden, beheren en regelen van het gebruik van organen, diensten en hulpmiddelen die nodig zijn voor een goede verzorging van de uitzendingen⁹⁷
periode 1969-1988
produkt

⁹⁶ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

⁹⁷ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

- (119)
 grondslag art. 13, lid 2, van het Omroepbesluit (Stb. 1969, 180)
 actor NOS
 handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken van regels over de wijze en het tijdstip waarop instellingen die zendtijd hebben verkregen, de gegevens over de door de NOS uit te zenden programma's, moeten toezenden aan de NOS⁹⁸
 periode 1969-1988
 produkt
- (120)
 grondslag onder meer:
 - art. 10 en 14, lid 3, van de Radiozendtijdbeschikking 1983 (Stcrt. 1983, 74);
 - art. 10 en 15, lid 2, van de Radiozendtijdbeschikking 1984/1985 (Stcrt. 1984, 157)
 actor overheidsinstelling die de minister van AZ heeft aangewezen
 handeling het verzorgen van radio-uitzendingen voor de publieke radio in het kader van overheidsvoorlichting
 periode 1969-1988
 produkt
- (121)
 grondslag art. 26, lid 1, sub f, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579)
 actor NTS
 handeling het bouwen, verwerven, inrichten, gebruiken en in stand houden van televisie-inrichtingen; (sinds 1966: het ter beschikking stellen van televisie-inrichtingen aan zendgemachtigden en de coördinatie van het gebruik daarvan)⁹⁹
 periode 1956-1969
 produkt
- (122)
 grondslag art. 18, lid 1, sub c, van het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484)
 actor NRU
 handeling het beheren van een gezamenlijk technisch, artistiek en administratief apparaat voor de binnenlandse radio-omroep en de coördinatie van het gebruik daarvan¹⁰⁰
 periode 1965-1969
 produkt

⁹⁸ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

⁹⁹ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

¹⁰⁰ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

(123)

grondslag art. 2, lid 9, van het Radioreglement 1930 (Stb. 1930, 159; gewijzigd Stb. 1935, 61);
art. 12, lid 2, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579);
art. 6, lid 2, van het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484)

actor vakminister

handeling het verzorgen van uitzendingen voor de radio of televisie in het kader van
overheidsvoorlichting

periode 1935-1969

produkt

(124)

grondslag art. 2, lid 8, van het Radioreglement 1930 (Stb. 1930, 159; gewijzigd Stb. 1935, 61);
art. 12, lid 1, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579);
art. 6, lid 1, van het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484);
art. 4, lid 1, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176)

actor Kroon

handeling het verzorgen van uitzendingen voor de radio of televisie

periode 1935-1988

produkt

(125)

grondslag

actor ministers van AOK, van AZ, van Buitenlandse Zaken, van Justitie, van Binnenlandse
Zaken, van OKW, van Financiën, van Oorlog, van Marine, van Waterstaat, van Handel,
Nijverheid en Landbouw (HNL) a.i., van Scheepvaart en Visscherij, van Sociale Zaken
(SoZa), van Koloniën, en zonder portefeuille

handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van het Tijdelijk Telegraaf-
Telefoon- en Radiobesluit (Stb. 1944, E118)¹⁰¹

periode -1944

produkt Tijdelijk Telegraaf-Telefoon- en Radiobesluit (Stb. 1944, E118)

(126)

grondslag art. 8 van het Tijdelijk Telegraaf-Telefoon- en Radiobesluit (Stb. 1944, E118); notariële
akte van 15 januari 1947 van de notaris J.B. Luykx te Hilversum

actor minister van OCenW

handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken van de tijdelijke ministeriële regeling voor de
binnenlandse omroep (Stcrt. 1947, 31)¹⁰²

periode 1947

produkt tijdelijke ministeriële regeling voor de binnenlandse omroep van 15 januari 1947 (Stcrt.
1947, 31)

¹⁰¹ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over
mediabeleid.

¹⁰² Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over
mediabeleid.

(127)
grondslag art. 8, lid 9, van de tijdelijke ministeriële regeling voor de binnenlandse omroep van 15 januari 1947 (Stcrt. 1947, 31; in werking 1947);
art. 34, lid 2, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579);
art. 25, lid 2, van het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484)
actor minister van OCenW
handeling het bepalen welke dagen als nationale feest- of herdenkingsdagen waarop een nationaal programma moet worden uitgezonden, moeten worden aangemerkt
periode 1947-1969
produkt

(128)
grondslag art. 34, lid 1, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579; in werking Stb. 1956, 170)
actor NTS [(1956-1966:) programma-commissie of (1966-1969:) programmaraad]
handeling het uitzenden van een nationaal programma op:
- feestdagen met betrekking tot de leden van het Koninklijk Huis; en
- andere nationale feest- en herdenkingsdagen
periode 1956-1969
produkt

(129)
grondslag art. 25, lid 1, van het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484)
actor NRU
handeling het uitzenden van een nationaal programma op:
- feestdagen met betrekking tot de leden van het Koninklijk Huis; en
- andere nationale feest- en herdenkingsdagen
periode 1965-1969
produkt

(130)
grondslag art. 21 van de tijdelijke ministeriële regeling voor de binnenlandse omroep (Stcrt. 1947, 31); art. 37 van het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484)
actor Regeringscommissaris voor het radiowezen
handeling het beslissen tot het doen van mededelingen aan luisteraars
periode 1947-1969
produkt

(131)
grondslag art. 3quater van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (Stb. 7; gewijzigd Stb. 1928, 169, zoals in werking Stb. 1928, 201)
actor Radoraad
handeling het geven van voorlichting aan de regering over alle met de radio-omroep in verband staande onderwerpen¹⁰³
periode 1928-1969
produkt

¹⁰³ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

(132)

grondslag Besluit houdende hernieuwde bepaling van de taakomschrijving van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen (Stb. 1944, E 121);
Besluit houdende regelen nopens de taak van de Departementen van Algemeen Bestuur (Stb. 1944, E 141)

actor ministers van OCenW en van Binnenlandse Zaken

handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van het Besluit houdende aanvulling van de taak van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen met betrekking tot de Radio-omroep (Stb. 1946, G 167)¹⁰⁴

periode -1946

produkt Besluit houdende aanvulling van de taak van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen met betrekking tot de Radio-omroep (Stb. 1946, G 167)

(133)

grondslag Besluit houdende aanvulling van de taak van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen met betrekking tot de Radio-omroep (Stb. 1946, G 167)

actor minister van OCenW

handeling het regelen van de binnenlandse radio-omroep, van de radio-omroep voor de Nederlandse koloniën en van de Wereldomroep¹⁰⁵

periode 1946-1969

produkt onder meer:

- Televisiebeschikking 1951 (Stcrt. 227);
- Richtlijnen tot onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vervat in de brief van de minister van OKW van 21 juli 1955, nr. RTP (Radio, Televisie en Pers) 01.01.05 (zie § 3.1.5.2)

(134)

grondslag art. 9 van de Televisiebeschikking 1951 (Stcrt. 227, zoals in werking 1951)

actor Televisieraad

handeling het adviseren van de regering over alle met de televisie in verband staande onderwerpen¹⁰⁶

periode 1951-1969

produkt

¹⁰⁴ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

¹⁰⁵ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

¹⁰⁶ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

(135)
 grondslag art. 8, lid 1, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176);
 art. 2, lid 1, van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
 actor 1969-1988: Omroepraad;
 1988-: Mediaraad
 handeling het adviseren van de minister van OCenW en van de overige ministers die het aangaat,
 over:
 - 1969-1988: alle met de omroep in verband staande onderwerpen; of
 - 1988-: het beleid voor de radio, televisie, pers en andere vormen van
 massacommunicatie, en over maatregelen van de regering die voor dit
 beleidsterrein belangrijke gevolgen kunnen hebben¹⁰⁷
 periode 1969-
 produkt

(136)
 grondslag art. 7, lid 3, van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
 actor minister van OCenW
 handeling het ontvangen ter kennisgeving van een afschrift van de adviezen van de Mediaraad aan
 anderen dan de minister van OCenW¹⁰⁸
 periode 1988-
 produkt

(137)
 grondslag art. 35 van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
 actor minister van OCenW
 handeling het adviseren van de Minister-President over het aan het Commissariaat voor de Media
 voordragen van regels over het toewijzen van zendtijd voor landelijke omroep ten
 behoeve van overheidsvoorlichting
 periode 1988-
 produkt

(138)
 grondslag art. 35 van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
 actor Minister-President
 handeling het voordragen van regels over het toewijzen van zendtijd voor landelijke omroep ten
 behoeve van overheidsvoorlichting aan het Commissariaat voor de Media
 periode 1988-
 produkt

¹⁰⁷ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

¹⁰⁸ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

(139)
grondslag art. 35 van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
actor Commissariaat voor de Media
handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken van regels over het toewijzen van zendtijd voor landelijke omroep aan de minister van AZ ten behoeve van overheidsvoorlichting, bij of krachtens amvb, op de voordracht van de Minister-President, tot een maximum percentage van de totale door de minister van OCenW, vastgestelde beschikbare zendtijd voor landelijke omroep
periode 1988-
produkt

(140)
grondslag art. 35 van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
actor minister van OCenW
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van amvb's over het vaststellen, wijzigen of intrekken van regels over het toewijzen van zendtijd voor landelijke omroep ten behoeve van overheidsvoorlichting
periode 1988-
produkt art. 5 van het Mediabesluit (Stb. 1987, 573)

(141)
grondslag art. 38 van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
actor minister van OCenW
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van amvb's over het maximum percentage van de totale, door hem vastgestelde, beschikbare zendtijd voor landelijke omroep, voor educatieve omroepinstellingen, kerkgenootschappen, genootschappen op geestelijke grondslag, politieke partijen en groeperingen en ten behoeve van overheidsvoorlichting tezamen, en over de verdeling van deze zendtijd over genoemde categorieën van instellingen¹⁰⁹
periode 1988-
produkt art. 6 van het Mediabesluit (Stb. 1987, 573)

(142)
bron art. 31, lid 3, van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
actor Nederlandse Omroepprogramma Stichting (NOS)
handeling het adviseren van het Commissariaat voor de Media over de toewijzing van zendtijd voor landelijke omroep, en een vergoeding, de dagen, uren en zendernetten daarvoor¹¹⁰
periode 1988-
produkt

¹⁰⁹ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

¹¹⁰ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

(143)

grondslag art. 31, lid 3, van de Mediawet (Stb. 1987, 249); art. 5, lid 2, en art. 6 van het Mediabesluit [Stb. 1987, 573; in werking 1988 (Stb. 1987, 630)]
bron Backx
actor Commissariaat voor de Media
handeling het beslissen over de toewijzing van zendtijd voor landelijke omroep en van een vergoeding aan de minister van AZ ten behoeve van overheidsvoorlichting, tot maximaal vijftien procent van de totale door de minister van OCenW, vastgestelde beschikbare zendtijd voor landelijke omroep
periode 1988-
produkt

(144)

grondslag art. 5, lid 1, van het Mediabesluit [Stb. 1987, 573; in werking 1988 (Stb. 1987, 630)]
bron Backx
actor minister van AZ (Vora)
handeling het verdelen van zendtijd voor landelijke omroep en een vergoeding ten behoeve van overheidsvoorlichting over overheidsinstellingen of personen die daartoe door de minister van AZ zijn aangewezen
periode 1988-
produkt

(145)

grondslag art. 86, lid 1, sub b, van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
actor NOB
handeling het uitzendgereedmaken van programma's van instellingen die zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep en het doen uitzenden daarvan¹¹¹
periode 1988-
produkt

(146)

grondslag art. 5, lid 1, van het Mediabesluit [Stb. 1987, 573; in werking 1988 (Stb. 1987, 630)]
bron Backx
actor overheidsinstelling die daartoe door de minister van AZ is aangewezen
handeling het verzorgen van uitzendingen voor landelijke omroep ten behoeve van overheidsvoorlichting
periode 1988-
produkt

¹¹¹ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

- (147)
 grondslag art. 74 van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
 actor Commissariaat voor de Media
 handeling het beslissen inzake de ontheffing van een overheidsorgaan van het verbod om een omroepprogramma uit te doen zenden d.m.v. een draadomroepinrichting (ontheffing van verbod op uitzendingen per kabel)
 periode 1988-
 produkt
- (148)
 grondslag art. 74 van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
 actor rijksorgaan
 handeling het verzorgen van uitzendingen d.m.v. een draadomroepinrichting¹¹²
 periode 1988-
 produkt
- (149)
 grondslag art. 58, lid 3, van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
 actor minister van OCenW
 handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van amvb's over het door de instellingen die zendtijd voor landelijke omroep hebben verkregen, terbeschikkingstellen van de gegevens over de door de NOS uit te zenden programma's voor zover deze nodig zijn voor de opgaven van uit te zenden omroepprogramma's in de programmabladen¹¹³
 periode 1988-
 produkt

¹¹² Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

¹¹³ Zie het nog uit te komen PIVOT-rapport over mediabeleid.

3.1.5.2 Informatie verschaffen in buitengewone omstandigheden

(230)

grondslag beschikking van de minister van AZ van 27 februari 1951 en ingetrokken bij beschikking van 15 juli 1952
actor Oorlogsvoorlichtingscommissie (OVC)
handeling het voorbereiden van en zich belasten met de leiding van de overheidsvoorlichting bij acuut oorlogsgevaar of de intreding van een feitelijke oorlogstoestand
periode 1951-1952
product

(231)

grondslag
actor Oorlogsvoorlichtingscommissie (OVC)
handeling het houden van vergaderingen
periode 1951-1952
product verslagen en bijlagen

(232)

grondslag beschikking van de minister van AZ van 31 maart 1951; aangepast 1953, 2 september 1955, 29 mei 1963 en 25 oktober 1977
actor Bijzondere Voorlichtingscommissie (BVC)
handeling het zorgdragen voor de voorbereiding van de planning en coördinatie van de overheidsvoorlichting in bijzondere omstandigheden
periode 1951-
product

(233)

grondslag
actor Bijzondere Voorlichtingscommissie (BVC)
handeling het houden van vergaderingen
periode 1951-
product verslagen en bijlagen

(150)

grondslag punt 2 van de Richtlijnen tot onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vervat in de brief van de minister van OKW van 21 juli 1955, nr. RTP 01.01.05
actor minister van OCenW
handeling het machtigen in bijzondere omstandigheden¹¹⁴ van een minister of staatssecretaris tot het uitzenden van een officiële mededeling van algemeen belang aan (een bepaald gedeelte van) de bevolking
periode 1955-1972
produkt

¹¹⁴ "Bijzondere omstandigheden" zijn "watersnood, rampen van andere aard of ordeverstoringen op grote schaal" (punt 1 van de Richtlijnen tot onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vervat in de brief van de minister van OKW van 21 juli 1955, nr. RTP 01.01.05).

- (151)
- grondslag punt 3 van de Richtlijnen tot onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vervat in de brief van de minister van OKW van 21 juli 1955, nr. RTP 01.01.05
- actor minister van OCenW
- handeling het ontvangen ter kennisgeving van de mededeling van een minister of staatssecretaris dat hij in bijzondere omstandigheden een officiële mededeling van algemeen belang aan (een bepaald gedeelte van) de bevolking, heeft uitgezonden of heeft laten uitzenden, als het voor die minister of staatssecretaris onmogelijk was om te overleggen met de minister van OCenW
- periode 1955-1972
- produkt
- (152)
- grondslag art. 5, lid 1, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176)
- actor minister van OCenW
- handeling het adviseren van de Minister-President over het aanwijzen van autoriteiten die in buitengewone omstandigheden studio's en draadomroepinrichtingen, alsmede zendtijd, kunnen gebruiken
- periode 1969-1988
- produkt
- (153)
- grondslag art. 5, lid 1, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176)
- actor Minister-President (Kabinet van de Minister-President)
- handeling het aanwijzen van autoriteiten die in buitengewone omstandigheden studio's en draadomroepinrichtingen, alsmede zendtijd, kunnen gebruiken
- periode 1969-1988
- produkt Nieuwe richtlijnen inzake onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vastgesteld op 12 september 1972, nr. 206188 KMP

(154)
grondslag art. 2, lid 2, en art. 5, lid 2, van de Nieuwe richtlijnen inzake onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vastgesteld op 12 september 1972, nr. 206188 KMP
actor minister van Binnenlandse Zaken
handeling het doorgeven van een mededeling van een Commissaris van de Koningin aan de RVD dat de commissaris of een burgemeester in buitengewone omstandigheden¹¹⁵ een officiële mededeling van algemeen belang aan (een bepaald gedeelte van) de bevolking, wil (laten) uitzenden, heeft uitgezonden of heeft laten uitzenden
periode 1972-1988
produkt

(155)
grondslag art. 3, lid 1, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579)
actor ministers van OCenW, van V&W en van Financiën
handeling het voorbereiden van de verklaring door de Kroon dat binnenlandse onlusten de uit- of inwendige veiligheid van het Rijk in dringend gevaar brengen (buitengewone omstandigheden)
periode 1956-1969
produkt

(156)
grondslag art. 3, lid 1, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579)
actor minister van OCenW
handeling het beschikbaar stellen van de zendinrichtingen en de televisie-inrichtingen aan de militaire autoriteiten, in geval van oorlog, oorlogsgevaar, staat van oorlog, staat van beleg, of nadat de Kroon heeft bepaald dat binnenlandse onlusten de uit- of inwendige veiligheid van het Rijk in dringend gevaar brengen
periode 1956-1969
produkt

(157)
grondslag art. 173 van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
actor minister van OCenW
handeling het adviseren van de Minister-President over amvb's om zendtijd en het gebruik van studio's, draadomroepinrichtingen en andere hulpmiddelen ter beschikking te stellen aan de bij of krachtens die amvb's aangewezen autoriteiten bij dreigend gevaar voor de openbare veiligheid of de volksgezondheid, of in buitengewone omstandigheden
periode 1988-
produkt

¹¹⁵ "Buitengewone omstandigheden" vervangt de term "bijzondere omstandigheden". Zij betekenen tot in 1988 "ernstige rampen of de vrees voor het onmiddellijk ontstaan daarvan, ordeverstoringen op grote schaal of de vrees voor het onmiddellijk ontstaan daarvan, en dreigend oorlogsgevaar" (art. 1, lid 2, van de Nieuwe richtlijnen inzake onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vastgesteld op 12 september 1972, nr. 206188 KMP).

(158)
grondslag art. 173 van de Mediawet (Stb. 1987, 249)
actor Minister-President (Kabinet van de Minister-President)
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van amvb's om zendtijd en het gebruik van studio's, draadomroepinrichtingen en andere hulpmiddelen ter beschikking te stellen aan de bij of krachtens die amvb's aangewezen autoriteiten bij dreigend gevaar voor de openbare veiligheid of de volksgezondheid, of in buitengewone omstandigheden
periode 1988-
produkt Besluit omroep in buitengewone omstandigheden (Stb. 1988, 341)

(159)
grondslag Nota van Toelichting bij art. 2, lid 1 en 2, van het Besluit omroep in buitengewone omstandigheden (Stb. 1988, 341)
bron Lemmer en Cabooter
actor Minister-President, minister van AZ
handeling het overeenstemmen met de koepel van regionale omroepen (ROOS) over het beschikbaarstellen van zendtijd voor het doen van mededelingen, van hem of van door hem aan te wijzen autoriteiten, bij dreigend gevaar voor de openbare veiligheid of de volksgezondheid, of in andere buitengewone omstandigheden¹¹⁶
periode 1988-
produkt convenanten tussen de ROOS en de Minister-President, minister van AZ

(160)
grondslag (Nota van Toelichting bij) art. 2, lid 1 en 2, van het Besluit omroep in buitengewone omstandigheden (Stb. 1988, 341)
bron Lemmer en Cabooter
actor Minister-President, minister van AZ (hoofddirecteur van de RVD)
handeling het vorderen van zendtijd en het gebruik van studio's, draadomroepinrichtingen en andere hulpmiddelen voor het doen van mededelingen, van hem of van door hem aan te wijzen autoriteiten, bij dreigend gevaar voor de openbare veiligheid of de volksgezondheid, of in andere buitengewone omstandigheden
periode 1988-
produkt

¹¹⁶ "Buitengewone omstandigheden" worden hierin ruimer opgevat dan tot in 1988, namelijk inclusief omstandigheden waarin mededelingen van dringende aard (...) noodzakelijk zijn in het belang van de openbare veiligheid of gezondheid van de bevolking in een gebied van de betreffende binnenlandse omroepinstelling, zoals milieurampen (Memorie van Toelichting van de Tweede Kamer op de Mediawet (Stb. 1987, 249), p. 129).

(161)

grondslag (Nota van Toelichting bij) art. 2, lid 1 en 2, van het Besluit omroep in buitengewone omstandigheden (Stb. 1988, 341)

bron Lemmer en Cabooter

actor Minister-President, minister van AZ (hoofddirecteur van de RVD)

handeling het verzoeken om, zendtijd en het gebruik van studio's, draadomroepinrichtingen en andere hulpmiddelen voor het doen van mededelingen, van hem of van door hem aan te wijzen autoriteiten, bij dreigend gevaar voor de openbare veiligheid of de volksgezondheid, of in andere buitengewone omstandigheden

periode 1988-

produkt

(162)

grondslag art. 2, lid 3, van het Besluit omroep in buitengewone omstandigheden (Stb. 1988, 341)

bron Backx

actor Commissariaat voor de Media

handeling het beslissen inzake toewijzing van zendtijd en een vergoeding aan de instelling voor binnenlandse omroep voor het doen van mededelingen, van hem of van door hem aan te wijzen autoriteiten, bij dreigend gevaar voor de openbare veiligheid of de volksgezondheid, of in andere buitengewone omstandigheden

periode 1988-

produkt

(163)

grondslag punt 2, 3 en 5 van de Richtlijnen tot onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vervat in de brief van de minister van OKW van 21 juli 1955, nr. RTP 01.01.05; art. 3, lid 1, art. 4 en 5, lid 1, van de Nieuwe richtlijnen inzake onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vastgesteld op 12 september 1972, nr. 206188 KMP

actor Minister-President, minister van AZ {(hoofd)directeur van de RVD [Directie Voorlichting (DV)]}

handeling het opleggen of intrekken van de verplichting aan de PTT in bijzondere/ buitengewone omstandigheden om een mededeling door een minister of staatssecretaris (sinds 1972: , Commissaris van de Koningin of burgemeester) te laten uitzenden

periode 1955-1988

produkt

(164)

grondslag art. 3, lid 2, van de Nieuwe richtlijnen inzake onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vastgesteld op 12 september 1972, nr. 206188 KMP

actor Minister-President

handeling het verlenen, weigeren of intrekken van goedkeuring aan de hoofddirecteur van de RVD om in buitengewone omstandigheden de opdracht te geven aan de PTT om een mededeling door een minister of staatssecretaris, Commissaris van de Koningin of burgemeester te laten uitzenden

periode 1972-1988

produkt

(165)
grondslag art. 3, lid 2, van de Nieuwe richtlijnen inzake onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vastgesteld op 12 september 1972, nr. 206188 KMP
actor minister van OCenW
handeling het ontvangen ter kennisname van de mededeling van de hoofddirecteur van de RVD dat hij in buitengewone omstandigheden de opdracht wil geven of heeft gegeven aan de PTT om een mededeling door een minister of staatssecretaris, Commissaris van de Koningin of burgemeester te laten uitzenden
periode 1972-1988
produkt

(166)
grondslag art. 4, lid 3, van de Nieuwe richtlijnen inzake onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vastgesteld op 12 september 1972, nr. 206188 KMP
actor Minister-President, minister van AZ [hoofddirecteur van de RVD (Directie Voorlichting)]
handeling het opleggen of intrekken van de verplichting aan de desbetreffende instanties in buitengewone omstandigheden tot het laten functioneren van de nodige omroepinstallaties buiten de normale uren van uitzendingen voor het uitzenden van een mededeling
periode 1972-1988
produkt

(167)
grondslag art. 3, lid 1, van het Besluit omroep in buitengewone omstandigheden (Stb. 1988, 341)
actor Minister-President, minister van AZ (hoofddirecteur van de RVD)
handeling het opleggen of intrekken van de verplichting aan de PTT in buitengewone omstandigheden om een mededeling door een minister, Commissaris van de Koningin of burgemeester te laten uitzenden in zendtijd voor landelijke of regionale omroep
periode 1988-
produkt

(168)
grondslag art. 3, lid 2, van het Besluit omroep in buitengewone omstandigheden (Stb. 1988, 341)
actor Minister-President, minister van AZ (burgemeester)
handeling het opleggen of intrekken van de verplichting in buitengewone omstandigheden aan de houder van een machtiging voor de aanleg, instandhouding en exploitatie van de omroepzender of aan de beheerder van de draadomroepinrichting waarmee het programma wordt uitgezonden, om een mededeling door een minister, Commissaris van de Koningin of burgemeester te laten uitzenden in zendtijd voor lokale omroep
periode 1988-
produkt

(169)

grondslag	punt 4 en 5 van de Richtlijnen tot onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vervat in de brief van de minister van OKW van 21 juli 1955, nr. RTP 01.01.05; art. 4, lid 1, van de Nieuwe richtlijnen inzake onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vastgesteld op 12 september 1972, nr. 206188 KMP; Nota van Toelichting bij art. 3, lid 1, van het Besluit omroep in buitengewone omstandigheden (Stb. 1988, 341)
actor	1955-1972: PTT en de NRU; 1972-1988: PTT; 1988-: PTT en, voorzover nodig, de NOZEMA en het NOB
handeling	het mogelijk maken van het in bijzondere/ buitengewone omstandigheden (sinds 1988: , op landelijk en regionaal niveau) uitzenden van een mededeling
periode	1955-
produkt	

(170)

grondslag	punt 1 van de Richtlijnen tot onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vervat in de brief van de minister van OKW van 21 juli 1955, nr. RTP 01.01.05; art. 5, lid 1, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176); art. 1, lid 1, van de Nieuwe richtlijnen inzake onderbreking van radio- en televisieprogramma's, vastgesteld op 12 september 1972, nr. 206188 KMP; art. 2, lid 1, van het Besluit omroep in buitengewone omstandigheden (Stb. 1988, 341); convenanten tussen ROOS en de Minister-President, minister van AZ
actor	vakminister of (sinds 1988:) Minister-President, minister van AZ of door hem aangewezen autoriteit
handeling	het verzorgen van uitzendingen van een mededeling in bijzondere/ buitengewone omstandigheden
periode	1955-
produkt	

3.1.5.3 Informatie verschaffen in een burgerlijke uitzonderingstoestand

(171)

grondslag	art. 8, lid 1, van het Tijdelijk Telegraaf-Telefoon- en Radiobesluit (Stb. 1944, E118; ingetrokken Stb. 1967, 176, zoals in werking Stb. 1969, 211)
actor	1944-1946: minister van AOK; 1946-1947: Minister-President; 1947-1969: minister van AZ
handeling	het bepalen van de samenstelling en de uitvoering van de programma's voor de binnenlandse omroep, in het geval van een burgerlijke uitzonderingstoestand
periode	1944-1969
produkt	

- (172)
- grondslag actor art. 8, lid 1, van het Tijdelijk Telegraaf-Telefoon- en Radiobesluit (Stb. 1944, E118) ministers van Buitenlandse Zaken, van HNL en van Koloniën; en
1944-1946: minister van AOK;
1946-1947: Minister-President;
1947-1969: minister van AZ
- handeling het bepalen van de samenstelling en de uitvoering van de programma's voor het overzeese Rijksdelen en voor het buitenland, in het geval van een burgerlijke uitzonderingstoestand
- periode produkt 1944-1969
- (173)
- grondslag actor art. 9, lid 1, van het Tijdelijk Telegraaf-Telefoon- en Radiobesluit (Stb. 1944, E118) 1944-1946: minister van AOK;
1946-1947: Minister-President;
1947-: minister van AZ
- handeling het beschikbaar stellen van zendtijd aan het militair gezag, als het iets wil mededelen aan het Nederlandse volk en in het geval van een burgerlijke uitzonderingstoestand
- periode produkt 1944-1969
- (174)
- grondslag actor art. 9, lid 2, van het Tijdelijk Telegraaf-Telefoon- en Radiobesluit (Stb. 1944, E118) Militair Gezag (Sectie Voorlichting)
- handeling het verzorgen van de programma's die naar het oordeel van het militair gezag moeten worden uitgezonden, als de minister van AZ de samenstelling en de verzorging van de programma's voor de binnenlandse omroep niet kan bepalen
- periode produkt 1944-1969
- (175)
- grondslag actor art. 3, lid 2, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579) minister van Economische Zaken (EZ)
- handeling het adviseren van de minister van OCenW, in geval van de toestand van verhoogde waakzaamheid of van de burgerlijke uitzonderingstoestand, over het vorderen van de zendingrichtingen en de televisie-inrichtingen voor de minister van Binnenlandse Zaken
- periode produkt 1956-1969
- (176)
- grondslag actor art. 3, lid 2, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579) minister van OCenW
- handeling het vorderen van de zendingrichtingen en de televisie-inrichtingen voor de minister van Binnenlandse Zaken, in geval van de toestand van verhoogde waakzaamheid of van de burgerlijke uitzonderingstoestand
- periode produkt 1956-1969

(177)

grondslag art. 5, lid 2, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176)
actor minister van OCenW
handeling het adviseren van de Minister-President over het vaststellen, wijzigen of intrekken van ministeriële regelingen over het toezicht op de uitzendingen, als de burgerlijke uitzonderingstoestand is ingesteld
periode 1969-1988
produkt

(178)

grondslag art. 5, lid 2, van de Omroepwet (Stb. 1967, 176)
actor Minister-President
handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken van ministeriële regelingen over het toezicht op de uitzendingen, als de burgerlijke uitzonderingstoestand is ingesteld
periode 1969-1988
produkt

3.1.6 Uit eigen beweging informatie verschaffen over het Koninklijk Huis

In 1965 werden de taken van de RVD inzake de voorlichting over het Koninklijk Huis uitgebreid met de advisering van het Huis in de publiciteitsaangelegenheden over het Huis, en met de voorbereiding en uitvoering van de berichtgeving betreffende het Huis. Dit was al volgens een afspraak tussen de particuliere secretariaten van de leden van het Koninklijk Huis en de RVD, aangezien er tevoren verwarring bestond over hoe de bevoegdheden inzake deze voorlichting verdeeld waren over het Huis en de RVD. Echter, vóór het KB van 13 december 1965 werd onderscheid gemaakt in "berichtgeving over (strikt) particuliere aangelegenheden en zaken waarbij het staatbelang betrokken is", en waarop dus de ministeriële verantwoordelijkheid betrekking heeft. Krachtens dit KB bereidde de RVD voortaan alle berichtgeving over het Koninklijk Huis voor en voerde haar uit. Dit voorkomt onduidelijkheden over de grens tussen die twee gebieden. De Irene-kwestie had aangetoond dat die grens soms moeilijk te trekken was.¹¹⁷

(179)

bron Wubben 5 april 1995
actor Minister-President, minister van AZ [1937-1940: directeur van de Regeeringspersdienst; 1947-: (hoofd)directeur van de RVD]
handeling het geven van externe voorlichting over het Koninklijk Huis
periode 1947-1965
produkt onder meer communiqués, regeringsverklaringen voor de pers, verbeteringen van onjuiste persberichten of -beschouwingen - als dit gewenst of nodig is -, vertrouwelijke of informatieve persconferenties over het Koninklijk Huis; interviews met leden van het Koninklijk Huis; perskaarten voor journalisten

¹¹⁷ Zie verder Van der Wiel 1989, p. 66.

(180)
grondslag art. 1 van het Besluit houdende regeling van de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stb. 1965, 554); art. I, lid 2, van de Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246)
actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD]
handeling het adviseren van het Koninklijk Huis in de publiciteitsaangelegenheden over het Huis
periode 1965-
produkt

(181)
grondslag art. I, lid 4, van de Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246)
actor Minister-President, minister van AZ
handeling het geven van een aanwijzing aan de (hoofd)directeur van de RVD over de berichtgeving over het Koninklijk Huis
periode 1965-
produkt

(182)
grondslag art. 2 van het Besluit houdende regeling van de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stb. 1965, 554)
actor Kroon
handeling het aanwijzen van een functionaris van het Koninklijk Huis die nauw moeten samenwerken met de RVD voor de voorbereiding en uitvoering van de berichtgeving over het Huis
periode 1965-
produkt

(183)
grondslag art. 2 van het Besluit houdende regeling van de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stb. 1965, 554); art. II van de Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246)
actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD (directeur van de Directie Voorlichting)]
handeling het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van regelingen ten behoeve van publiciteitsvertegenwoordigers bij gebeurtenissen waarbij leden van het Koninklijk Huis aanwezig zijn
periode 1965-
produkt

- (184)
- grondslag art. 2 van het Besluit houdende regeling van de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stb. 1965, 554); art. II van de Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246)
- bron Wubben 5 april 1995
- actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD (directeur van de Directie Voorlichting)]
- handeling het leveren van bijdragen aan overleg met te bezoeken personen of instellingen ten behoeve van publiciteitsvertegenwoordigers bij gebeurtenissen waarbij leden van het Koninklijk Huis aanwezig zijn
- periode 1965-
- produkt
- (185)
- grondslag art. 2 van het Besluit houdende regeling van de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stb. 1965, 554); art. II van de Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246)
- actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD (directeur van de Directie Voorlichting)]
- handeling het uitgeven van een communiqué uitgaande van leden van het Koninklijk Huis
- periode 1965-
- produkt communiqués, met name over geboorten en huwelijken - vooral van de troonsopvolger-, troonswisselingen en ziekten
- (186)
- grondslag art. 2 van het Besluit houdende regeling van de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stb. 1965, 554); art. II van de Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246)
- actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD (directeur van de Directie Voorlichting)]
- handeling het regelen van de ontvangst van journalisten en andere publiciteitsvertegenwoordigers door leden van het Koninklijk Huis of door hun particuliere secretarissen
- periode 1965-
- produkt
- (187)
- grondslag art. 2 van het Besluit houdende regeling van de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stb. 1965, 554); art. II van de Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246)
- actor Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD (directeur van de Directie Voorlichting)]
- handeling het voorzien in de publiciteitsbehoeften aan foto's van de leden van de Koninklijke Familie, inclusief het regelen van de productie en het distribueren der opnamen
- periode 1965-
- produkt onder meer:
- foto's, met name over geboorten en huwelijken - vooral van de troonsopvolger -, troonswisselingen en ziekten;
 - productie- en distributiecontracten

(188)

grondslag art. I, lid 3, van de Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246)

actor Koningin

handeling het aanwijzen van een functionaris van het Koninklijk Huis die moet samenwerken met de (hoofd)directeur van de RVD voor de coördinatie van de berichtgeving over het Huis en die van de regering

periode 1965-

produkt

(189)

grondslag art. I, lid 3, van de Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246)

actor directeur van het Kabinet der Koningin

handeling het samenwerken met de (hoofd)directeur van de RVD voor de coördinatie van de berichtgeving over het Koninklijk Huis en die van de regering

periode 1965-

produkt

(190)	
grondslag	art. I, lid 3, van de Instructie voor de RVD inzake de berichtgeving betreffende het Koninklijk Huis (Stcrt. 1965, 246)
actor	Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD (directeur van de Directie Voorlichting)]
handeling	het coördineren van de berichtgeving over het Huis en die van de regering, in samenwerking met door de Koningin aan te wijzen functionarissen van het Huis, en evt. met de directeur van het Kabinet der Koningin
periode	1965-
produkt	

3.1.7 Uit eigen beweging informatie verschaffen in het algemeen [zie ook handeling (0)]

Als in de handeling niet "aan het buitenland" vermeld wordt, dan wordt hieronder verstaan "aan het binnenland" ofwel "aan de Nederlandse burgers".

(191)	
grondslag	
actor	minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de Regeeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD)
handeling	het geven van externe voorlichting over: <ul style="list-style-type: none"> - het algemeen regeringsbeleid - in het bijzonder staatsbezoeken, de Troonrede en na kabinet(in)formaties; - het beleid van rijksorganen die geen perschef, centrale persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben
periode	-1937, 1940-1942
produkt	onder meer: <ul style="list-style-type: none"> - communiqués, regeringsverklaringen voor de pers, vertrouwelijke of informatieve persconferenties, interviews met regeringspersonen, perskaarten voor journalisten, verbeteringen van onjuiste persberichten of -beschouwingen, als dit gewenst of nodig is; - eigen voorlichtingsmiddelen, zoals foto's, films en tentoonstellingsmateriaal

(192)	
grondslag	
actor	Minister-President, minister van AZ [1937-1940: directeur van de Regeeringspersdienst; 1947-: (hoofd)directeur van de RVD]
handeling	<p>het geven van externe voorlichting over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het algemeen regeringsbeleid - in het bijzonder staatsbezoeken, de Troonrede en (na) kabinets(in)formaties; - -1962: het beleid van rijksorganen die geen perschef, centrale persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben; - 1962-: "het terrein van de perschef van de Minister-President"¹¹⁸ of (sinds 1965:) het terrein van de Staf voor de Civiele Verdediging¹¹⁹; - 1971-: de ministerraad (sinds 1973: en over de actuele politiek in het algemeen) (wekelijks)
periode	1937-1940, 1947-
produkt	<p>onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - communiqués, regeringsverklaringen voor de pers, vertrouwelijke of informatieve persconferenties, interviews met regeringspersonen, perskaarten voor journalisten, verbeteringen van onjuiste persberichten of -beschouwingen, als dit gewenst of nodig is; - eigen voorlichtingsmiddelen, zoals (van 1946-1952:) regeringsweekblad 'Commentaar'; foto's, audiovisueel materiaal,¹²⁰ advertenties, voorlichtingsspotjes, gedrukt voorlichtings- en tentoonstellingsmateriaal

¹¹⁸ Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1962 1962, p. 25.

¹¹⁹ Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1965, p. 25.

¹²⁰ Taken en samenstelling van de RVD 1990, p. 5.

(193)

grondslag

actor

minister van AOK (directeur van de RVD, waaronder in 1945 de afdeling 'Oog & Oor'; eind 1945-1 september 1946: directeur van de Regeeringsdienst 'Oog & Oor'¹²¹)

handeling

het geven van externe voorlichting over:

- het algemeen regeringsbeleid, in het bijzonder staatsbezoeken, de Troonrede en na kabinet(s(in)formaties;
- het beleid van rijksorganen die geen perschef, centrale persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben

periode

1942-1946

produkt

onder meer:

- communiqués, regeringsverklaringen voor de pers, vertrouwelijke of informatieve persconferenties, interviews met regeringspersonen, perskaarten voor journalisten, verbeteringen van onjuiste persberichten of -beschouwingen, als dit gewenst of nodig is;
- eigen voorlichtingsmiddelen, zoals:
 - 1944-1946: voorlichtingsmateriaal uit Londen voor de Sectie Voorlichting van het Militair Gezag
 - 1946: regeringsweekblad 'Commentaar';
 - publicaties in het Amerikaanse tijdschrift 'Kijk';
 - publicaties in het blad 't Venster';
 - 'Voice of the Netherlands';
 - 'Nouvelles de Hollande';
 - middag- en avonduitzendingen van Radio-Oranje, resp. Herrijzend Nederland,¹²² zoals 'We zijn er nog niet, maar we komen er wel';¹²³
 - 1945-1946: 'Praatjes op de brug' van Schermerhorn;
 - foto's, films en tentoonstellingsmateriaal

¹²¹ 'Oog & Oor' deed niet alleen aan interne voorlichting, maar lichtte ook de bevolking in over de regeringsinstellingen, over de manier om deze te benaderen, over de procedure bij het indienen van verzoekschriften, aanvragen, e.d., en over de adressen en andere gegevens over de overheidsinstellingen (Regeeringsdienst 'Oog & Oor' maart-mei 1946, hoofdstuk 3, p. 1).

¹²² De Man 1945, p. 2-3.

¹²³ Van der Wiel 1989, p. 59.

(194)

bron Overzicht der werkzaamheden van het Militair Gezag gedurende de bijzondere staat van beleg, 14 September 1944 - 4 Maart 1946 z.j.
actor Militair Gezag (Sectie Voorlichting)
handeling het geven van externe voorlichting over het algemeen regeringsbeleid
periode 1944-1946
produkt onder meer:

- communiqués over bewind en beleid, regeringsverklaringen voor de pers, vertrouwelijke of informatieve persconferenties, interviews met regeringspersonen, perskaarten voor journalisten, verbeteringen van onjuiste persberichten of -beschouwingen, als dit gewenst of nodig is;
- eigen voorlichtingsmiddelen, zoals: regeringsweekblad 'Commentaar', foto's en films

(195)

grondslag
actor Minister-President (directeur van de RVD)
handeling het geven van externe voorlichting over:

- het algemeen regeringsbeleid, in het bijzonder staatsbezoeken, de Troonrede en na kabinets(in)formaties;
- het beleid van rijksorganen die geen perschef, centrale persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben

periode 1946-1947
produkt onder meer:

- communiqués, regeringsverklaringen voor de pers, vertrouwelijke of informatieve persconferenties, interviews met regeringspersonen, perskaarten voor journalisten, verbeteringen van onjuiste persberichten of -beschouwingen, als dit gewenst of nodig is;
- eigen voorlichtingsmiddelen, zoals:
 - regeringsweekblad 'Commentaar';
 - foto's, films en tentoonstellingsmateriaal

(196)

grondslag
actor directeur van het Kabinet der Koningin
handeling het geven van externe voorlichting over kabinets(in)formaties
periode -1948
produkt

(197)
grondslag Overheidsvoorlichting 1946
bron Lammers 1953
actor minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de Regeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD; directeur van de Directie Voorlichting Buitenland, van de Voorlichtingdienst Buitenland, van de diplomatieke en consulaire dienst en van de informatiebureaus en persafdelingen in het buitenland)
handeling het geven van externe voorlichting over Nederlands overheidsbeleid en ontwikkelingen in Nederland aan het buitenland
periode
produkt

(198)
grondslag Rijksbegroting 1990 1989, p. 5
actor Minister-President, minister van AZ, minister van Buitenlandse Zaken en andere ministers (Vora)
handeling het beslissen tot het doen voorlichten over internationale organisaties die op meer dan één beleidsterrein handelen¹²⁴
periode
produkt onder meer, samen met de minister van EZ, Eurolijn 1992

(199)
bron Jaarverslag 1992 1993, p. 21
actor Minister-President, minister van AZ (Vora)
handeling het overeenstemmen met SDU/DOP (Staatsdrukkerij en -uitgeverij/Dienst overheidspublicaties) over het geven van externe voorlichting over de Europese eenwording, in het bijzonder de interne markt
periode 1988-
produkt Eurolijn 1992

(200)
grondslag
actor minister van Binnenlandse Zaken
handeling het geven van externe voorlichting van de rijksoverheid in buitengewone omstandigheden, met uitzondering van die via de radio of televisie (zie daarvoor § 3.1.5)
periode
produkt

¹²⁴ Zoals sinds 1988 over de Europese eenwording, in het bijzonder de interne markt.

(201)

bron Middelkoop
actor vakminister (perschef, directeur van de centrale persdiensten of van de Centrale Directie Voorlichting)
handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken van de externe voorlichting over de ministerraad en over de actuele politiek in het algemeen na afloop van de ministerraad
periode
produkt geactualiseerd publiciteitsadvies

(202)

bron Middelkoop
actor Minister-President, minister van AZ [(plv.) hoofddirecteur van de RVD]
handeling het leveren van bijdragen aan het overleg met een vakminister over de verlening, intrekking of onthouding van goedkeuring aan een persbericht naar aanleiding van de ministerraad
periode
produkt

(203)

bron Middelkoop
actor vakminister
handeling het verlenen, weigeren of intrekken van goedkeuring aan een persbericht naar aanleiding van de ministerraad
periode
produkt persberichten

(204)

grondslag onder meer:
- sinds 1982: besluit van de ministerraad van 10 december 1982;
- sinds 1984: art. 3.1, 4.1 en 6 van de Regelen uitbesteding voorlichtings- en andere communicatieprojecten (Stcrt. 1983, 183)
bron Tromp 1993, p. 8
actor vakminister¹²⁵ (perschef/ centrale persdienst/ Centrale Directie Voorlichting)
handeling het geven van externe voorlichting over zijn eigen beleid
periode 1944-
produkt onder meer eigen voorlichtingsmiddelen, zoals:
- foto's en audiovisueel materiaal;
- door de minister van Financiën: de Belastingtelefoon;
- advertenties, gedrukt voorlichtingsmateriaal, tentoonstellingsmateriaal, en (sinds 1963: televisie)voorlichtingsspot in Postbus 51-zendtijd¹²⁶

¹²⁵ "Het eerste ministerie dat daarmee begon, was dat van Marine; daarna volgden het ministerie van Oorlog en dat van Sociale Zaken" [Enquête 1940-1945, deel 3A en B (Financieel en economisch beleid), hoofdstuk VII, p. 84].

¹²⁶ Rijksbegroting 1990 1989, p. 6.

3.1.8 Beleidsevaluatie

(205)

grondslag

actor -1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken;
1937-1940, 1947-: Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President);
1942-1946: minister van AOK;
1946-1947: Minister-President

handeling het evalueren van het algemene beleid inzake externe voorlichting van de rijksoverheid

periode

produkt onder meer: antwoorden op vragen van leden van de Staten-Generaal, evaluatierapporten

(206)

grondslag

actor minister van Buitenlandse Zaken [1934-1937: directeur van de Regeeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD; directeur van de Directie Voorlichting Buitenland, van de Voorlichtingdienst Buitenland, van de diplomatieke en consulaire dienst en van de informatiebureaus en persafdelingen in het buitenland]

handeling het evalueren van het beleid inzake externe voorlichting aan het buitenland over Nederlands overheidsbeleid en ontwikkelingen in Nederland

periode

produkt onder meer: antwoorden op vragen van leden van de Staten-Generaal, evaluatierapporten zoals de catalogus van de Voorlichtingdienst Buitenland

(207)

grondslag

actor minister van Binnenlandse Zaken

handeling het evalueren van het beleid inzake externe voorlichting van de rijksoverheid in buitengewone omstandigheden

periode

produkt

(208)

bron Backx; Jaarverslag 1992 1993, p.16

actor Minister-President, minister van AZ (Vora)

handeling het toetsen van de effectiviteit van het gebruik van zendtijd voor landelijke omroep ten behoeve van overheidsvoorlichting

periode 1988-

produkt

3.2 Interne voorlichting

3.2.1 Beleidsvoorbereiding

(209)

grondslag

actor

-1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken;
1937-1940, 1947-: Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President);
1942-1946: minister van AOK;
1946-1947: Minister-President

handeling

het instellen, wijzigen of opheffen van een commissie die moet adviseren over het beleid inzake interne voorlichting aan de rijksoverheid

periode

produkt

(210)

grondslag

actor

minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de Regeeringspersdienst;
1940-1942: directeur van de RVD)

handeling

het voorbereiden, vaststellen of wijzigen van het algemene beleid inzake interne voorlichting aan de rijksoverheid

periode

-1947

produkt

onder meer: wetten, beleidsnota's, standpunten voor interdepartementaal overleg, voor een ministerraadsvergadering of voor een vergadering van de Staten-Generaal

(211)

grondslag

actor

Minister-President, minister van AZ [(hoofd)directeur van de RVD]

handeling

het voorbereiden, vaststellen of wijzigen van het algemene beleid inzake interne voorlichting aan de rijksoverheid

periode

1947-

produkt

onder meer: beleidsnota's, standpunten voor interdepartementaal overleg (sinds 1947: de Vora), voor een ministerraadsvergadering of voor een vergadering van de Staten-Generaal

(212)

grondslag

actor

minister van Binnenlandse Zaken

handeling

het voorbereiden, vaststellen of wijzigen van het beleid inzake interne voorlichting van de rijksoverheid in buitengewone omstandigheden

periode

produkt

onder meer: wetten, beleidsnota's (Voorlichting bij oefeningen grootschalige rampenbestrijding 1989), standpunten voor interdepartementaal overleg, voor een ministerraadsvergadering of voor een vergadering van de Staten-Generaal

(213)

grondslag

actor

-1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de Regeeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD);
1942-1946: minister van AOK (directeur van de RVD);
1946-1947: Minister-President (directeur van de RVD)

handeling

het voorbereiden van de organisatie voor (het algemene beleid inzake) interne voorlichting aan de rijksoverheid

periode

-1937, 1940-1947

produkt

(214)

grondslag

actor

Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President)

handeling

het voorbereiden van de organisatie voor (het algemene beleid inzake) interne voorlichting aan de rijksoverheid

periode

1937-1940, 1947-

produkt

- art. I en II, sub f, van het Besluit tot instelling van een Departement van Algemeen Bestuur, dat de naam zal dragen van Ministerie van Algemeene Zaken (Stb. 1937, 140): instelling van het ministerie van AZ en de Regeeringspersdienst;
- 'Rapport betreffende de organisatie van de RVD' (1972);
- art. 3, lid 2, van het Reglement van Orde voor de Raad van Ministers (Stb. 1979, 264)

(215)

grondslag

1937-1940: art. I en II, sub f, van het Besluit tot instelling van een Departement van Algemeen Bestuur, dat de naam zal dragen van Ministerie van Algemeene Zaken (Stb. 1937, 140);

1942-1946: KB van 21 mei 1942;

art. I van het Besluit houdende opheffing en wijziging in de taakverdeling van eenige ministerieele departementen (Stb. 1946, G 186);

1947-: Besluit tot instelling van een Departement van Algemeen Bestuur, dat de naam zal dragen van Ministerie van Algemene Zaken (Stb. 1947, H 346)

actor

-1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken;

1937-1940, 1947-: Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President);

1942-1946: minister van AOK;

1946-1947: Minister-President

handeling

het vaststellen of wijzigen van de organisatie voor (het algemene beleid inzake) interne voorlichting aan de rijksoverheid

periode

produkt

(216)

grondslag

actor vakminister

handeling het vaststellen of wijzigen van de organisatie voor (het beleid inzake) interne voorlichting aan zijn eigen ministerie

periode

produkt

3.2.2 Ondersteuning van interne voorlichting

(217)

grondslag

actor -1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken;
1937-1940, 1947-: minister van AZ (Kabinet van de Minister-President);
1942-1946: minister van AOK;
1946-1947: Minister-President

handeling het vaststellen, wijzigen of intrekken van een subsidieregeling inzake instellingen die interne overheidsvoorlichting geven of mogelijk maken

periode

produkt onder meer: Subsidiebepalingen Gesubsidieerde Instellingen

(218)

bron Regeeringspersdienst 1924-1940, inv.nr. 2

actor minister van Buitenlandse Zaken

handeling het verlenen, weigeren of intrekken van een subsidie aan een instelling die interne voorlichting aan de rijksoverheid geeft of mogelijk maakt

periode -1937, 1940-1942

produkt onder meer subsidie voor Aneta en het Nationaal Bureau voor Documentatie over Nederland

(219)

grondslag Subsidiebepalingen Gesubsidieerde Instellingen;
Subsidie-overzichten bij de rapportage geïntegreerd subsidiebeleid, 1993,
Begrotingshoofdstuk 3, Algemene Zaken, p. 1

actor minister van AZ (Kabinet van de Minister-President)

handeling het verlenen, weigeren of intrekken van een subsidie aan een instelling die interne voorlichting aan de rijksoverheid geeft of mogelijk maakt

periode 1937-1940, 1947-

produkt onder meer subsidiebeschikkingen voor:

- privaatrechtelijke instellingen waarvan de doelstellingen in overwegende mate liggen op voorlichting en geheel of gedeeltelijk uit een begrotingspost van een ministerie worden gefinancierd;
- privaatrechtelijke instellingen op grond van andere dan voorlichtingsdoeleinden, voorzover voorlichting door die instellingen als wezenlijk beleidsinstrument wordt gehanteerd

(220)

bron

actor 1942-1946: minister van AOK;

1946-1947: Minister-President

handeling het verlenen, weigeren of intrekken van een subsidie aan een instelling die interne voorlichting aan de rijksoverheid geeft of mogelijk maakt

periode 1942-1947

produkt

3.2.3 Interne voorlichting geven

(221)

grondslag

actor -1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken (1934-1937: directeur van de Regeringspersdienst; 1940-1942: directeur van de RVD);

1942-1946: minister van AOK (directeur van de RVD, waaronder in 1945 de afdeling 'Oog & Oor'); eind 1945-1 september 1946: directeur van de Regeringsdienst 'Oog & Oor');

1944-1946: Militair Gezag (Sectie Voorlichting);

1946-1947: Minister-President (directeur van de RVD)

handeling het geven van interne voorlichting aan de regering, aan rijksorganen die geen perschef, centrale persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben, of aan het Koninklijk Huis

periode -1937, 1940-1947

produkt

(222)

bron Middelkoop; Schijf

actor Minister-President, minister van AZ [1937-1940: directeur van de Regeringspersdienst; 1946-: (hoofd)directeur van de RVD]

handeling het geven van interne voorlichting aan de regering, aan rijksorganen die geen perschef, centrale persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben, of aan het Koninklijk Huis, of (sinds 1965:) op het terrein van de Staf voor de Civiele Verdediging

periode 1937-1940, 1947-

produkt onder meer:

- 1962/'63-: de gedrukte documentatiekrant 'Beleid Beschouwd';¹²⁷
- het knipselmaandblad met achtergrondartikelen over overheidsvoorlichting voor voorlichtingsfunctionarissen;
- 1983-: persanalyses en literatuuronderzoeksverslagen

¹²⁷ In 'Beleid Beschouwd' worden alle argumenten over één bepaalde kwestie op een rijtje gezet.

(223)

bron Middelkoop; Schijf
actor Minister-President, minister van AZ [1937-1940: directeur van de Regeeringspersdienst; 1947-: (hoofd)directeur van de RVD]
handeling het geven van interne voorlichting aan de regering, aan rijksorganen die geen perschef, centrale persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben, of aan het Koninklijk Huis, of (sinds 1965:) op het terrein van de Staf voor de Civiele Verdediging
periode 1937-1940, 1947-
produkt onder meer:

- RVD-bibliotheek;
- tijdelijke video- en geluidsbanden;
- in zeer beperkte oplage de dagelijkse knipselkrant 'Selectie';
- 1974-: persoverzichten;
- Persdatabank;
- databank Koninklijk Huis;
- databank Overheidsvoorlichting;
- Attenderingsbulletin Overheidsvoorlichting;
- 1986-: indexen op de vergaderingen van de Staten-Generaal

(224)

grondslag
actor minister van Binnenlandse Zaken
handeling het geven van interne voorlichting aan de rijksoverheid in buitengewone omstandigheden, met uitzondering van die via de radio of televisie (zie daarvoor § 3.1.5)
periode
produkt

(225)

bron Middelkoop
actor Minister-President, minister van AZ [1937-1940: directeur van de Regeeringspersdienst; 1947-: (hoofd)directeur van de RVD]
handeling het geven van interne voorlichting aan zijn eigen ministerie (Minister-President, betrokken raadadviseur en de (hoofd)directeur van de Regeeringspersdienst/ RVD)
periode 1937-1940, 1947-
produkt onder meer:

- zie handeling (0);
- nieuwsoverzichten over vrijdag tot en met donderdag van kwesties op het gebied van het algemeen regeringsbeleid die de parlementaire pers aan de orde zou kunnen stellen tijdens de wekelijkse persconferentie van de Minister-President, inclusief persoonlijke notities

(226)

bron Middelkoop
actor Minister-President, minister van AZ [1937-1940: directeur van de Regeeringspersdienst; 1947-: (hoofd)directeur van de RVD]
handeling het geven van interne voorlichting aan zijn eigen ministerie (Minister-President, betrokken raadadviseur en de (hoofd)directeur van de Regeeringspersdienst/ RVD)
periode 1937-1940, 1947-
produkt onder meer:
- zie handeling (0);
- tijdelijke attenderingsnotities over de vergaderingen van de Staten-Generaal;
- verslagen van de wekelijkse persconferentie van de Minister-President

(227)

bron Tromp 1993, p. 8
actor andere vakministers dan de Minister-President, minister van AZ (hun perschef/ Centrale Directie Voorlichting)
handeling het geven van interne voorlichting aan hun eigen ministerie
periode 1944 (toen er werd bezuinigd op de RVD)-
produkt

3.2.4 Beleidsvaluatie

(228)

grondslag
actor -1937, 1940-1942: minister van Buitenlandse Zaken;
1937-1940, 1947-: Minister-President, minister van AZ (Kabinet van de Minister-President);
1942-1946: minister van AOK;
1946-1947: Minister-President
handeling het evalueren van het algemene beleid inzake interne voorlichting aan de rijksoverheid
periode
produkt onder meer: antwoorden op vragen van leden van de Staten-Generaal, evaluatierapporten

(229)

grondslag
actor minister van Binnenlandse Zaken
handeling het evalueren van het beleid inzake interne voorlichting aan de rijksoverheid in buitengewone omstandigheden
periode
produkt onder meer: antwoorden op vragen van leden van de Staten-Generaal, evaluatierapporten

Literatuurlijst

Achtergrondstudies uitgebracht aan de Evaluatiecommissie Wet Openbaarheid, Interfaculteit Bedrijfskunde Delft, Delft, -1983.

Bleich, H.M., ' "U moet de sigaar uit de mond nemen als u met ons spreekt", Journalist-politicus en Nieuwspoort', In: J.Th.J van den Berg e.a. (red.), *Tussen Nieuwspoort & Binnenhof, De Jaren '60 als breuklijn in de naoorlogse ontwikkelingen in politiek en journalistiek*, SDU-Uitgeverij, 's-Gravenhage, 1989, p. 27-33.

Boxum, J.L., e.a., *Zelfstandige bestuursorganen in soorten*, Kluwer, Deventer, 1989.

Brief van de Minister-President, minister van Algemene Zaken en van de minister van Binnenlandse Zaken, Tweede Kamer, zitting 1982-1983, 17600, hoofdstuk III, nr. 7, 1983.

Commissie-Biesheuvel, Archief 1968-1970, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage.

Commissie-Fock, Archief 1949-1950, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage.

Commissie-François, Archief 1931-1934, ARA, 's-Gravenhage, inventaris 2.05.32.

Commissie-Hermans, KMP-archief 1947-1949, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage, inventaris 351.751.075.1.

Commissie-Van Heuven Goedhart, Archief 1946, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage.

Communicatiestrategie Civiele Verdediging, Advies voorlichting civiele verdediging, e.a., DTC-archief, opdr.nr. 59.2074.4, proj.nr. 151.3, 1984.

Coördinatie op hoog niveau, Institutioneel onderzoek naar de ministeriële coördinatieorganen en de ambtelijke voorportalen, 1945-1990, Samengesteld door L. Hovy, Rijksarchiefdienst/PIVOT, Ministerie van WVC, 's-Gravenhage, 1992, PIVOT-rapport nr. 1.

Cuilenburg, J.J. van, 'De maatschappelijke informatievoorziening', In: J.W. van Deth (red.), *Handboek politicologie*, Van Gorcum, Assen, 1993, p. 308-328.

Driemaal 's Raads Recht, Een drietal institutionele onderzoeken op taakgebieden van de Raad van State, Samengesteld door A. Spieksma en L. Verbeek, Raad van State & Rijksarchiefdienst/PIVOT, Ministerie van OCenW, 's-Gravenhage, 1994, PIVOT-rapport nr. 17, Deel 3.

Eindrapport Adviescommissie Overheidsvoorlichting, 's-Gravenhage, 1950, nr. 26358.

Evaluatieonderzoek 'Tsjernobyl', Rapport inzake het optreden van de rijksoverheid naar aanleiding van het ongeval in de kerncentrale van Tsjernobyl, USSR, Berenschot B.V., Utrecht, 1986.

Hemels, J., *Van perschef tot overheidsvoorlichter, De grondslagen van de overheidsvoorlichting*, Samsom, Alphen aan den Rijn, 1973.

Hoofdpunten van het financieel beleid 1987, Centrale Directie Voorlichting van het Ministerie van Financiën, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1986.

Hoofdpunten van het regeringsbeleid kabinet De Jong, Rijksvoorlichtingsdienst, z.p., 1970.

Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1973, Kabinet Biesheuvel, Rijksvoorlichtingsdienst, z.p., 1972.

Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1976, Kabinet Den Uyl, Rijksvoorlichtingsdienst, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1975.

Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1980/ '81, Kabinet-Van Agt, Rijksvoorlichtingsdienst, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1979/ '80.

Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1988, Centrale Directie Voorlichting van het Ministerie van Financiën in samenwerking met de Rijksvoorlichtingsdienst, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1987.

Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1989, Voorlichtingsambtenaren van AZ, SZW, EZ en Financiën (red.), Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1988.

Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1991, Voorlichtingsraad, SDU, 's-Gravenhage, 1990.

Hoofdpunten uit de toelichtingen op de Rijksbegroting 1978, Rijksvoorlichtingsdienst, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1977.

Hoogerwerf, A., 'Van overheidsvoorlichting naar informatiebeleid', In: J. Katus, L.C. Beets (red.), *Actuele vraagstukken van de overheidsvoorlichting*, Dick Coutinho, Muiderberg, 1985, Serie voorlichtingskunde onder redactie van dr. J. Katus nr. 2, p. 35-46.

In de strijd tegen gegevensinflatie, Een basisselectiedocument voor het beleidsterrein rijksvoorlichting, Rijksarchiefdienst/PIVOT, 's-Gravenhage, 1994.

Informatiebladen nrs. 1-8, RVD, FV/t100e, z.p., z.j., 1991-'92.

Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), Voorlichtingsraad, 's-Gravenhage, 1993.

Interdepartementale vergadering, Notulen, 's-Gravenhage, 13 en 27 juli 1945, RVD-bibliotheek, RVD-dozen, map 1940-1945.

Interimrapporten en Eindrapport van de Evaluatiecommissie Wet Openbaarheid, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1981-1983.

Inventaris van de archieven van de Radioraad, Algemene Programma Commissie, Indië Programma Commissie, Radio Omroep Controle Commissie en de Televisieraad van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1929-1969, CAS-ITW, Winschoten, 1991, CAS-inventaris nr. 98.

Inventarissen van de archieven van commissies van het ministerie van Algemene Zaken 1945-1971, Samengesteld door P. Blom, Ministerie van Algemene Zaken, 's-Gravenhage, 1988.

Jong, P.J.S. de, *Commissie Heroriëntatie Overheidsvoorlichting, Installatierede van 23 september 1968*, Stcrt. 1968, 186, p. 3.

Kist, J.H., *Brief aan Ribberink*, 7 maart 1980, nr. 294687 KMP, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage.

Koedijk, P., 'De Koude Burgeroorlog in Nederland', *Vrij Nederland*, 18 juli 1992, p. 10-21.

Kort verslag van de installatie van de door de Regeering benoemde commissie van advies betreffende de totale van de Overheid uitgaande voorlichting, z.p., 7 maart 1946, Archief Commissie-Van Heuven Goedhart, nr. 4, Ministerie van AZ, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage.

Lammers, G.J., 'De Overheid en de voorlichting', *Economisch-statistische berichten*, 21 oktober 1953, p. 830-832.

Man, D.J.F. de, *Aantekening voor Z.E. Prof.Ir. W. Schermerhorn*, z.p., 1945, RVD-bibliotheek, RVD-dozen, map 1940-1945.

Ministerie van Algemene Zaken, FEZ/AO, z.p., 1991.

Ministeriële verantwoordelijkheid voor den Regeerings-Voorlichtingsdienst RVD, Notitie van de minister van AOK en van Buitenlandse Zaken, Geheim archief Londen, DZ/E.I.32, Positie en werkzaamheden RVD, 16 juni 1942.

Nicolai, C., *Richtlijnen 'Oog & Oor' districtbureaux Regeerings Voorlichtingsdienst*, z.p., augustus 1945, RVD-bibliotheek, RVD-dozen, map 1940-1945.

Nota inzake de openheid van bestuur, Minister-President, Minister van Algemene Zaken en de Minister van Binnenlandse Zaken, Tweede Kamer, zitting 1970-1971, 10946, nrs. 2-3, 1970.

Notitie voor Dr G. Lammers, directeur van de R.V.D., over de juridische basis van de R.V.D., Van Nispen tot Pannerden, 23 maart 1953, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage, inventaris 351.751.075.5.

Officiële Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1953/ '54/ '56, Samengesteld door het ministerie van Binnenlandse Zaken, Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage, 1953/ '54/ '56.

Ontwerp voor een regeringsnota aan de Tweede Kamer over de openbaarheid van bestuur, Stuurgroep openbaarheid rijksdienst, 23 september 1970, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage, Openbaarheid van bestuur algemeen, augustus 1970 - december 1971.

Ontwerp van Wet openbaarheid van bestuur, Stuurgroep openbaarheid rijksdienst, 24 februari 1971, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage, Openbaarheid van bestuur algemeen, augustus 1970 - december 1971.

Openbaarheid openheid, Rapport van de Commissie Heroriëntatie Overheidsvoorlichting, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1970.

Openbaarheid tussen gunst en recht, Evaluatiecommissie Wet Openbaarheid, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1983, Eindrapport 1.

De opzet en de evaluatie van de Wet openbaarheid openbaarheid van bestuur, Evaluatiecommissie Wet Openbaarheid, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1981, Interimrapport 1.

De organisatie en werkwijze van de rijksdienst 1993, Rapportage van de secretarissen-generaal, Bijlage: Samenvattingen van de departementale takenanalyses, Ministerie van AZ, Taken en organisatie in de jaren '90, z.p., 1993.

Overheidsvoorlichting bij rampen, Advies van de Commissie grootschalige incidenten en rampen, Ministerie van Binnenlandse Zaken, SDU, 's-Gravenhage, 1989.

Overheidsvoorlichting, Rapport der Adviescommissie Overheidsbeleid inzake Voorlichting ingesteld 6 Maart 1946, Rijksuitgeverij, 's-Gravenhage, 1946.

Overzicht adviesorganen van de centrale overheid, Ministerie van Binnenlandse Zaken, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1983.

Overzicht der werkzaamheden van het Militair Gezag gedurende de bijzondere staat van beleg, 14 September 1944 - 4 Maart 1946, Samengesteld door het Afwikkelingsbureau Militair Gezag, z.p., z.j.

Rapport betreffende de organisatie van de RVD, Samengesteld door de directie van de RVD voor de heer Secretaris-Generaal van het ministerie van Algemene Zaken, 's-Gravenhage, februari 1972.

Rapport bij de rekening 1988, Hoofdstuk III, Algemene Zaken, Algemene Rekenkamer, Tweede Kamer, vergaderjaar 1988-1989, 21299-02, nr. 3, 1989.

Rapport bij de rekening (1989), Hoofdstuk III, Algemene Zaken, Algemene Rekenkamer, Tweede Kamer, vergaderjaar 1989-1990, 21697, nr. 2, 1990.

Rapport Commissie van Advies voor de Instelling van een Regeeringspersdienst, z.p., 23 juni 1932.

Rapport inzake de verhoudingen tussen de adviezen van het Rapport der Commissie Overheidsvoorlichting en de huidige situatie der overheidsvoorlichting, Voorlichtingsraad, Den Haag, 1952.

Rapport werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid, Den Haag, 1984.

Rebel, G.B., *Overheidsvoorlichting*, Inleiding voor het Instituut voor Perswetenschap aan de Universiteit van Amsterdam, Amsterdam, 1961.

Regeeringsdienst 'Oog & Oor', *Rapport Staatscommissie, Deel I*, Samengesteld door C. Nicolai (voor de Commissie-Van Heuven Goedhart), Amsterdam, maart-mei 1946.

Regeeringspersdienst, Archief 1924-1940, ARA, 's-Gravenhage, inventaris 2.05.32.19.

De Regeeringsvoorlichtingsdienst is gestart, Persbericht A.N.P.-ANETA, 's-Gravenhage, 3 augustus 1945, RVD-bibliotheek, RVD-dozen, map 1940-1945.

Regelen betreffende de openheid en openbaarheid van bestuur (Wet openbaarheid van bestuur), Minister-President, Minister van Algemene Zaken en de minister van Binnenlandse Zaken, Tweede Kamer, zitting 1974-1975, 13418, nr. 3: Memorie van toelichting, 1974-1975.

Rijksbegroting 1990, Hoofdstuk III: Algemene Zaken, Tweede Kamer, vergaderjaar 1989-1990, 21300, nr. 2: Memorie van toelichting, 1989.

Roon, A.D. de, 'Voorlichting in dienst van beleid', In: A.D. de Roon en R. Middel, *De wereld van Postbus 51, Voorlichtingscampagnes van de rijksoverheid*, Bohn Stafleu enz., Houten, 1993.

Schelhaas, H., *De informatieplicht van de overheid*, Waanders, Zwolle, 1979.

Schendelen, M.P.C.M. van, *Parlementaire informatie, besluitvorming en vertegenwoordiging*, Universitaire Pers Rotterdam, Rotterdam, 1975.

Schermerhorn, W., *Herstel en vernieuwing, Radiorede A.N.P.-ANETA*, 's-Gravenhage, 27 juni 1945, RVD-bibliotheek, RVD-dozen, map 1940-1945.

Smittenaar, H.J., *Enige grepen uit de geschiedenis van de Rijksvoorlichtingsdienst, Cursus Voorlichtingsambtenaren*, z.p., z.j., Ministerie van Algemene Zaken, 's-Gravenhage.

Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1935, Met machtiging van de Regeering uit officieele opgaven samengesteld, Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage, 1934.

Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1958/ '62/ '63/ '64/ '65/ '66/ '67/ '68/ '70/ '73/ '74, Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf, 's-Gravenhage, 1958/ '62/ '63/ '64/ '65/ '66/ '67/ '68/ '70/ '73/ '74.

Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1977/ '78/ '79/ '80/ '82/ '83, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1977/ '78/ '79/ '80/ '82/ '83.

Subsidiebepalingen Gesubsidieerde Instellingen (SGI), Ministerie van AZ/FEZ, 's-Gravenhage, z.j.

Subsidie-overzichten bij de rapportage geïntegreerd subsidiebeleid, Ministerie van Financiën, 's-Gravenhage, 1993.

Taken en samenstelling van de Rijksvoorlichtingsdienst, z.p., 1990.

Telecommunicatie en post in Nederland, Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein telecommunicatie en post, 1945-1990, Samengesteld door J. Bogaarts en L. Hovy, Ministerie van Verkeer en Waterstaat & Rijksarchiefdienst/PIVOT, Ministerie van WVC, 's-Gravenhage, 1993, PIVOT-rapport nr. 4.

Tromp, C. en J. van Tijn, 'Woordvoerders van het rijk, Dienen, maar wat en wie?', *Vrij Nederland*, jrg. 54 (1993), nr. 38, p. 8-13.

Tweede deel van het rapport over de reorganisatie van de Overheidsvoorlichting, Advies van de Commissie Reorganisatie Overheidsvoorlichting, z.p., z.j., Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage.

Uitgewerkt voorstel tot reorganisatie van de Overheidsvoorlichting, Advies van de Commissie Reorganisatie Overheidsvoorlichting, z.p., 1947.

Vademecum overheidsvoorlichting, Concept, z.p., z.j. (±1968).

Veen, C. van, *Brief aan Van Duyne*, 14 juli 1970, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage, Stuurgroep-Van Veen.

Verslag van de Algemene Rekenkamer betreffende haar werkzaamheden over het jaar 1975, Tweede Kamer, zitting 1975-1976, 13937, nrs. 1-2, 1976.

Verslag van de Algemene Rekenkamer over 1982, Tweede Kamer, zitting 1982-1983, 17847, nrs. 1-3, 1983.

Verslag van de Algemene Rekenkamer over 1986, Tweede Kamer, vergaderjaar 1986-1987, 19905, nrs. 1-2, 1987.

Vis, J.J., 'Kabinetsformaties en openbaarheid', In: J.Th.J van den Berg e.a. (red.), *Tussen Nieuwspoor & Binnenhof, De Jaren '60 als breuklijn in de naoorlogse ontwikkelingen in politiek en journalistiek*, SDU-Uitgeverij, 's-Gravenhage, 1989, p. 70-81.

Voet, M.J.D. van der, *25 jaar Algemene Zaken, Geschiedenis van het ontstaan en van de ontwikkeling van het Ministerie van Algemene Zaken*, z.p., 1973.

Voor de eenheid van beleid, Beschouwingen ter gelegenheid van vijftig jaar Ministerie van Algemene Zaken, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Staatsuitgeverij, 's-Gravenhage, 1987.

Voorlichting bij oefeningen grootschalige rampenbestrijding, Ministerie van Binnenlandse Zaken, 's-Gravenhage, 1989.

Voorlichtingscampagnes van het Rijk, Algemene Rekenkamer, Sdu, Den Haag, 1991.

Voorlichtingsraad, Jaarverslag 1992, Secretariaat VoRa, 's-Gravenhage, 1993.

Wansink, P.A., *Gevolgen voor den R.V.D. van een liquidatie van 'Oog & Oor' in zijn tegenwoordigen vorm*, z.p., z.j., RVD-bibliotheek, RVD-dozen, map 1940-1945.

Wansink, P.A., *Nota voor den Ministerraad inzake structuur van den Regeeringsvoorlichtingsdienst*, z.p., z.j. (1945), RVD-bibliotheek, RVD-dozen, map 1940-1945.

Wansink, P.A., *De Perscheffs der ministeries en de R.V.D.*, Den Haag, 26 november 1945, RVD-bibliotheek, RVD-dozen, map 1940-1945.

Wansink, P.A., *De Regeeringsvoorlichtingsdienst, Eenige notities betreffende taak en inrichting*, z.p., augustus 1945, RVD-bibliotheek, RVD-dozen, map 1940-1945.

Wansink, P.A., *Rapport betreffende doel, taak en structuur van den Regeeringsvoorlichtingsdienst*, z.p., november 1945, RVD-bibliotheek, RVD-dozen, map 1940-1945.

Westerhof, A., *Oog en Oor, Historisch onderzoek naar de voormalige regeringsdienst Oog en Oor (1945-1946)*, Doctoraalscriptie Economische en sociale geschiedenis in opdracht van de Rijksvoorlichtingsdienst, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen enz., 1989.

Wie is dat? 1938, Vierde herz. druk, Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage, 1938 (1931).

Wiel, G. van der, 'De presentatie van het regeringsbeleid 1945-1989', In: J.Th.J van den Berg e.a. (red.), *Tussen Nieuwspoor & Binnenhof, De Jaren '60 als breuklijn in de naoorlogse ontwikkelingen in politiek en journalistiek*, SDU-Uitgeverij, 's-Gravenhage, 1989, p. 58-69.

Zandbergen, M., *Literatuur- en researchrapport ten behoeve van de bewerking van het archief van de Rijks Voorlichtings Dienst 1945-1970*, Afdeling Onderzoek, Bureau Research, 's-Gravenhage, 1986, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, 's-Gravenhage.

Bijlage 1: Overheidsorganen op het beleidsterrein voorlichting van de rijksoverheid

1 Taak om ad hoc te adviseren over het beleid inzake (externe) voorlichting van de rijksoverheid

Commissie van Advies voor de Instelling van een Regeeringspersdienst (de Commissie-François)

ingesteld Beschikking van de minister van Buitenlandse Zaken van 4 november 1931

einddatum 26 januari 1934

aard instelling - gemengd, interdepartementaal
- ad hoc

voorzitter chef van de afdeling Volkenbondzaken van het ministerie van Buitenlandse Zaken (François)

plv. voorzitter

andere leden 11, namelijk vertegenwoordigers van het ministerie van Buitenlandse Zaken (1; ere-voorzitter van de Nederlandse Journalistenkring) en van OKW (1), de Tweede Kamer der Staten-Generaal (1), het Algemeen Handelsblad (1), de Nieuwe Rotterdamsche Courant (NRC) (3), van wie één tevens voorzitter was van de Haagsche Journalisten Vereeniging, één oud-voorzitter van de 'Association Internationale des Journalistes accrédités auprès de la Société des Nations', en één docent voor het dagbladwezen aan de Rijksuniversiteit te Leiden was, de Standaard (1), de Maasbode (1) en het Volk (1), en chef van de persdienst van de PTT (secretaris)

secretaris de chef van de persdienst van de PTT

taak het voorlichten van de regering over de organisatie van een Regeeringspersdienst voor een actieve, objectieve buiten- en binnenlandse voorlichting over Nederlandse overheidsbemoedelingen

bronnen Commissie-François 1931-1934, inv.nr. 1; Rapport Commissie van Advies voor de Instelling van een Regeeringspersdienst 1932.

Perscommissie van het College van Vertrouwensmannen van de regering

ingesteld

einddatum

aard instelling ad hoc

voorzitter prof.mr. F.M. baron van Asbeck

andere leden

secretaris voormalig adjunct-chef van de Regeeringspersdienst, Lambooy

taak het adviseren van de regering over de overheidsvoorlichting na de Tweede Wereldoorlog

bronnen Hemels 1973, p. 46-47.

Adviescommissie overheidsbeleid inzake voorlichting (Commissie-Van Heuven Goedhart)

ingesteld	Installatie van de Minister-President van 7 maart 1946
einddatum	Laatste vergadering 10 september 1946
aard instelling	- overwegend niet-ambtelijk - ad hoc
voorzitter	chef van de directie Politieke Zaken van het ministerie van Buitenlandse Zaken (in de eerste maand); hoofdredacteur van Het Parool (Van Heuven Goedhart) (sinds april 1946)
andere leden	9, namelijk vertegenwoordigers van het Friesch Dagblad (1), de N.V. Philips Gloeilampenfabrieken (2), de International News Service in New York (1), de Tweede Kamer der Staten-Generaal (2), van wie één tevens directeur was van Het Vrije Volk, de NRC (1), het Eindhovensch Dagblad (1) en het Raadgevend Kantoor voor Organisatie en Efficiency (1)
secretaris	secretaris van de Minister-President [Van Nispen tot Pannerden (van 1962-1972 Secretaris-Generaal (SG) van het ministerie van AZ)]
taak	het adviseren van de regering over overheidsvoorlichting, zoals "centralisatie of decentralisatie; financiële vraagstukken; vraagstukken van staatsrechterlijken aard"
bronnen	Inventarissen van de archieven van commissies van het ministerie van Algemene Zaken 1945-1971 1988, p. 36, 43; Commissie-Van Heuven Goedhart 1946, inv.nr. 1, 4.

Commissie Reorganisatie Overheidsvoorlichting (Commissie-Hermans)

ingesteld	Besluit van de ministerraad van 27 januari 1947
einddatum	1948
aard instelling	- ambtelijk, interdepartementaal - ad hoc
voorzitter	politiek secretaris en perschef van de Minister-President (Hermans)
andere leden	8, namelijk vertegenwoordigers van het ministerie van Landbouw (1), van Overzeesche Gebiedsdeelen (1), van Oorlog (1), van Financiën (1), van SoZa (1), van Buitenlandse Zaken (1) en van EZ (1), en de directeur van de RVD
taak	het adviseren over de reorganisatie van de overheidsvoorlichting, uitgaande van een daadwerkelijke en volledige handhaving van de ministeriële verantwoordelijkheid
bronnen	Inventarissen van de archieven van commissies van het ministerie van Algemene Zaken 1945-1971 1988, p. 36, 44; Commissie-Hermans 1947-1949; Wubben 5 april 1995.

Commissie van Advies voor de Overheidsvoorlichting (Commissie-Fock)

ingesteld	Beschikking van de Minister-President, minister van AZ, van 16 juni 1949, nr. 20465 KMP; gewijzigd op 19 april 1950, nr. 23435 KMP
einddatum	laatste vergadering 27 november 1950

aard instelling	- overwegend ambtelijk, interdepartementaal - ad hoc
voorzitter	Secretaris-Generaal van het ministerie van AZ (Fock)
andere leden	14, namelijk vertegenwoordigers van het ministerie van Justitie (1), van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening (LVV) (2), van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (UOR) (3), van Financiën (1) en van Buitenlandse Zaken (2), en een adviseur bij het Kabinet van de Minister-President (secretaris), twee hoogleraren die achtereenvolgens voormalig directeur van de Economische Voorlichtingsdienst, en voormalig Secretaris-Generaal van het ministerie van EZ en voormalig directeur van de Economische Voorlichtingsdienst waren, een inwoner van 's-Gravenhage en een voormalig hoofdamtenaar bij het ministerie van Overzeese Gebiedsdelen (OG)
secretaris	adviseur bij het Kabinet van de Minister-President
plv. secretaris	adviseur bij het Kabinet van de Minister-President (tevens plv. lid)
2e secretaris	ambtenaar bij het ministerie van UOR
taak	"aan de hand van het z.g. rapport-Van Heuven Goedhart en het rapport van de ambtelijke commissie-Hermans de Regering advies uit(...)brengen over een verdergaande dan thans reeds bereikte centralisatie van het technische apparaat en de coördinatie van de voorlichtingsuitvoering, zulks mede teneinde hierdoor tot kostenbesparing te komen, en na te gaan of de in het ambtelijke rapport-Hermans gemaakte onderscheiding tussen voorlichting, instructie en uitvoering wettelijke bepalingen nuttig en houdbaar is. (Sinds 1950:) De interne voorlichting of documentatie behoeft niet in het onderzoek te worden betrokken".
bronnen	Beschikking van 16 juni 1949, nr. 20465 KMP, zoals gewijzigd op 19 april 1950, nr. 23435 KMP; Inventarissen van de archieven van commissies van het ministerie van Algemene Zaken 1945-1971 1988, p. 37, 45; Commissie-Fock 1949-1950, inv.nr. 3.

Commissie Heroriëntatie Overheidsvoorlichting (Commissie-Biesheuvel)

ingesteld	Beschikking van de Minister-President, minister van AZ, van 13 september 1968, nr. 179612 KMP, Stcrt. 182
einddatum	9 juni 1970 (datum van aanbieding van het rapport aan de Minister-President)
aard instelling	- gemengd - ad hoc
voorzitter	lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Biesheuvel)
plv. voorzitter	lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (tevens lid) (Vrolijk)
andere leden	7, namelijk vertegenwoordigers van het Algemeen Nederlands Persbureau (A.N.P.) (1), het Nederlands instituut voor vredesvraagstukken (1), de Nederlandse Omroep Stichting (NOS) (1) en de NRC (1), en een lector parlementaire geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Leiden, een hoogleraar politicologie aan de Vrije Universiteit en een public relations-adviseur, en de (plaatsvervangend) directeur van de RVD (Van der Wiel)
secretaris	hoofd afdeling Voorlichting van het ministerie van Binnenlandse Zaken (Van Eck)

plv. secretarissecretaris van de Vora, en daarmee tevens referendaris van het Algemeen Secretariaat van de RVD

taak "de regering van advies (...) dienen over de maatschappelijke functie van de voorlichting van het rijk en over de openheid van de bestuursdienst, waarbij een standpunt van de regering over een wettelijk omschreven recht op informatie ware voor te bereiden".

subcommissies Werkgroep I: "een inleidend hoofdstuk (...) concipiëren waarin de probleemstelling van het onderwerp van studie zou moeten worden uiteengezet". Leden: vertegenwoordigers van het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk (C.R.M.) (1) en de NOS (1) (rapporteur), en de hoogleraar politicologie aan de Vrije Universiteit en Van Eck.

Werkgroep II: "de staatkundige en staatsrechtelijke kanten van de overheidsvoorlichting (...) onderzoeken, speciaal met de bedoeling wegen aan te wijzen om het contact tussen bestuur en bestuurd via de staatsinstellingen te verbeteren en te verruimen". Leden: Vrolijk (voorzitter), vertegenwoordigers van het ministerie van Landbouw en Visserij (L&V) (1), de NOS (1) en de NRC (1), en de lector parlementaire geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Leiden, de hoogleraar politicologie aan de Vrije Universiteit en de directeur van de RVD. Rapporteur: het hoofd Dokumentatie van de RVD.

Werkgroep III: "onderzoeken of public relations-activiteiten ook voor de overheid van betekenis kunnen zijn. Daarbij werd uitgegaan van de opvatting, dat voorlichting een deel van deze activiteiten uitmaakt". Leden: de public relations-adviseur (voorzitter), vertegenwoordigers van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (V&RO) (1), de Rijks Psychologische Dienst (1), het A.N.P. (1) en de NRC (1). Rapporteur: het plv. hoofd van de afdeling Radio en Televisie van de RVD.

Werkgroep IV: het onderzoeken van "de overheidsvoorlichting over het buitenlands beleid in eigen land en de voorlichting over en de presentatie van Nederland in het buitenland". Leden: vertegenwoordigers van het Nederlands instituut voor vredesvraagstukken (1) (voorzitter), het A.N.P. (1), het Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf (1) en het ministerie van Buitenlandse Zaken (1). Rapporteurs: vertegenwoordiger van het ministerie van Buitenlandse Zaken (1) en de Ambassaderaad (1).

Werkgroep V: het onderzoeken van "de praktijk van de overheidsvoorlichting, o.m. taak en werkwijze van de voorlichtingsdiensten en de voorlichtingsraad, het al dan niet zelfstandig gebruik van de media radio en televisie door de overheid, de inhoud van de 'Nederlandse Staatscourant' en de mogelijkheden voor informatieverwerking en -verschaffing". Leden: vertegenwoordigers van de NOS (1; voorzitter), het ministerie van C.R.M. (1), van V&RO (1), het A.N.P. (1), het 'Financieel Dagblad' (1), het Nederlands instituut voor vredesvraagstukken (1), het Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf (1), en de directeur van de RVD. Rapporteurs: vertegenwoordiger van het ministerie van C.R.M. (1), en het hoofd Dokumentatie van de RVD.

Werkgroep VI: het onderzoeken van "de mogelijkheden tot een grotere openheid van de bestuursdienst (...) o.m. (...) de openbaarheid van het overheidshandelen in het stadium van de beleidsvoorbereiding (en) van archieven en ambtelijke briefwisselingen". Leden: Biesheuvel (voorzitter), vertegenwoordigers van het

Nederlands instituut voor vredesvraagstukken (1), het ministerie van Binnenlandse Zaken (1), van C.R.M. (1), en de lector parlementaire geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Leiden en Vrolijk. Rapporteur: wetenschappelijk hoofdmedewerker voor politicologie aan de Vrije Universiteit (VU) te Amsterdam. Werkgroepen II en VI: het onderzoeken van "de conceptie van een ontwerp van wet 'houdende regelen betreffende het functioneren in openbaarheid van de centrale overheid' (wet openbaarheid van bestuur)". Leden: Vrolijk (voorzitter), overige leden van de Werkgroepen II en VI. Rapporteur: de wetenschappelijk hoofdmedewerker voor politicologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Redactiecommissie: zorgen voor de "finale afwerking" van de eindconclusies van de werkgroepen, die in de plenaire vergaderingen van de commissie waren goedgekeurd. Leden: Biesheuvel, Van Eck, enkele leden en de rapporteurs van de werkgroepen II, III en VI.

opmerkingen De commissie liet zich dus bijstaan door rijksambtenaren en deskundigen, onder meer verenigd in de Commissie heroriëntatie overheidsvoorlichting van de Vora.

bronnen Ministeriële beschikking van 13 september 1968, nr. 179612 KMP, Stcrt. 182; Openbaarheid openheid 1970, p. 238-242; Inventarissen van de archieven van commissies van het ministerie van Algemene Zaken 1945-1971 1988, p. 37, 46; Commissie-Biesheuvel 1968-1970, inv.nr. 1; Regelen betreffende de openheid en openbaarheid van bestuur (Wet openbaarheid van bestuur) 1974-1975, p. 6.

Adviescommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid bestuur (Evaluatiecommissie)

ingesteld Beschikking van de Minister-President, minister van AZ, en de minister van Binnenlandse Zaken van 10 juni 1980, nr. 297827, Stcrt. 115

einddatum Beschikking van 20 januari 1984, nr. 340518 KMP, Stcrt. 17

aard instelling - overwegend ambtelijk, interdepartementaal
- ad hoc

voorzitter lid van de Raad van Bestuur Sijthoff Pers (Hoefnagels)
andere leden 4, namelijk een vertegenwoordiger van het ministerie van Binnenlandse Zaken, de oud-Minister-President Biesheuvel, een hoogleraar bestuurskunde en een medewerker van de stafafdeling Algemene voorlichtingsaangelegenheden van de Directie Voorlichting van de RVD (secretaris)

secretaris de medewerker van de stafafdeling Algemene voorlichtingsaangelegenheden van de Directie Voorlichting van de RVD

taak het adviseren van de Minister-President, minister van AZ, en de minister van Binnenlandse Zaken over de opzet van het verslag over de wijze van toepassing van de WOB, dat deze ministers aan de Staten-Generaal moeten zenden, en het rapporteren aan hen over de uitkomsten van onderzoeken naar de werking van de WOB

opmerkingen De commissie kon zich laten bijstaan door deskundigen buiten de rijksdienst, en personen binnen en buiten de rijksdienst.

bronnen Instellingsbesluit adviescommissie inzake verslaglegging Wet openbaarheid

bestuur (Stcrt. 1980, 115); De opzet en de evaluatie van de Wet openbaarheid openbaarheid van bestuur 1981, p. 6; Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1980 1980, p. G2.

Begeleidingscommissie Evaluatie Wet Openbaarheid van bestuur

ingesteld	Beschikking van de Minister-President, de minister van AZ, en de minister van Binnenlandse Zaken van 15 oktober 1980, nr. 302425, Stcrt. 208
einddatum	Beschikking van 20 januari 1984, nr. 340518 KMP
aard instelling	- gemengd - ad hoc
voorzitter	hoogleraar bestuurskunde te Amsterdam (Leemans)
andere leden	16, namelijk vertegenwoordigers van het ministerie van Justitie (1), van SoZa (1), van Binnenlandse Zaken (2; van wie één secretaris was), de provincies Gelderland (1) en Overijssel (1), de gemeenten Geldrop (1) - op 9 november 1981 vervangen door Teteringen (1) -, Hillegom (1), en, sinds 24 november 1980, Leiden (1), het Utrechts Nieuwsblad (1) - op 9 november 1981 vervangen door het Dagblad voor Noord-Limburg (1) -, Den Haag Vandaag (1) - op 9 november 1981 vervangen door Brandpunt (1) -, NRC/Handelsblad (1), de sector ambtenarenorganisaties (2), en de gebruikers Konsumenten Kontakt (1) en een advocatencollectief te Amsterdam (1), en uit een wetenschappelijk hoofdmedewerker in de bestuurskunde te Utrecht
secretaris	vertegenwoordiger van het ministerie van Binnenlandse Zaken
taak	ten eerste het bijdragen aan een verantwoord advies aan de Minister-President, de minister van AZ, en de minister van Binnenlandse Zaken over de opzet van het verslag over de wijze van toepassing van de WOB, dat zij aan de Staten-Generaal moeten zenden, en aan een verantwoorde rapportage aan deze ministers over de uitkomsten van onderzoeken naar de werking van de WOB, en ten tweede het toezien op een evenwichtige uitvoering van onderzoeksopdrachten naar de werking van de WOB, die de adviescommissie - na daartoe verkregen machtiging van de Minister-President, de minister van AZ, en de minister van Binnenlandse Zaken - verstrekt aan deskundigen buiten de rijksdienst
bronnen	Instellingsbesluit Begeleidingscommissie Evaluatie Wet Openbaarheid van bestuur (Stcrt. 1980, 208).

Werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid

ingesteld	Beschikking van de ministerraad van 22 april 1983
einddatum	bij het uitbrengen van haar Rapport werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid 1984
aard instelling	- ambtelijk interdepartementaal - ad hoc
voorzitter	hoofddirecteur van de RVD (Van der Voet)
plv. voorzitter	chef directie Voorlichting van het ministerie van Buitenlandse Zaken
andere leden	11, namelijk vertegenwoordigers van Onderwijs en Wetenschappen (O&W) (1),

van Financiën (3), van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) (1), van V&W (1), van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) (1), van WVC (2) en van EZ (1), en uit de directeur van de RVD
secretaris het hoofd van de stafafdeling Juridische Zaken van de RVD
plv. secretarisvertegenwoordiger van de Inspectie der Rijksfinanciën van het ministerie van Financiën

taak Gezien de ondoorzichtige situatie, "de functie van voorlichting bij de overheid en bij de gesubsidieerde instellingen die zich feitelijk met voorlichtingsactiviteiten bezighouden aan een systematisch heroverwegingsonderzoek (...) onderwerpen. Het gaat hierbij met name om de publieksvoorlichting en niet om de persvoorlichting.

Het onderzoek zal gericht moeten zijn op de effectiviteit en efficiency van de organisatorische opzet van de voorlichtingsfunctie en op de totstandkoming van betere procedures voor allocatie van schaarse middelen. Tevens zal een fundamentele bezinning moeten plaatsvinden op bestaande voorzieningenniveaus, mede in het licht van de actualiteit daarvan. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan mogelijkheden voor stroomlijning, uniformering, en het tot stand brengen van meer samenhang en een betere taakverdeling. De Voorlichtingsraad zal bij deze heroverwegingsstudie worden betrokken".

opmerkingen De commissie liet zich bijstaan door een onderzoeker van de vakgroep Andragogie van de Rijksuniversiteit Leiden.

bronnen Rapport werkgroep Heroverweging voorlichting rijksoverheid 1984, Bijlage I.

Commissie voor de voorlichting bij grootschalige incidenten en rampen (Commissie-Van der Voet) (Commissie VORAMP)

ingesteld Beschikking van de minister van AZ, van Binnenlandse Zaken en van VROM van 6 mei 1987, nr. Eproj.87/U823, Stert. 98

begindatum 1 april 1987

einddatum 19 mei 1989

aard instelling - ambtelijk interdepartementaal
- ad hoc

voorzitter hoofddirecteur van de RVD (Van der Voet)

plv. voorzitter chef van de stafafdeling Voorlichting van het ministerie van Binnenlandse Zaken
andere leden 8, namelijk vertegenwoordigers van de minister van VROM/Milieuhygiëne (1), van VROM/Voorlichting en externe betrekkingen (1), van WVC/Pers en voorlichting (1), van Defensie/Voorlichting (1), van Justitie/Voorlichting (1), van Buitenlandse Zaken/Voorlichting (1), en uit de burgemeester van Dordrecht, en de chef van het kabinet van de Commissaris van de Koningin in de provincie Zeeland

secretarissen eerste secretaris van de Voorlichtingsraad (geen lid); secretaris van het Projectteam Reorganisatie Rampenbestrijding van het ministerie van Binnenlandse Zaken (geen lid)

taak - het adviseren van de minister van AZ, van Binnenlandse Zaken en van VROM, en van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken over algemene richtlijnen inzake de voorlichting bij grootschalige incidenten en rampen, waaronder de

inhoudelijke aspecten van de voorlichting en de wijze waarop deze tot stand komt;

- het uitwerken van genoemde algemene richtlijnen in draaiboeken voor de voorlichting bij verschillende typen incidenten en rampen

werkgroepen Werkgroep voorlichting van de Projectgroep Kernongevallenbestrijding (PKOB): het opstellen van een voorlichtingsdraaiboek¹²⁸ voor kernongevallen. Leden: leden van de Projectgroep Kernongevallenbestrijding.

Projectgroep van externe deskundigen van public relationsbureau BOETES' Den Haag, ingenieurs-/adviesbureau SAVE Apeldoorn, Instituut voor Milieuvraagstukken van de Vrije Universiteit Amsterdam en het reclame-adviesbureau GREY Amsterdam: het adviseren van de commissie over de samenstelling van strategie-advies en handboek.

Werkgroep voorlichting Civiele Verdediging: het adviseren over de bruikbaarheid van civiele verdedigingsmaatregelen inzake voorlichting in buitengewone omstandigheden.¹²⁹

Werkgroep voorlichting 'Post-Seveso': het uitwerken "van art. 8.1 van richtlijn 82/501/EEG inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten" (post Seveso-richtlijn).

opmerkingen De commissie liet zich dus bijstaan door werkgroepen (met deskundigen van buiten de commissie) voor de opstelling van voorlichtingsdraaiboeken bij specifieke incidenten en rampen.

bronnen Instellingsbesluit Commissie VORAMP (Stcrt. 1987, 98); Overheidsvoorlichting bij rampen 1989, p. 13-15, 50.

Overleggroep voorlichting civiele verdediging (OVCV)

ingesteld bij de Beschikking van de Vora van 25 augustus 1982 (Stcrt. 1982, 166)

begindatum

einddatum ongeveer 1990

aard instelling - ambtelijk interdepartementaal
- ad hoc

voorzitter voorlichter inzake civiele verdediging van het ministerie van Binnenlandse Zaken (Tuts)

andere leden 23, namelijk voorlichters en beleidsambtenaren inzake civiele verdediging van de betrokken tien ministeries, V&W (2), EZ (2), Binnenlandse Zaken (2), VWS (2), VROM (2; van wie één de secretaris), Buitenlandse Zaken (2), Justitie (2), OCenW (1), Financiën (2), Defensie (2), V&W (1), LNV (2) en SZW (1)

secretaris coördinator voor de Civiele Verdediging van het ministerie van VROM (lid)

¹²⁸ Tweede Kamer 1988-1989, 21015, nr. 3.

¹²⁹ Zoals ook omschreven in noot [Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.], worden onder "buitengewone omstandigheden" niet meer alleen oorlogsdreiging en oorlogsomstandigheden verstaan, maar ook nood- en rampsituaties in vreedstijd (Overheidsvoorlichting bij rampen 1989, p. 14).

- taak het adviseren van de Vora over:
- de noodzaak en wenselijkheid van;
 - de vorm, taakverdeling, onderlinge afstemming en coördinatie van; en
 - de noodzaak van een concept-voorlichtingsplan voor de voorlichting over civiele verdediging

werkgroepen kleine OCVC: leden: voorlichters en beleidsambtenaren inzake civiele verdediging van het ministerie van V&W (1), van EZ (1), van Binnenlandse Zaken (1), van VWS (1) en van VROM (1; secretaris)

- opmerkingen De commissie liet zich bijstaan door:
- de RVD/Directie Toepassing Communicatietechniek voor de te volgen strategie en het samenstellen van een voorlichtingsplan inzake de publieksvoorlichting over de civiele-verdedigingsvoorbereiding;
 - de plv. chef van de Staf voor Civiele Verdediging.

bronnen Communicatiestrategie Civiele Verdediging e.a. 1984; Stcrt. 1982, 166.

2 Overige overheidsorganen

Vakministers (voorbeeld)

De Commissie-Van Heuven Goedhart inventariseerde de organisatie van het voorlichtingsbeleid van de vakministers uit de rijksbegrotingen 1946 en 1947, en uit rapporten en interviews met "leidende personen in eenigerlei voorlichtingsdienst".¹³⁰ Deze inventaris toont ten eerste aan hoe complex deze organisatie is, en ten tweede hoe vakministers in een bepaalde periode concreet hun voorlichting organiseerden:

- 1 **Minister van Algemene Zaken (AZ)**: zie hoofdstuk 2;
- 2 **Minister van Buitenlandse Zaken (BuiZa)**: zie hoofdstuk 2;
- 3 **Minister van Justitie**: bibliothecaris en de dienst Pers en Publiciteit van het Directoraat-Generaal voor de Bijzondere Rechtspleging.
Taken van de bibliothecaris: "interdepartementaal contact en (...) het verzorgen van de van het Departement uitgaande publicaties."
Taken van de dienst Pers en Publiciteit van het Directoraat-Generaal voor de Bijzondere Rechtspleging: het uitgeven van een weekblad voor de bewarings- en interneringskampen, en het verzorgen van de documentatie voor het directoraat-generaal, dat wil zeggen het intern voorlichten: het bekendmaken van wat er in de pers verschijnt en het aanleggen van een persarchief;
- 4 **Minister van Binnenlandse Zaken**: waarnemend chef Kabinet. Taken: "het in overleg met de betrokken afdeelingsschefs opstellen van bekendmakingen en het doorgeven van deze aan de pers en de radio, het rechtzetten van onjuiste berichtgeving, het geven van inlichtingen aan journalisten, het houden van contact met den R.V.D. en het beantwoorden van van die zijde gestelde vragen, zoals voor de vragenrubriek van Commentaar";
- 5 **Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen (OKW)**: Persdienst en culturele attachés in het buitenland. Taken van de persdienst: "Het uitgeven van publicaties, mijn departement betreffende, in de dag-, week- en maandbladers, zoowel in het binnen- als in het buitenland, alsmede in eenigerlei radio-uitzending";

¹³⁰ Overheidsvoorlichting 1946, p. 41-55, 117-130.

- 6 **Minister van Financiën:** Persdienst met de taken van externe en interne voorlichting, door middel van een knipseldienst van binnen- en buitenlandse bladen, en het aanleggen van een persarchief;
- 7 **Minister van Oorlog:** Persdienst en Leger-film en -fotodienst (LFFD) van het ministerie, Voorlichtingsdienst van de Generale Staf - met onder anderen een Hoofd Radioprogramma's van de Nederlandse Strijdkrachten -, en van het Directoraat-Generaal Luchtstrijdkrachten (LUVO), en een voorlichtingsdienst "voor de opleidingstroepen in Engeland. Taken van de Persdienst en van de Voorlichtingsdienst van de Generale Staf: externe voorlichting; interne voorlichting, waaronder het uitgeven van een blad "voor den troep", voor de officieren, en andere bladen. Taken van de Leger-film en -fotodienst: het produceren van instructiefilms. Taken van de LUVO: interne voorlichting, waaronder het verzorgen van het maandblad 'De Vliegende Hollander' voor het personeel van de luchtstrijdkrachten;
- 8 **Minister van Marine:** Marinevoorlichtingsdienst (MARVO). Secundaire en primaire taken van de minister:
- "a. Het stimuleren tot dienstnemen bij de Koninklijke Marine. Dit onderdeel der werkzaamheden is primair, daar het bemannen der nieuw op te bouwen vloot een der voornaamste taken is van de Marine-leiding.
 - b. Het Nederlandsche volk en de Nederlandsche jeugd in het bijzonder, meer gevoel te doen krijgen voor de Koninklijke Marine, en inzicht te geven in de samenstelling en de verrichtingen van zijn vloot.
 - c. Het Marine personeel de noodige interne voorlichting te geven, in de eerste plaats door het uitgeven van een tweetal huisorganen", en door het vervaardigen van instructiemateriaal;
- 9 **Minister van Openbare Werken en Wederopbouw:** afdeling Voorlichting. Taken: externe voorlichting - zoals het zorgen voor de productie en vertoning van films over de wederopbouw, en het verzorgen van excursies voor de pers - en interne voorlichting, zoals het uitgeven van een huisorgaan;
- 10 **Minister van Verkeer en Energie:** bureau Voorlichting en het Directoraat-Generaal voor Zeehavens- en Rijnvaartzaken van het ministerie, en een voorlichtingsdienst van de staatsmijnen. Taken van het bureau Voorlichting: externe voorlichting over beleidszaken, zoals het produceren van filmjournalen, vooral over de scheepvaart. Taken van het Directoraat-Generaal voor Zeehavens- en Rijnvaartzaken: het verzorgen van de documentatie, ook voor het bureau Voorlichting. Taken van de Voorlichtingsdienst van de staatsmijnen: voorlichting in technische zin;
- 11 **Minister van Handel en Nijverheid:** Persdienst van het ministerie, de Voorlichtingsdienst van het Directoraat-Generaal voor de Prijzen en de Economische Voorlichtingsdienst (EVD). Taken van de Persdienst van het ministerie: het geven van instructies aan de Voorlichtingsdienst van het Directoraat-Generaal voor de Prijzen; interne voorlichting, onder meer door contacten met de Kamer van Koophandel en de hoofdgroepen van de organisaties van het bedrijfsleven, en met behulp van diverse periodieken, en een knipseldienst; externe voorlichting, met behulp van persconferenties, radio-uitzendingen. Primaire taken van de minister, uitgevoerd door de Economische Voorlichtingsdienst: het verzamelen van gegevens op economische gebied voor het bedrijfsleven; het adviseren van andere overheidsorganen over hun voorlichting over Nederland in het buitenland; voordat de dienst gaat voorlichten, het consulteren van de RVD en, in het geval de dienst in het buitenland voorlicht, van de Directie Voorlichting Buitenland;
- 11 **Minister van Scheepvaart:** het Bureau Documentatie. Taken: interne voorlichting, onder meer door de wekelijkse uitgave van een scheepvaartbulletin;
- 12 **Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening (LVV):** de afdeling Voorlichting - bestaande uit het hoofd, het plaatsvervangend hoofd, de onderafdeling Pers, de onderafdeling Propaganda, en de onderafdeling Documentatie -, de afdeling Documentatie en Voorlichting

Buitenland, het Voorlichtingsbureau van de Voedingsraad van het directoraat-generaal Voedselvoorziening, en de afdeling Buitenlandse Agrarische Voorlichting van het Regeringscommissariaat Buitenlandse Agrarische Aangelegenheden (Recobaa).

Taken van de afdeling Voorlichting: het voorlichten van de pers en het publiek over regeringsbeleid en -maatregelen, en van de bedrijfsgenoten (landbouwtechnische voorlichting) door het corps consulenten, het voorlichten in technische zin, zoals de RVD, onder meer het technisch verzorgen van voorlichtings- en propagandamiddelen, en het vervaardigen van instructie- en documentaire films.

Taken van de afdeling Documentatie en Voorlichting Buitenland: onder meer externe voorlichting in het buitenland.

Secundaire en primaire taken van de minister, uitgevoerd door de afdeling Buitenlandse Agrarische Voorlichting van het Regeringscommissariaat Buitenlandse Agrarische Aangelegenheden (vgl. de Economische Voorlichtingsdienst): het ter beschikking stellen van gegevens van de buitenlandse landbouwattachés aan het ministerie en het bedrijfsleven; het verzamelen van Nederlands documentair-wetenschappelijk materiaal; interne voorlichting door het verzamelen van persknipsels en gegevens uit tijdschriften;

- 13 **Minister van Sociale Zaken (SoZa):** afdeling Voorlichting, het Voorlichtingsbureau van de Voedingsraad van het directoraat-generaal Volksgezondheid.

Taken van de afdeling Voorlichting: "Voorlichting ten behoeve van het Departement door middel van pers, film en radio; verzorging van de deelname aan tentoonstellingen en jaarbeurzen, toezicht op publicaties van het Departement en de daaronder ressorteerende diensten en instellingen. Knipselarchief en aanverwante documentatie".¹³¹

Taken van het Voorlichtingsbureau van de Voedingsraad: het voeren van propaganda door middel van voorlichting, zoals cursussen voor huisvrouwen; het voorbereiden van de subsidie voor de Commissie inzake Huishoudelijke Voorlichting en Gezinsleiding, en voor de Stichting Huishoudelijke Voorlichting ten plattelande;

- 14 **Minister van Overzeese Gebiedsdelen (OG):** de afdeling Pers, het Regeringscommissariaat voor de Voorlichting en de afdeling OG van de RVD. Die laatste afdeling valt technisch onder de RVD en dus onder de Minister-President, en voor het overige onder de minister van OG. Taken van deze afdeling OG van de RVD: het voorlichten van ("de troepen" in) Indonesië over Nederland, en het voorlichten van het Nederlandse publiek over Indonesië en over het Nederlandse regeringsbeleid inzake Indonesië.

Taken van de afdeling Pers: het informeren van de pers, radio, vooral de Wereldomroep, en film, vooral het Polygoon-journaal; interne voorlichting;

Taken van het Regeringscommissariaat voor de Voorlichting: "het Nederlandsche volk begrip bij te brengen voor Nederland's plaats en taak in het Koninkrijk, alsmede het volledig deelgenootschap van Nederland en de overzeesche gebiedsdeelen in het Koninkrijk geestelijk voor te bereiden"; via het voorlichten van officieren, leraren, onderwijzers en jeugdleiders, het bijdragen tot de "staatsburgerlijke vorming van het Nederlandsche volk, meer speciaal wat betreft kennis van en begrip voor de verhouding der Rijksdeelen";

- 15 **Indische Generale Staf:** "het voorlichten van de troepen in Indië".

Voorlichtingsraad (Vora)

ingesteld toespraak van de Minister-President, minister van AZ van 17 oktober 1947¹³²

¹³¹ Beschikking van de minister van Sociale Zaken, 14 februari 1946.

¹³² Stegerhoek 7-4-1994; Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), p. 3.

aard instelling	- ambtelijk interdepartementaal - permanent
voorzitter	1947-1949: secretaris van het Kabinet van de Minister-President; 1949-1951: directeur van de RVD; 1951-1972: Secretaris-Generaal van het ministerie van AZ; 1972-1977: plaatsvervangend Secretaris-Generaal van het ministerie van AZ; 1978-: hoofddirecteur van de RVD
andere leden	zoveel als het aantal ministeries, ¹³³ namelijk de perscheefs ofwel directeuren van de Centrale Directies Voorlichting van de verschillende ministeries
secretaris	ambtenaar van de RVD
taak	de voorlichting in enge zin - dat wil zeggen "het geven van vorming of verdieping van inzicht ("vertellen hoe het zit")" met uitzondering van de 'instructie' en feitelijke of situatievoorlichting -, en zonder iedere bemoeienis met pers en radio. De financiële mogelijkheden waren beperkt. ¹³⁴ Op advies van de Commissie-Hermans "komen de gezamenlijke gelden voor 'voorlichting in enge zin', die voor het begrotingsjaar 1948 nog waren opgevoerd op de afzonderlijke departementale hoofdstukken, als één centrale kas ter beschikking van de Vora... waardoor voor ieder departement bewegingsmogelijkheden werden verkregen binnen de ruimere grenzen van een gezamenlijk totaal bedrag". ¹³⁵ Sinds 1951: naar aanleiding van het rapport van de Commissie-Fock, ¹³⁶ het bevorderen van de coördinatie van alle - dus niet alleen de 'voorlichting in enge zin' - voorlichtingsactiviteiten van de verschillende ministeries en diensten, het bevorderen van de centralisatie in de technische uitvoering van bedoelde activiteiten waarvan de uitvoering door de raad is opgedragen aan de RVD, het onderzoeken in hoeverre de adviezen van het rapport van de Commissie-Fock te verwezenlijken zouden zijn, en het daarover te gelegener tijd rapporteren. ¹³⁷ De Vora wilde niet meer centraliseren dan dat ministeries alle uit eigen begroting betaalde publiciteitsactiviteiten, waarbij gebruik werd gemaakt van een zogenaamd "kostbaar medium", voortaan vooraf aan de Voorlichtingsraad moesten mededelen. "Zou de meerderheid van de leden van de raad overwegende bezwaren hebben tegen de uitvoering van zulk een projekt, dan kan zulks, met vermelding van de motieven, aan de betrokken minister(s) en de Minister-President ter kennis worden gebracht. Zou er ook daarna geen overeenstemming kunnen worden bereikt, dan

¹³³ Jaarverslag 1992 1993, Bijlage 3.

¹³⁴ Eindrapport Adviescommissie Overheidsvoorlichting 1950, p. 8, 12.

¹³⁵ Smittenaar z.j., p. 17.

¹³⁶ Eindrapport Adviescommissie Overheidsvoorlichting 1950, p. 13-15.

¹³⁷ Smittenaar z.j., p. III; Rapport inzake de verhoudingen tussen de adviezen van het Rapport der Commissie Overheidsvoorlichting en de huidige situatie der overheidsvoorlichting 1952, p. 1.

zou men zich kunnen voorstellen, dat uiteindelijk in de ministerraad zou moeten worden beslist". Als "kostbare media" zag de Commissie-Fock film, drukwerk, advertenties en tentoonstellingen. De Economische Voorlichtingsdienst was tot een bepaald jaar vrijgesteld van de meldingsplicht, als hij gebruik maakte van een kostbaar medium.¹³⁸

De centrale financiering bleef beperkt tot de 'voorlichting in enge zin'. De raad kan in dat geval het gevraagde krediet weigeren.¹³⁹

Sinds 1954: "1. de coördinatie van voorlichtingsactiviteiten van de verschillende ministeries en diensten; 2. de verdeling van de begrotingspost 'Productie voorlichtingsmateriaal gezamenlijke ministeries'".¹⁴⁰

Sinds 1958: het coördineren van "het optreden van de verschillende ministeries en rijksdiensten met betrekking tot de voorlichting en het gebruik der publiciteitsmedia".¹⁴¹

Sinds 1967: het coördineren van "de voorlichting van de verschillende ministeries en rijksdiensten en het gebruik van de publiciteitsmedia".¹⁴²

"Belangrijkste taak van de voorlichtingsraad is die van adviesorgaan van de regering op het terrein van de voorlichting". Bleef de centrale financiering aanvankelijk beperkt tot de 'voorlichting in enge zin', de Commissie-Biesheuvel stelt dat centrale begrotingspost bedoeld is voor "de algemene voorlichting van de verschillende ministeries en de presentatie en goodwill-bevordering in het buitenland".¹⁴³

- commissies
- 1948-: Agendacommissie (Agcie.) ofwel presidium: het voorbereiden van de vergaderingen van de Vora en het afdoen van spoedzaken. Leden: de hoofddirecteur van de RVD (voorzitter), de directeur van de Directie Voorlichting van de RVD en een vertegenwoordiger van een ander ministerie dan AZ (vice-voorzitters), vertegenwoordigers van het ministerie van SZW (1), van Binnenlandse Zaken (1) en van WVC (1). Secretarissen: secretarissen van de Vora (2);
 - Commissie Publieksvoorlichting (PuVo): het vaststellen, wijzigen of intrekken van de onderwerpen waarover spots in Postbus 51-zendtijd zullen worden gemaakt, het verdelen van de beschikbare zendtijd, het jaarlijks opstellen van een werkprogramma voor de uit te zenden spots,¹⁴⁴ het adviseren van de Vora

¹³⁸ Rapport inzake de verhoudingen tussen de adviezen van het Rapport der Commissie Overheidsvoorlichting en de huidige situatie der overheidsvoorlichting 1952, p. 3.

¹³⁹ Smittenaar z.j., p. 7, 19.

¹⁴⁰ Officiële Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1954 1954, p. 58.

¹⁴¹ Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1958 1958, p. 22.

¹⁴² Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1967 1967, p. 27.

¹⁴³ Openbaarheid openheid 1970, p. 116, 125-126.

¹⁴⁴ Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), p.

over publieksvoorlichting, bijvoorbeeld over de voordracht van de Vora aan de ministerraad over grote campagnes. Leden (15): functionarissen van de departementale voorlichtingsdiensten die met WOB-vraagstukken zijn belast¹⁴⁵, zoals vertegenwoordigers van ministeries, zoals van AZ/RVD, te weten de directeur van de Directie Toepassing Communicatietechniek.

Secretaris: plv. secretaris van de Vora;

- Kerngroep Publieksvoorlichting (PuVo): het beheren van groot voorlichtingsmateriaal en het ontwikkelen van voorlichtingscampagnes in het kader van Postbus 51. Leden (6): vertegenwoordigers van ministeries, zoals van AZ/RVD/Directie Toepassing Communicatietechniek (1). Secretaris: plv. secretaris van de Vora;
- 1958-1960: Commissie Overheidsinformatie: het leveren van commentaar op het in 'De Journalist' van 15-11-1958 gepubliceerde rapport van de 'Commissie inzake recht op informatie' van de Federatie van Nederlandse Journalisten (FNJ). Het commentaar moet kunnen worden gebruikt om:
 - a een standpunt te formuleren als zich conflicten mochten voordoen, voordat de regering zich heeft uitgesproken n.a.v het door de Persraad uit te brengen rapport over de verhouding tussen overheid en pers; en
 - b desgewenst als regeringsvisie op de door de commissie van de Federatie van Nederlandse Journalisten aangesneden problematiek ter kennis te worden gebracht van de Persraad.

Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van V&RO, van EZ, [? Lammers, Huijnen en Hulsman]. Secretaris: plv. secretaris van de Vora;

- 1964-1965: Commissie Deskundigheid Voorlichtingsambtenaren: het nagaan wat nodig is om verdere opleiding van de jonge voorlichtingsambtenaren te bevorderen en het bestuderen hoe daartoe gebruik kan worden gemaakt van de op initiatief van de Federatie van Nederlandse Journalisten en de [NDP? D.w.z?] op te richten academie voor de journalistiek. Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van V&RO, [? Breunis (voorzitter), Lammers (plv. voorzitter), Huijnen, Kies, Van Nes, Van Stekelenburg, Van Hoewijk]/
- 1965-19[66?]: Commissie opleiding voorlichtingsambtenaren;
- 1967-1970: Commissie heroriëntatie overheidsvoorlichting: het adviseren van de grote Commissie heroriëntatie overheidsvoorlichting (Commissie-Biesheuvel) over de centralisatie van het drukwerk. Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van AZ (voorzitter) en van AZ/RVD, van Buitenlandse Zaken, van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk (CRM), van Sociale Zaken en Volksgezondheid (SZ&V), van L&V en van V&RO, en van de Staatsdrukkerij en -uitgeverij (SDU). Secretaris: [? Van Stekelenburg]/
- 1970-: Studiecommissie 'Rapport CHO';
- 1972-1974: Embargocommissie: het adviseren over hoe de ministeries het instituut 'embargo' moeten hanteren. Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van V&RO, van EZ, van O&W en van [? Postma];
- 1947-19[48?]: Commissie Film: het vaststellen welke apparatuur bij de

9.

¹⁴⁵ Hoofdpunten van het regeringsbeleid 1981 1980, p. 16.

overheid aanwezig is en wat daarvan kan worden afgestoten naar het particuliere bedrijf, hoe dit overschot kan worden overgedragen en welke eisen daarbij moeten worden gesteld. Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van AZ/RVD, van Defensie/LegerfilmDienst en de MARVO, van Financiën, en van OKW;

- Commissie Financiering Filmactiviteiten: het adviseren over de financiering van filmproducties, versies en kopieën voor binnenlands en buitenlands gebruik, en over een duidelijke coördinatie tussen Buitenlandse Zaken, CRM en de RVD inzake de financiering van aankoop van filmkopieën voor binnen- en buitenland. Leden (7): vertegenwoordigers van de ministeries van Buitenlandse Zaken (2), van CRM (3), van Financiën (1) en van AZ/RVD (1);¹⁴⁶
- 1981-: Commissie van Overleg Vora-Vereniging van Voorlichtings Ambtenaren (VVA): het behartigen van een specifiek (functioneel) deel van de coördinatietaak van de Vora. Leden: vertegenwoordigers van de Vora (4, te weten vertegenwoordigers van de ministeries van O&W, van Binnenlandse Zaken, van V&RO en van CRM) en van de Vereniging van Voorlichtings Ambtenaren (4);
- 1973-1975: Commissie Bewerktuiging Overheidsvoorlichting: het voorbereiden van een discussienota over de punten "Er zijn goed geïnformeerde, materieel en financieel goed uitgeruste, bemande en geïnstrueerde voorlichtingsorganen" en "Organisatie, formatie en bewerktuiging van de voorlichtingssector is aangepast aan de nieuwe taken. Dat betekent onder meer:
 - a de organisatorische plaats, positie en rang van de hoofden van de voorlichtingsdiensten is opnieuw bezien i.v.m. de andere eisen;
 - b wijziging van de taak, werkwijze en organisatorische opzet van de Vora;
 - c technische centralisatie op voorlichtingsgebied;
 - d aparte functionaris voor informatie aan individuele burgers;
 - e permanente 'information-desk';
 - f per ministerie een leeszaal met publicaties en overheidsdocumenten."Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van V&RO, van O&W en van AZ/RVD;
- Projectgroep Gemeenschappelijke Infrastructuur (PGI): het vaststellen, wijzigen of intrekken van de uitzendschema's van de spots in Postbus 51-zendtijd, en het bewaken van de criteria waaraan deze spots moeten voldoen.¹⁴⁷ Leden (5): vertegenwoordigers van ministeries. Secretaris: plv. secretaris van de Vora;
- 1981-: Project-/werkgroep Onderzoek: het coördineren van de uitvoering van onderzoek bij de voorbereiding van campagnes en naar de effectiviteit van de instrumentele voorlichting, inclusief de gemeenschappelijke infrastructuur, en het adviseren van de Commissie Publieksvoorlichting. Leden (4): vertegenwoordigers van departementale voorlichtingsdiensten die in het

¹⁴⁶ Notulen van de vergadering van de Commissie financiering filmactiviteiten, 6 september en 2 oktober 1967.

¹⁴⁷ Informatieset Postbus 51 (bijgewerkt: maart 1993), p. 9.

bijzonder belast zijn met onderzoekvraagstukken. Secretaris: (adjunct-)secretaris van de Vora;¹⁴⁸

- Begeleidingscommissies Onderzoek: het coördineren van de uitvoering van onderzoek bij de voorbereiding van campagnes en naar de effectiviteit van de instrumentele voorlichting, inclusief de gemeenschappelijke infrastructuur, op het gebied van:
 - voorlichting als beleidsinstrument. Leden (3): vertegenwoordigers van ministeries, zoals van AZ/RVD/Directie Toepassing Communicatietechniek (1);
 - kernstappenplan voorlichtingsveronderstellingen. Leden (3): vertegenwoordigers van ministeries, zoals van AZ/RVD/Directie Toepassing Communicatietechniek (1);
 - standaardisering effectonderzoek voorlichtingscampagnes. Leden (3): vertegenwoordigers van ministeries, zoals van AZ/RVD/Directie Toepassing Communicatietechniek (2);
 - standaardpretest brochures. Leden (3): vertegenwoordigers van ministeries;
 - Projectgroep Coördinatie en inventarisatie. Leden (4): vertegenwoordigers van ministeries, zoals van AZ/RVD, te weten de directeur van de Directie Toepassing Communicatietechniek;
 - 1983-: Commissie Informatiebeleid (CIB): het coördineren van de infrastructuur van de overheidsvoorlichting, in het bijzonder het gebruik van nieuwe media. Leden (16): vertegenwoordigers van de ministeries van Buitenlandse Zaken (1; voorzitter), van SZW (1), van VROM (3), van EZ (1), van Defensie (2), van Justitie (1), van Binnenlandse Zaken (1), van AZ/RVD/Directie Toepassing Communicatietechniek (1), van O&W (1), van Financiën (1), van L&V (1), van WVC (1) en van V&W (1). Secretaris: plv. secretaris van de Vora;¹⁴⁹
 - 1949-1964: Radioredactiecommissie:
 - I inzake de uitzendingen in regeringszendtijd:
 - a het vooraf kennismaken van de namen van sprekers, uit te zenden radioteksten en gegevens over de evt. overige programmaelementen;
 - b het adviseren van het betrokken ministerie over een goede radiovoorlichting;
 - c het adviseren van de RVD over een goede radiopresentatie;
 - d het zorgdragen voor coördinatie inzake uitzendingen in de rubrieken 'Verklaring en toelichting' en 'Nederland en de Wereld';
 - e het luisteren naar de opnamen of uitzendingen en het vastleggen van de bevindingen in een journaal;
 - II het zorgdragen voor de afhandeling van evt. ander radiovraagstukken die binnen de bevoegdheid van de Vora liggen;
 - III het adviseren van de Vora over radiovraagstukken.
- Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van AZ/RVD/hoofd afdeling

¹⁴⁸ Agenda van de vergadering van de Werkgroep Onderzoek van 17 januari 1984, Bijlage bij agendapunt 5e.

¹⁴⁹ Verslag van de 28-e vergadering van de Commissie Informatiebeleid, 22 januari 1987.

Radio en Televisie (voorzitter), van Buitenlandse Zaken (1), van EZ (1), van LVV (1), van OKW (1), van OG (1) en van SZ&V (1). Secretaris: vertegenwoordiger van de RVD/

1964-1972: Redactiecommissie Radio en Televisie (RRT)/

1972-: Coördinatiecommissie Radio en Televisie:

- het adviseren van de Vora over:
 - de coördinatie van de wettelijke radiozendtijd van de overheid en de televisiezendtijd die de omroep aan de overheid ter beschikking stelt voor de televisie-informatie ten algemene nutte(TITAN)-spots;
 - het programmabeleid inzake de overheiduitzendingen en TITAN-spots;
 - het budgetbeleid inzake de overheiduitzendingen en TITAN-spots;
 - kwalitatieve waardering van deze vormen aan overheidsvoorlichting;
 - voorlichting via radio en televisie;
- het optreden namens de Vora of Agendacommissie, als noodzakelijke regelingen of beslissingen binnen zijn verantwoordelijkheid of voteringen niet kunnen worden uitgesteld om aan de Agendacommissie te beoordeling voor te leggen.

Leden: hoofd van de stafafdeling Coördinatie en Onderzoek van de RVD (voorzitter) en de ambtelijke leden van het Contactorgaan

Omroep/Overheidsvoorlichting, met uitzondering van de plv. voorzitter.

Secretaris: secretaris van de Vora;

- 19[68?]-: Werkgroep televisie-informatie ten algemene nutte (TITAN): het gebruiken van de informatiemogelijkheden van de televisie i.c. de televisiespots - ook voor de overheid - ten dienste van de voorlichting;
- 1954-196[5/6?]: Televisiecommissie:
 - het zorgdragen voor de coördinatie van de door het rijk bekostigde voorlichtingstelevisieprogramma's, incl. telefilmprogramma's, en de aansluiting daarvan bij de programma's van derden;
 - het zorgdragen voor de afhandeling van evt. andere televisievraagstukken die binnen de bevoegdheid van de Vora liggen;
 - en het adviseren van de Vora.

Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van AZ/RVD/hoofd afdeling Radio en Televisie (voorzitter), van Buitenlandse Zaken (1) en van OKW (1), en van de Nederlandse Televisiestichting (NTS) (1), de Stichting Radio Nederland Wereldomroep (1) en de Nederlandse Bioscoopbond (1). Secretaris: vertegenwoordiger van de RVD;

- 1960-1972: Televisiewerkgroep: het voorbereiden van één of meer projecten voor de verkrijging van televisiemateriaal voor de voorlichting over Nederland in het buitenland. Leden: de voorzitter van de Filmkeuzecommissie van de NTS, het hoofd van de Programmadienst van Radio Nederland Wereldomroep, het hoofd van de afdeling Film van de RVD en het hoofd van het Bureau Film, Radio en Televisie van de directie Voorlichting Buitenland van het ministerie van Buitenlandse Zaken (voorzitter en secretaris)/
- 1973-: werkgroep Radio en Televisie (WRT): het verdelen van de uitzendmogelijkheden, het vaststellen van de onderwerpen waarover d.m.v. televisie voorlichting gegeven moet worden en het adviseren van de Vora over radio- en televisieaangelegenheden. Leden (13): vertegenwoordigers van ministeries die gebruik maken van de radiozendtijd van de overheid of van de

- door de NOS aan de overheid geboden gelegenheid tot uitzending van televisiespots, zoals van AZ/RVD/Directie Voorlichting, tevens secretaris van de Vora. Secretaris: secretaris van de Vora;
- 1973-1976: Bruggroep Mediazaken (BM): het bespreken van beleidszaken met de werkgroep Radio en Televisie waarover de Vora-leden advies of steun nodig hebben. Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van V&RO, van AZ/RVD, van O&W (plv. voorzitter), van L&V en van de Vora. Secretaris: secretaris van de Vora
 - 1976-: Beroepsinstantie voor afgewezen voorlichtingsprojecten: het afdoen van beroepsprocedures inzake door de werkgroep Radio en Televisie afgewezen TITAN-spots. Leden: vijf leden van de Vora. Secretaris: secretaris van de Vora;
 - Werkgroep Voorlichting en Presentatie Buitenland: (-1992:) (het coördineren van) het uitvoeren van projecten. Leden (8): vertegenwoordigers van ministeries, zoals van AZ/RVD, te weten de directeur van de Directie Toepassing Communicatietechniek. Secretaris: secretaris van de Vora;
 - 1980-: Werkgroep WOB:
 - het met elkaar bespreken van alle WOB-zaken die van belang zijn voor de departementale voorlichtingsdiensten;
 - het op elkaar afstemmen van het beleid inzake de uitvoering van de WOB;
 - het leggen en onderhouden van contacten over WOB-zaken met de 'WOB-voorlichters' van provincies en gemeenten;
 - het adviseren van de Vora over alle WOB-zaken.
 Leden: Wob-functionarissen van de departementale voorlichtingsdiensten of hun waarnemers. Secretaris: secretaris van de Vora;
 - Stuurgroep PEP: het begeleiden van het PEP en van de PEDRO, inclusief het bewaken van het beheer van het systeem. Leden: de directeur van de Directie Voorlichting van de RVD (voorzitter), vertegenwoordigers van andere ministeries (3) en van de media [4: Genootschap Hoofdredacteuren, Parlementaire-Persvereniging, GPD en de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ)]. Secretaris: plv. secretaris van de Vora;
 - Begeleidingscommissie Aanjaagprogramma: het adviseren over de gemeenschappelijke infrastructuur, bijvoorbeeld de Postbus 51-infrastructuur. Leden (4): vertegenwoordigers van ministeries. Secretaris: secretaris van de Vora;
 - 1990-: Stuurgroep Informatiebeleid Europa '92: het op hoofdlijnen onderling afstemmen van de voorlichtingsactiviteiten van de ministeries over (de gevolgen van) de inwerkingtreding van de Interne Markt op 1 januari 1993. Leden (8): de hoofddirecteur van de RVD (voorzitter), vertegenwoordigers van andere ministeries. Secretaris: secretaris van de Vora;
 - 1991-: Werkgroep voorlichting inzake het Nederlands voorzitterschap van de EG: het coördineren van de voorlichtingsactiviteiten in het kader van het voorzitterschap van de EG, vooral m.b.t. faciliteiten en reguliere contacten met de media. Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van AZ/RVD (3), van Buitenlandse Zaken (2), van LNV (1) en van Justitie (1);
 - Projectgroep Postbus 51 op Videotex. Leden (4): vertegenwoordigers van ministeries, zoals van AZ/RVD/Directie Toepassing Communicatietechniek (1). Secretaris: plv. secretaris van de Vora
 - 1990-: Projectgroep Nationaal Voorlichtingscentrum (NVC): het realiseren van

een NVC voor het coördineren van de vaststelling, wijziging of intrekking van de voorlichting van de rijksoverheid bij een ramp of ernstig incident waarbij meer ministeries zijn betrokken. Leden: vertegenwoordigers van onder meer het ministerie van Binnenlandse Zaken;

- 1990-: Stuurgroep NVC: het begeleiden van de activiteiten van de Projectgroep NVC. Leden: directeur-generaal Openbare orde en veiligheid (voorzitter) en anderen;
- Begeleidingscommissie '06-51'. Leden (4): vertegenwoordigers van ministeries. Secretaris: secretaris van de Vora;
- Klankbordgroep '06-51'. Leden (14): vertegenwoordigers van ministeries, zoals van AZ/RVD/Directie Voorlichting (1);
- 1983-: Werkgroep Viditel: Leden (4): vertegenwoordigers van de ministeries van O&W (2), van Defensie, van EZ, van WVC, van Buitenlandse Zaken, SZW (2), van L&V en van Financiën. Secretaris: secretaris van de Vora;¹⁵⁰
- 1976-1983: Commissie Voorlichting Planologische Kernbeslissingen (PKB):
 - het coördineren van het voorlichtingsbeleid inzake pkb's: inhoudelijk, in de tijd en in de vormgeving;
 - het gezamenlijk voorbereiden van voorlichtingsprojecten inzake kernbeslissingsprocedures die in verschillende faden verkeren, bijvoorbeeld het uitgeven van een drie-maandelijks periodiek;
 - het voeren van overleg over de voorlichtingsmethodiek inzake afzonderlijke projecten die pkb's betreffen: voorlichtingsmethodiek bij pkb's in het algemeen en concrete voorlichtingsactiviteiten bij de afzonderlijke pkb's;
 - het gezamenlijk initiëren en doen uitvoeren van onderzoek inzake de voorlichting rond pkb's.Leden (7): vertegenwoordigers van de ministeries van V&RO (voorzitter), van EZ, van L&V, van CRM, van V&W, van Volksgezondheid en Milieuhygiëne (VM) en Defensie. Secretaris: secretaris van de Vora;¹⁵¹
- 1981-: Commissie Voorlichting Minderheden (CVM): het voordragen van adviezen aan de Vora bestemd voor de Minister-President, met het verzoek het advies ter kennis te brengen van de coördinerende minister voor het minderhedenbeleid, en het zenden van de verslagen van de commissievergaderingen aan de interdepartementale commissie voor het minderhedenbeleid. Leden (9): vertegenwoordiger van de ministeries van Binnenlandse Zaken (voorzitter), van Buitenlandse Zaken, (-1982:) van CRM/ (1982-:) van WVC, van Financiën, van Justitie, van O&W, van SoZa, van VM en van V&RO. Secretariaat: bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en de Vora;¹⁵²
- 1982-: Commissie Voorlichting Emancipatiebeleid (CVE): het voordragen van adviezen aan de Vora bestemd voor de Minister-President, met het verzoek het

¹⁵⁰ Verslag van de eerste vergadering van de Werkgroep Viditel van 28 november 1984.

¹⁵¹ Agenda voor de pkb-vergadering van 15 december 1976, Bijlage bij agendapunt 2.

¹⁵² Agenda voor de vergadering van de CVM van 16 juni 1981, Bijlage bij agendapunt 1.

advies ter kennis te bengen van de coördinerende minister voor het emancipatiebeleid, en het zenden van de verslagen van de commissie-vergaderingen aan de Interdepartementale Commissie Emancipatiebeleid (ICE). Leden (9): vertegenwoordigers van de ministeries van SZW (voorzitter), van Defensie, van Buitenlandse Zaken, van WVC, van O&W, van Financiën, van Justitie, van VROM en van Binnenlandse Zaken. Secretariaat: bij het ministerie van SZW en de Vora;¹⁵³

- 1976-: Commissie vormgeving publicaties: het nagaan welke gedragsregels de ministeries, de onder hen ressorterende diensten en de met hen gelieerde adviescolleges volgen ten aanzien van vormgeving (formaat en indeling) en ten aanzien van het aantal stukken dat naar de Kamer wordt gestuurd, en het adviseren over welke vuistregels deze ministeries, diensten en colleges gezamenlijk moeten aanhouden ten aanzien van vormgeving en aantal. Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van V&RO (voorzitter), van SoZa, van CRM en van AZ/RVD, en van het Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf (SDUB). Secretaris: [? Bakker];
- 1982-: Commissie (Overheids)voorlichtingscentrum (CVC) (Winkel Postbus 51): het behartigen van een specifiek (functioneel) deel van de coördinatietaak van de Vora. Leden (vóór 4 november 1982): vertegenwoordigers van de ministeries van AZ(/RVD), van CRM, van O&W, van V&RO, en van de SDU, en de beheerder van het voorlichtingscentrum; (na 4 november 1982): vertegenwoordigers van de ministeries van AZ(/RVD), van V&W, van WVC, van VROM, van O&W, en van de SDU, en de beheerder van het voorlichtingscentrum;
- 1954-1971: Commercialisatie-Commissie: het vaststellen van de winkelprijzen van door de Vora gefinancierde uitgaven en van de prijzen die het SDUB ervoor als inkooprijzen zou betalen. Leden: hoofd van de afdeling Voorlichting van het ministerie van V&RO (voorzitter), het hoofd van de uitgeverij van SDUB en het hoofd van de afdeling SVM-RVD;
- 1983-: Commissie Stimulering Marktsector (CStM): het voordragen van adviezen aan de Vora bestemd voor de Minister-President, met het verzoek het advies ter kennis te bengen van de coördinerende minister voor het beleid inzake stimulering van de marktsector, en het zenden van de verslagen van de commissie-vergaderingen aan de interdepartementale commissie voor het beleid inzake stimulering van de marktsector. Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van SZW, van EZ (2), van Financiën, van VROM en van L&V, en de secretaris van de RVD;
- 1955: Commissie Ad-Hoc E-'55: het behandelen van [kwesties rondom de deelname van de rijksoverheid aan de tentoonstelling 'E-55?']. Leden: vertegenwoordigers van de ministeries van OKW, van LVV, van W&V, van V&W, van AZ/RVD (Lammers; voorzitter) en van EZ;
- 1956-1958: Commissie Brussel 1958: het coördineren van de deelname van de ministeries en hun voorlichtingsambtenaren aan de Wereldtentoonstelling Brussel 1958, en het adviseren van de regering over deze tentoonstelling. Leden : vertegenwoordigers van de ministeries van AZ/RVD, van LVV, van

¹⁵³ Overzicht adviesorganen van de centrale overheid 1983, p. B3; Agenda voor de achttiende vergadering van de CVE van 13 september 1984, Bijlage bij agendapunt 4b.

W&V, van EZ, van OKW, van Buitenlandse Zaken, van V&W, van Maatschappelijk Werk (MW), van SZ&V en van Overzeese Rijksdelen (OR).¹⁵⁴

opmerkingen De instelling van de Vora werd voorbereid op 28 februari 1947 (Commissie-Hermans, Archief 1947-1948, Ministerie van Algemene Zaken, Centraal Semi-statisch Archief, inv. nr. 4). De raad laat zich bijstaan door een adviserend lid, namelijk de Contactfunctionaris WOB/WNO van het Kabinet van de Minister-President, en door twee adviseurs, de directeur van het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf en een vaste vertegenwoordiger van het ministerie van Financiën.

bronnen zie de noten.

Radiatoraad

ingesteld bij de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (Stb. 7; gewijzigd Stb. 1928, 169, zoals in werking Stb. 1928, 201)

einddatum 29 mei 1969

opvolger Omroepraad

aard instelling - niet-ambtelijk
- permanent

voorzitter aangewezen door de Kroon, op voordracht van de minister van V&W, uit het midden van de Radioraad

andere leden tenminste 8, benoemd door de Kroon, op voordracht van de minister van V&W
secretaris benoemd door de Kroon; geen lid

taak het geven van voorlichting aan de regering over alle met de radio-omroep in verband staande onderwerpen; het jaarlijks verslag uitbrengen aan de Kroon over zijn werkzaamheden

opmerkingen

bronnen art. 3^{quater} van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (Stb. 7; gewijzigd Stb. 1928, 169).¹⁵⁵

Televisieraad

ingesteld bij de Televisiebeschikking 1951 (Stcrt. 227, zoals in werking 1951)

einddatum 29 mei 1969

¹⁵⁴ Informatieblad nr. 1 1992, p. 2; Jaarverslag 1992 1993, p. 16. 30-34, Bijlage 3; , p. 21; Agenda voor de 414-e Vora-vergadering van 27 september 1984, Bijlage bij agendapunt 6; Van de Kieboom.

¹⁵⁵ Zie de 'Inventaris van de archieven van de Radioraad, Algemene Programma Commissie, Indië Programma Commissie, Radio Omroep Controle Commissie en de Televisieraad van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, 1929-1969' 1991.

opvolger Omroepraad

aard instelling - niet-ambtelijk
- permanent

voorzitter aangewezen door de minister van OCenW uit het midden van de Televisieraad
andere leden tenminste 9, benoemd door de minister van OCenW

taak het adviseren van de regering over alle met de televisie in verband staande
onderwerpen, in het bijzonder over de inrichting en de invoering van een definitief
televisiebestel; het verslag uitbrengen aan de minister over zijn werkzaamheden

opmerkingen

bronnen art. 9 van de Televisiebeschikking 1951 (Stcrt. 227)

Omroepraad

ingesteld bij de Omroepwet [Stb. 1967, 176; in werking op 29 mei 1969 (Stb. 1969, 211)]

einddatum 1 januari 1988

voorganger Radioraad

opvolger Mediaraad

aard instelling - niet-ambtelijk
- permanent

voorzitter benoemd door de Kroon, op voordracht van de minister van OCenW
plv. voorzitter aangewezen uit het midden van de Omroepraad
andere leden tenminste 10, benoemd door de Kroon, op voordracht van de minister van OCenW
secretaris benoemd door de Kroon; geen lid

taak het adviseren van de regering over alles wat te maken heeft met de omroep; het jaarlijks
verslag uitbrengen aan de Kroon over zijn werkzaamheden

opmerkingen De raad is bevoegd om personen en instellingen uit te nodigen voor het geven van
voorlichting en advies, en om afdelingen te vormen uit zijn leden.

bronnen art. 8 en 9 van de Omroepwet (Stb. 1967, 176); art. 7 en 9 van de Instructie
Omroepraad (Stb. 1969, 212).

Mediaraad

ingesteld bij de Mediawet [Stb. 1987, 249; in werking op 1 januari 1988 (Stb. 1987, 630)]

voorganger Omroepraad

aard instelling - niet-ambtelijk
- permanent

voorzitter benoemd door de Kroon, op voordracht van de minister van OCenW
plv. voorzitter benoemd uit het midden van de Mediaraad
andere leden 15, benoemd door de Kroon, op voordracht van de minister van OCenW, zo nodig

secretaris secretariaat	met de ministers die het mede aangaat benoemd door de Kroon, op voordracht van de minister van OCenW; geen lid benoemd door de minister van OCenW; geen leden
taak	- het adviseren van de minister van OCenW en van de overige ministers die het aangaat, over: <ol style="list-style-type: none"> 1 het beleid voor de radio, televisie, pers en andere vormen van massacommunicatie; 2 maatregelen van de regering die voor dit beleidsterrein belangrijke gevolgen kunnen hebben; <ul style="list-style-type: none"> - het adviseren van de Tweede Kamer over wetsvoorstellen op dit beleidsterrein die leden van die Kamer aanhangig hebben gemaakt bij die Kamer; - het uitbrengen van een verslag over zijn werkzaamheden aan de minister van OCenW
commissies	kunnen worden ingesteld door de Mediaraad; daarbij kan de Mediaraad bepalen dat ook anderen dan leden aan de werkzaamheden van de commissies deelnemen
bronnen	art. 2-5 van de Mediawet (Stb. 1987, 249); art. 2 van de Regels ten aanzien van de werkwijze van de Mediaraad, 26 februari 1988.

Regeringscommissaris voor het radiowezen/ de omroep

ingesteld	Regeringscommissaris voor het radiowezen bij de tijdelijke ministeriële regeling voor de binnenlandse omroep van 15 januari 1947 (Stcrt. 1947, 31; in werking 1947); de Regeringscommissaris voor de omroep bij de Omroepwet [Stb. 1967, 176; in werking op 29 mei 1969 (Stb. 1969, 211); ingetrokken Stb. 1987, 249, zoals in werking op 1 januari 1988 (Stb. 1987, 630)]
einddatum	1 januari 1988
opvolger	Commissariaat voor de Media
aard instelling	- ambtelijk - permanent
positie adjunct-regeringscommissaris	benoemd door (tot 1969:) de minister van OCenW, of (sinds 1969:) de Kroon sinds 1969: benoemd door de minister van OCenW
taak	- tot 1969: het toezien op het hele radio-omroepbedrijf/ op alles wat verband houdt met de radio- en televisie-uitzendingen; - tot 1969: het bepalen waar in het programma de gezamenlijke programma's van de omroepverenigingen zullen worden uitgezonden en hoe de kosten van die programma's zullen worden verdeeld; - sinds 1969: het toezien op de omroep en op de naleving van het bepaalde in de Omroepwet, en het geven van aanwijzingen ter uitoefening van dit toezicht, die bindend zijn voor de instellingen die zendtijd hebben verkregen, inclusief de Wereldomroep; - sinds 1969: het benoemen en ontslaan van de personeelsleden van zijn dienst; - het afleggen van verantwoording aan de minister van OCenW over zijn beleid

bronnen art. 2 en 8, lid 8, van de tijdelijke ministeriële regeling voor de binnenlandse omroep (Stcrt. 1947, 31);
art. 2, lid 2, van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579; zoals gewijzigd Stb. 1958, 457);
art. 1 en 2, lid 2 en 3, van het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484);
art. 6 en 7 van de Omroepwet (Stb. 1967, 176).

Commissariaat voor de Media

ingesteld bij de Mediawet [Stb. 1987, 249; in werking op 1 januari 1988 (Stb. 1987, 630)]
voorganger Regeringscommissaris voor de omroep; Nederlandse Omroep Stichting

aard instelling - niet-ambtelijk
- permanent

voorzitter benoemd door de Kroon, op voordracht van de minister van OCenW
andere leden 2 of 4, benoemd door de Kroon, op voordracht van de minister van OCenW

taak ter voorkóming van de schijn van politieke bemoeienis met de inhoud van het door de media gebodene, en ter ontlasting van de minister:¹⁵⁶

- a het bevorderen van overleg, coördinatie en samenwerking tussen de instellingen die op grond van de Mediawet een programma verzorgen voor landelijke omroep en het NOB;
- b het verstrekken van inlichtingen aan de minister van OCenW die deze voor zijn taakuitoefening nodig oordeelt;
- c het uitbrengen van een verslag over zijn werkzaamheden aan de minister van OCenW;
- d het beslissen over de toelating van instellingen;
- e het beslissen over de toewijzing van zendtijd voor omroep;
- f het toezien op de naleving van voorwaarden voor de verzorging van abonneeprogramma's - inclusief teletekst - en ander door de Mediawet toegestaan gebruik van de kabelnetten;
- g het beslissen over de toewijzing en de indeling van zendtijd voor landelijke of provinciale omroep inzake de radio;
- h het toezien op de naleving van het bepaalde in de Mediawet op het terrein van:
 - de binnenlandse omroep door middel van zenders;
 - het gebruik van draadomroepinrichtingen;
 - de wereldomroep;
 - het NOB en de Stichting tot beheer van de aandelen van het NOB; en
 - de bekostigingen het toepassen van sancties;
- i het beslissen inzake de verlening van toestemming aan commerciële instellingen tot het verzorgen van een programma voor landelijke omroep met draadomroepinrichtingen;
- j het toezien op commerciële instellingen;
- k het beslissen inzake de verlening van een vergunning voor het verzorgen van abonneeprogramma's voor televisie;
- l het toezien op abonneeprogramma's voor televisie;

¹⁵⁶ Boxum 1989, p. 32-33.

- m het bepalen van de hoogte van de uitkering aan dagbladuitgevers;
- n het verdelen van de reclame-inkomsten van de lokale of regionale omroep aan dagbladuitgevers;
- o het beslissen inzake de verlening van goedkeuring voor het aangaan of beëindigen van een privaatrechtelijke overeenkomst door het NOB inzake studio's die op 15 februari 1985 eigendom waren van landelijke omroepinstellingen;
- p het vaststellen, wijzigen of intrekken van de vergoeding aan landelijke omroepinstellingen of aan het NOB voor het onderhouden van gebouwen van instellingen die programma's verzorgen voor landelijke omroep voor zover die gebouwen bestemd zijn voor omroepdoeleinden;
- q het beheren van de omroepmiddelen;
- r het toewijzen van de omroepmiddelen ter bestrijding van de kosten genoemd in art. 28 van de Mediawet (Stb. 1987, 249);
- s het bindend verklaren van besluiten van het bestuur van de NOS voor alleinstellingen die zendtijd hebben verkregen voor zover deze hen aangaan;
- t het voorbereiden van de vaststelling, wijziging of intrekking van (lagere) regelgeving;
- u het beslissen inzake de verlening van toestemming;
- v het coördineren van de standpunten van de landelijke omroepinstellingen, de Wereldomroep en het NOB over de problematiek van de internationale technische systeemkeuze;
- w het adviseren of arbitrerend, als zich een verschil van inzicht voordoet tussen bijvoorbeeld de landelijke omroepinstellingen en het NOB, tussen de landelijke en provinciale omroepinstellingen, of tussen de landelijke omroepinstellingen en de Wereldomroep

bronnen art. 9, 10, lid 1, art. 35-40, 42, 44, 46, en 134, lid 1, van de Mediawet (Stb. 1987, 249); art. 2 van de Beschikking van het Commissariaat voor de Media houdende vaststelling besluitvorming en werkwijze College Commissariaat voor de Media, 6 april 1988 (Stcr. 1990, 248); Koopmans; Backx.

Nederlandse Televisie Stichting (NTS)

ingesteld [bij de notariële akte van 29 september 1951, no. T v 11, Bureau Radio?]

einddatum 29 mei 1969

opvolger Nederlandse Omroep Stichting (NOS)

aard instelling - niet-ambtelijk
- permanent

voorzitter benoemd (tot 1959:) uit het midden van het bestuur van de NTS of (sinds 1959:) de Kroon, op aanbeveling van het bestuur van de NTS

plv. voorzitter gekozen uit het midden van het bestuur van de NTS

andere leden - tot 1965, ten hoogste 11, van wie ten hoogste 3 benoemd worden door de minister van OCenW, en de overigen benoemd worden door de omroeporganisaties. De minister van OCenW bepaalt daarbij hoeveel leden van het bestuur elke omroeporganisatie aanwijst;
- sinds 1965: aantal bepaald door de minister van OCenW, van wie de helft aangewezen wordt door de omroeporganisaties die zendtijd op televisie hebben

secretaris	<p>verkregen, een vierde, na overleg met de minister van OCenW, aangewezen wordt door representatieve culturele organisaties die daartoe door de minister van OCenW zijn aangewezen, en een vierde benoemd wordt door de Kroon</p> <p>tot 1959: algemene secretaris van de NTS, benoemd door het bestuur van de NTS, na goedkeuring van de minister van OCenW; geen lid;</p> <p>sinds 1959: benoemd uit het midden van het bestuur van de NTS; lid</p>
taak	<p>a het verzekeren van de samenwerking van de (aspirant-)omroeporganisaties (tot 1966: op het gebied van de televisie-inrichtingen);</p> <p>b het voorbereiden en uitzenden van haar programma;</p> <p>c het regelen van de uitwisseling van programma's met het buitenland;</p> <p>d het coördineren van de televisieprogramma's;</p> <p>e het behandelen van alle aangelegenheden op het gebied van de televisie, die gaan over, verband houden met of van belang zijn voor de in de NTS samenwerkende (aspirant-)omroeporganisaties;</p> <p>f het bouwen, verwerven, inrichten, gebruiken en in stand houden van televisie-inrichtingen; (sinds 1965: het ter beschikking stellen van televisie-inrichtingen aan zendgemachtigden en de coördinatie van het gebruik daarvan);</p> <p>g het regelen van de arbeidsvoorwaarden van hen die bij de NTS of een (aspirant-)omroeporganisatie in dienst zijn, en van de normen van betaling (tot 1965:) aan hen die zonder in dienstverband te staan hun medewerking aan de uitzendingen van de NTS of van de omroeporganisaties verlenen, of (sinds 1965:) voor leveringen en diensten vanwege bedrijven en personen buiten de omroep, in overleg met de NRU (sinds 1965: en Radio Nederland Wereldomroep);</p> <p>h het meewerken aan de vervaardiging van transcriptieprogramma's;</p> <p>i het vertegenwoordigen van de omroeporganisaties als geheel in internationale organisaties op het gebied van de televisie, in vergaderingen of daarmee gelijk te stellen bijeenkomsten die ten doel hebben een zodanige organisatie in het leven te roepen;</p> <p>j het verrichten van andere werkzaamheden die met het uitzenden te maken hebben of dit kunnen bevorderen, na goedkeuring van de minister van OCenW</p>
commissies	<p>- tot 1959: dagelijks bestuur: dagelijkse leiding. Leden: 1 benoemd door de minister van OCenW; overigen elk benoemd door een omroeporganisatie. Secretaris: algemene secretaris van de NTS;</p> <p>- sinds 1959: raad van beheer: dagelijkse leiding van de werkzaamheden van de NTS, het uitvoeren van de besluiten van het bestuur van de NTS, en het hierover verantwoording afleggen aan dit bestuur. Leden: 5, van wie de voorzitter de voorzitter van het bestuur van de NTS is, van wie (tot 1965:) de overigen benoemd worden door het bestuur van de NTS, of (sinds 1965:) 2 aangewezen worden door de bestuursleden van de NTS die benoemd zijn door de omroeporganisaties die zendtijd op televisie hebben verkregen, 1 aangewezen door de bestuursleden die, na overleg met de minister van OCenW, aangewezen worden door representatieve culturele organisaties die daartoe door de minister van OCenW zijn aangewezen, en van wie 1 aangewezen wordt door de bestuursleden die benoemd zijn door de Kroon;</p> <p>- tot 1959: algemene secretaris: het uitvoeren van de besluiten van het bestuur en het dagelijks bestuur van de NTS, en het hierover verantwoording afleggen</p>

aan deze besturen. Benoemd door het bestuur van de NTS;

- sinds 1965: programmacoördinatiecommissie: het bevorderen van de coördinatie van de programma's van de zendgemachtigden, en het hierover verantwoording afleggen aan het bestuur van de NTS. Leden: 5, van wie de voorzitter benoemd wordt door de Kroon, van wie 2 aangewezen worden door de omroeporganisaties die zendtijd op televisie hebben verkregen, en van wie 2, na overleg met de minister van OCenW, aangewezen worden door representatieve culturele organisaties die daartoe door de minister van OCenW zijn aangewezen. Secretaris: toegevoegd door het bestuur van de NTS;
- tot 1965: Programma-Commissie: het samenstellen van het programma van de NTS (sinds 1959: en het coördineren van de programma's van de instellingen die zendtijd hebben verkregen, en het regelen van de uitwisseling van programma's met het buitenland). Leden: (tot 1959:) voorzitter benoemd uit de leden van de Programma-Commissie door het bestuur van de NTS; 1 benoemd door de minister van OCenW; overigen elk benoemd door een omroeporganisatie; of (sinds 1959:) voorzitter tevens voorzitter van de NTS; overigen elk benoemd door een omroeporganisatie;
- sinds 1965: programmaraad: het geven van richtlijnen en aanwijzingen voor het programma dat in de zendtijd van de NTS zal worden uitgezonden, en het hierover verantwoording afleggen aan het bestuur van de NTS. Leden: aantal te bepalen door de minister van OCenW; voorzitter benoemd door de Kroon; andere leden benoemd door het bestuur van de NTS, na overleg met door de minister van OCenW aangewezen representatieve culturele organisaties; een derde van de leden aangewezen door de omroeporganisaties die zendtijd op televisie hebben verkregen. Secretaris: toegevoegd door het bestuur van de NTS

bronnen Beschikking van 29 september 1951, no. T v 11, Bureau Radio; art. 1, sub c, art. 26, 28-30, 33 van het Televisiebesluit 1956 (Stb. 1955, 579; gewijzigd Stb. 1958, 457; gewijzigd Stb. 1965, 674).

Stichting Nederlandse Radio Unie (NRU)

ingesteld bij de tijdelijke ministeriële regeling voor de binnenlandse omroep van 15 januari 1947 (Stcrt. 1947, 31; in werking 1947)

einddatum 29 mei 1969

opvolger Nederlandse Omroep Stichting (NOS)

aard instelling - niet-ambtelijk
- permanent

voorzitter benoemd door de Kroon, op aanbeveling van het bestuur van de NRU
plv. voorzitter gekozen uit het midden van het bestuur van de NRU
andere leden aantal bepaald door de minister van OCenW, van wie de helft benoemd wordt door de omroeporganisaties die zendtijd hebben verkregen, een vierde, na overleg met de minister van OCenW, door representatieve culturele organisaties die daartoe door de minister van OCenW zijn aangewezen, en een vierde benoemd wordt door de Kroon

- secretaris aangewezen door het bestuur van de NRU
- taak - het verzekeren van samenwerking door de (aspirant-)omroeporganisaties;
- het voorbereiden en uitzenden van het programma van de NRU;
 - het beheren van een gezamenlijk technisch, artistiek en administratief apparaat voor de binnenlandse radio-omroep en de coördinatie van het gebruik daarvan;
 - het vertegenwoordigen van de omroep als geheel in internationale organisaties op het gebied van de radio-omroep, in vergaderingen of daarmee gelijk te stellen bijeenkomsten die ten doel hebben een zodanige organisatie in het leven te roepen;
 - tot 1969: het ter beschikking stellen van de nodige kantoorruimten en -faciliteiten, en andere hulpmiddelen aan de regeringscommissaris voor het radiowezen, en het hem bewijzen van alle nodige diensten met de technische dienst
- commissies - dagelijks bestuur: dagelijkse leiding van de werkzaamheden van de NRU, het uitvoeren van de besluiten van het bestuur van de NRU, en het hierover verantwoording afleggen aan dit bestuur. Leden: 5, van wie de voorzitter de voorzitter van het bestuur van de NRU is, van wie 2 aangewezen worden door de bestuursleden van de NRU die benoemd zijn door de omroeporganisaties die zendtijd hebben verkregen, 1 aangewezen door de bestuursleden die, na overleg met de minister van OCenW, aangewezen zijn door representatieve culturele organisaties die daartoe door de minister van OCenW zijn aangewezen, en van wie 1 aangewezen wordt door de bestuursleden die benoemd zijn door de Kroon;
- sinds 1965: programmacoördinatiecommissie: het bevorderen van de coördinatie van de programma's van de zendgemachtigden, en het hierover verantwoording afleggen aan het bestuur van de NRU. Leden: 5, van wie de voorzitter benoemd wordt door de Kroon, van wie 2 aangewezen worden door de omroeporganisaties die zendtijd hebben verkregen, en van wie 2, na overleg met de minister van OCenW, aangewezen worden door representatieve culturele organisaties die daartoe door de minister van OCenW zijn aangewezen. Secretaris: toegevoegd door het bestuur van de NTS;
 - programmaraad: tot 1965: het vaststellen of wijzigen van de inhoud van de gezamenlijke programma's van de omroepverenigingen; sinds 1965: het geven van richtlijnen en aanwijzingen voor het programma dat in de zendtijd van de NRU zal worden uitgezonden, en het hierover verantwoording afleggen aan het bestuur van de NRU. Leden:
 - tot 1965: 13, benoemd door de minister van OCenW, van wie 10 op voordracht van de omroepverenigingen en van wie 3 geacht kunnen worden op één of meer bepaalde gebieden geschikt te zijn om mee te werken aan de vaststelling van de gezamenlijke programma's van de omroepverenigingen;
 - sinds 1965: aantal te bepalen door de minister van OCenW; voorzitter benoemd door de Kroon; andere leden benoemd door het bestuur van de NRU, na overleg met door de minister van OCenW aangewezen representatieve culturele organisaties; een derde van de leden aangewezen door de omroeporganisaties die zendtijd hebben verkregen. Secretaris: toegevoegd door het bestuur van de NRU

bronnen art. 4-5, 8 en 20 van de tijdelijke ministeriële regeling voor de binnenlandse omroep (Stcrt. 1947, 31); art. 1 en art. 18-21, 23 van het Radiobesluit 1965 (Stb. 1965, 484).

Nederlandse Omroep(programma) Stichting (NOS)

ingesteld Nederlandse Omroep Stichting bij de Omroep [Stb. 1967, 176; in werking op 29 mei 1969 (Stb. 211); ingetrokken Stb. 1987, 249; in werking op 1 januari 1988 (Stb. 1987, 630)];
Nederlandse Omroepprogramma Stichting bij de Mediawet [Stb. 1987, 249; in werking op 1 januari 1988 (Stb. 1987, 630)]

voorganger NTS en NRU

aard instelling - niet-ambtelijk
- permanent

voorzitter benoemd door de Kroon, op voordracht van de minister van OCenW
plv. voorzitter benoemd uit het midden van het bestuur van de NOS
andere leden - tot 1988: een door de minister van OCenW, (in een Televisiezendtijdbeschikking) vast te stellen aantal; voor de helft benoemd door de omroeporganisaties die zendtijd hebben verkregen, voor een vierde, na overleg met de minister van OCenW, benoemd door representatieve organisaties op cultureel en maatschappelijk terrein, die daartoe door de minister van OCenW zijn aangewezen, voor een vierde benoemd door de Kroon;
- sinds 1988: een aantal dat overeenkomt met het aantal omroepverenigingen die zendtijd hebben verkregen, elk benoemd door een omroepvereniging, vermeerderd met vier, benoemd door de minister van OCenW

secretaris aangewezen door het bestuur van de NOS; geen lid

taak - het coördineren van de programma's van de instellingen die zendtijd hebben verkregen (voor landelijke omroep);
- het (tot 1988:) voorbereiden, samenstellen en uitvoeren of (sinds 1988:) verzorgen van een programma;
- sinds 1988: het uitbrengen van een verslag over de door haar en de (aspirant-)omroepverenigingen gedurende drie maanden uitgezonden programma-onderdelen aan het Commissariaat voor de Media;
- het publiceren (en uitbrengen) van een verslag over haar werkzaamheden (aan het Commissariaat voor de Media);
- het vertegenwoordigen van de instellingen die zendtijd (voor landelijke omroep) hebben verkregen, en van de Wereldomroep als geheel, in internationale organisaties op het gebied van radio- en t.v.-programma's en het uitzenden daarvan, en het meewerken aan de oprichting van zulke organisaties;
- sinds 1988: het meewerken aan een Europees t.v.-programma dat mede op het Nederlandse publiek is gericht, in samenwerking met buitenlandse omroepinstellingen;
- het ter beschikking stellen van programma's aan het buitenland;
- het behartigen van aangelegenheden die van gemeenschappelijk belang zijn voor (tot 1988:) de radio en televisie of (sinds 1988:) de instellingen die

- zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep;
 - het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten in samenwerking met de Wereldomroep binnen de grenzen van de goedgekeurde begroting;
 - het vaststellen, wijzigen of intrekken van normen voor de honorering van losse medewerkers (tot 1988: aan de omroep, en van normen voor de betaling van leveringen, diensten en andere vormen van medewerking aan de omroep vanwege bedrijven en personen buiten de omroep) in samenwerking met de Wereldomroep;
 - tot 1988: het oprichten, instandhouden, beheren en regelen van het gebruik van radio- en televisiestudio's;
 - het inrichten, instandhouden, beheren en regelen van het gebruik van organen, diensten en hulpmiddelen die nodig zijn voor een goede (tot 1988:) verzorging van de uitzendingen, of (sinds 1988:) uitvoering van bovenstaande taken, voor zover dit niet tot de taak van het NOB behoort;
 - sinds 1988: het verzorgen van het teletekstprogramma voor landelijke omroep in samenwerking met een organisatie van in Nederland verschijnende dag- en nieuwsbladen, die de minister van OCenW heeft aangewezen;
 - sinds 1988: het adviseren van het Commissariaat voor de Media over de toewijzing van zendtijd voor landelijke omroep, en een vergoeding, de dagen, uren en zendernetten daarvoor
- commissies
- tot 1988: raad van beheer: dagelijkse leiding van de werkzaamheden van de NOS, het uitvoeren van de besluiten van het bestuur van de NOS, en het hierover verantwoording afleggen aan dit bestuur. Leden: 7 leden van het bestuur van de NOS, onder wie de voorzitter van de NOS, tevens voorzitter van de raad van beheer; 3 aangewezen door degenen die benoemd zijn door de omroeporganisaties die zendtijd hebben verkregen; 2 aangewezen door degenen die, na overleg met de minister van OCenW, benoemd zijn door representatieve organisaties op cultureel en maatschappelijk terrein die daartoe door de minister van OCenW zijn aangewezen; 1 aangewezen door degenen die benoemd zijn door de Kroon;
 - tot 1988: programmacoördinatiecommissies voor de radio en voor de televisie: het coördineren van de uitzendingen van de instellingen die zendtijd hebben verkregen, en het hierover verantwoording afleggen aan het bestuur van de NOS. Leden: elk 5, van wie de voorzitter benoemd wordt door de Kroon, 2 aangewezen door de omroeporganisaties die zendtijd hebben verkregen, en van wie 2, na overleg met de minister van OCenW, aangewezen door representatieve organisaties op cultureel en maatschappelijk terrein die daartoe door de minister van OCenW zijn aangewezen. Secretaris: aan elk toegevoegd door het bestuur van de NOS;
 - tot 1988: programmaraden voor de radio en voor de televisie: het geven van richtlijnen en aanwijzingen aan de leden van de raad van beheer van de NOS die belast zijn met de behartiging van programmazaken, voor de gezamenlijke programma's, en het hierover verantwoording afleggen aan het bestuur van de NOS. Leden: aantal (in een Televisiezendtijdbeschikking) te bepalen door de minister van OCenW; voorzitter benoemd door de Kroon; een derde van de overige leden benoemd door de minister van OCenW; een derde van het aantal leden benoemd door de omroeporganisaties die zendtijd hebben verkregen; een derde van het aantal leden, na overleg met de minister van OCenW, benoemd

door representatieve organisaties op cultureel en maatschappelijk terrein die daartoe door de minister van OCenW zijn aangewezen. Secretaris: aan elk toegevoegd door het bestuur van de NOS;

- sinds 1988: programmaraad: het adviseren van het bestuur van de NOS over het programma dat de NOS verzorgt. Leden: voorzitter benoemd door de Kroon, op voordracht van de minister van OCenW; overige leden benoemd door elke instelling die zendtijd heeft verkregen voor landelijke omroep en evenveel leden benoemd door een representatieve culturele organisatie die daartoe door de minister van OCenW is aangewezen.

bronnen art. 39, 41, 43-45 van de Omroepwet (Stb. 1967, 176); art. 1 en 2 van de Wijziging Televisiezendtijdbeschikking (Stcrt. 1978, 216; art. 16-20, 22 en 31 van de Mediawet (Stb. 1987, 249).

Nederlands Omroepproductie Bedrijf N.V. (NOB)

ingesteld bij de Mediawet [Stb. 1987, 249; in werking op 1 januari 1988 (Stb. 1987, 630)]

voorganger Nederlandse Omroep Stichting, voor wat betreft de productiefaciliteiten

aard instelling

- niet-ambtelijk
- permanent

voorzitter van de raad van commissarissen van het bedrijf (president-commissaris): benoemd door de minister van OCenW

plv. voorzitter van de raad van commissarissen van het bedrijf (vice-president-commissaris): benoemd door de minister van OCenW

andere leden van de raad van commissarissen van het bedrijf: 5, van wie 3 benoemd worden door de minister van OCenW, van wie 2 op gezamenlijke voordracht van de (aspirant-)omroepverenigingen die zendtijd hebben verkregen, en van wie 1 op voordracht van de ondernemingsraad van het NOB

taak

- a het oprichten, instandhouden, beheren en exploiteren van studio's, diensten, apparatuur, hulpmiddelen en andere faciliteiten;
- b het zorgdragen voor het uitzendgereedmaken van programma's van instellingen die zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep en het doen uitzenden daarvan;
- c het verrichten van het normale onderhoud aan gebouwen van instellingen die zendtijd hebben verkregen voor landelijke omroep voorzover die gebouwen bestemd zijn voor omroepdoeleinden;
- d het instandhouden en exploiteren van een muziekbibliotheek, een fonotheek en een film- en beeldbandarchief;
- e het instandhouden en exploiteren van omroeporkesten en -koren;
- f het verrichten van andere diensten op verzoek van de minister van OCenW;
- g het verrichten van al hetgeen met bovenstaande verband houdt of dat kan bevorderen in het kader van de Mediawet;
- h het uitbrengen van een begroting en jaarrekening aan de minister van OCenW

commissies

- hoofddirectie: belast met het bestuur van het NOB, het verstrekken van gegevens aan de raad van advies voorzover nodig voor een bepaalde

- advisering, het vertegenwoordigen van het NOB, het hierover verantwoording afleggen aan de raad van commissarissen van het NOB. Leden: benoemd door de raad van commissarissen, op aanbeveling van de hoofddirectie. Secretaris: benoemd al dan niet uit het midden van de hoofddirectie; al dan geen lid;
- raad van advies: het adviseren van de hoofddirectie van het NOB over alles wat de hoofddirectie of de raad van advies zelf wenselijk acht. Leden: het lid van de raad van commissarissen dat benoemd is door de minister van OCenW, op voordracht van de ondernemingsraad van het NOB

opmerkingen De raad van commissarissen kan, op kosten van het NOB, adviezen inwinnen van deskundigen op zulke gebieden, als de raad voor een juiste uitoefening van zijn taak wenselijk acht.

bronnen art. 83-86, 93 van de Mediawet (Stb. 1987, 249); art. 6, 10-12, 14-17 van hoofdstuk 3 van de Akte ex art. 142 van de Mediawet, 31 december 1987.

Bijlage 2: Procesmodellen van het beleid inzake voorlichting van de rijksoverheid

Legenda: het onderscheid tussen voorlichting over het algemeen regeringsbeleid, over het beleid van de vakministers die geen eigen perschef, persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben, en over het Koninklijk Huis enerzijds, en die over het eigen beleid van een vakminister anderzijds wordt bepaald door de ministeriële verantwoordelijkheid. De minister die zorgdraagt voor de Regeeringspersdienst respectievelijk RVD, is verantwoordelijk voor de voorlichting over het algemeen regeringsbeleid en over het Koninklijk Huis, en voor de coördinatie van de voorlichting van de verschillende rijksorganen. Het RIO- en BSD-voorlichting van de rijksoverheid gaan niet over de voorlichting over het eigen beleid van de vakministers, die gericht is op gedrags- of mentaliteitsverandering, behalve als die vakministers geen eigen perschef, persdienst of Centrale Directie Voorlichting hebben en de minister die zorgdraagt voor de Regeeringspersdienst respectievelijk RVD daarom hun voorlichting verzorgt. Die gedrags- of mentaliteitsveranderingsgerichte voorlichting over het eigen beleid komt aan de orde in de RIO's en BSD's over de betreffende beleidsterreinen.

Externe voorlichting aan het binnenland

Externe voorlichting aan het buitenland

Interne voorlichting (toelichting en verklaring)

Bijlage 3: PIVOT-publicaties

Brochures:

Van de selectie van papier naar de selectie van handelingen

Een methode voor de vervaardiging van een archiefselectie-instrument uitgaande van het handelen van de overheid

(samenstelling: W.D. Küller; ISBN 90-74442-03-X) 's-Gravenhage, 1992, 1993

Om de kwaliteit van het behoud:

NORMEN 'GOEDE EN GEORDENDE STAAT'

(samenstelling: M. Beekhuis/R.C. Hol; ISBN 90-74442-10-2) 's-Gravenhage, 1993

Handelend optreden

Overheids handelen: modellen, onderzoeksmethoden en toepassingen

(samenstelling: medewerkers PIVOT; ISBN 90-74442-27-7) 's-Gravenhage, 1994

De toegang ontsloten

Voordrachten gehouden op de themabijeenkomst over bewerking en toegankelijkheid van het archiefblok over de Rijksbegroting van het ministerie van Financiën over de periode 1940-1981

(samenstelling: R.W. Steensma; ISBN 90-74442-41-2) 's-Gravenhage, 1996

Rapporten:

- 1 *Coördinatie op hoog niveau*
Institutioneel onderzoek naar de ministeriële coördinatie organen en de ambtelijke voorportalen, 1945-1990
(samenstelling: dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-01-3) 's-Gravenhage, 1992
- 2 *Kwakzalverij is nooit uit te roeien: 'Mundus vult decipi'*
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving op het terrein van de medische beroepen en opleidingen, 1940-1990
(samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-02-1) 's-Gravenhage, 1992
- 3 *Oorlog duurt een leven lang* **uitverkocht**
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving inzake de oorlogsgetroffenen, 1945-1990
(samenstelling: drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-04-8) 's-Gravenhage, 1993
- 4 *Telecommunicatie en post in Nederland* **uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het beleidsterrein telecommunicatie en post, 1945-1990
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts en dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-05-6) 's-Gravenhage, 1993
- 5 *Zicht op toezicht*
Een institutioneel onderzoek naar het staatstoezicht op de volksgezondheid, 1940-1990
(samenstelling: drs. L.B. Humbert; ISBN 90-74442-06-4) 's-Gravenhage, 1993
- 6 *Planning van voorzieningen in de gezondheidszorg*

Rapport van een institutioneel onderzoek, 1945-1990
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-07-2) 's-Gravenhage, 1993

- 7 *Verzekerd van zorg*
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving op het terrein van de bekostiging en verzekering van de gezondheidszorg als onderdeel van het stelsel van structuur en financiering van de gezondheidszorg, 1940-1990
(samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-09-9) 's-Gravenhage, 1993
- 8 *De vaststelling van tarieven in de gezondheidszorg*
Een institutioneel onderzoek, 1945-1990
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-08-0) 's-Gravenhage, 1993
- 9 *Het Bejaardenbeleid*
Een onderzoek naar instituties en wet- en regelgeving inzake het ouderenbeleid, 1945-1990
(samenstelling: drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-12-9) 's-Gravenhage, 1993
- 10 *Rechtspleging en rechtshulp*
De datageschiedenis van handelingen en organisatie-eenheden van de justitiële ministeriële organisatie van de rechtspleging en rechtshulp, 1945-1992
(samenstelling: drs. C.K. Berghuis; ISBN 90-74442-14-5) 's-Gravenhage, 1993
- 11 *Nationaliteiten*
Een onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de nationaliteitsaangelegenheden, 1945-1991
(samenstelling: drs. A.H. Netiv; ISBN 90-74442-13-7) 's-Gravenhage 1994
- 12 *'So many laws argue so many sins'*
Een onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de wetgeving, 1945-1991
(samenstelling: drs. A.H. Netiv; ISBN 90-74442-11-0) 's-Gravenhage 1994
- 13 *Kwaliteit op recept*
Een onderzoek naar de actoren en handelingen op het terrein geneesmiddelen en medische hulpmiddelen, 1940-1990
(samenstelling: drs. L.B. Humbert, drs. F. van der Doe en drs. M.J.B. Kavelaars; ISBN 90-74442-16-1) 's-Gravenhage 1994
- 14 *Externe Adviesorganen in de gezondheidszorg* **uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het terrein van de advisering in de gezondheidszorg, 1940-1990
(samenstelling: drs. N.P. van Egmond en drs. F. van der Doe; ISBN 90-74442-15-3) 's-Gravenhage 1994
- 15 *Per slot van rijksrekening*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein beheer van de rijksbegroting, 1940-1993
(samenstelling: F. van Dijk; ISBN 90-74442-17x) 's-Gravenhage 1994
- 16 *Luchtvaart gebonden* **uitverkocht**
Een institutioneel onderzoek op het terrein van de burgerluchtvaart, 1945-1993

(samenstelling: dr. L. Hovy; ISBN 90-74442-18-8) 's-Gravenhage 1994

- 17 *Driemaal 's Raads Recht*
Een institutioneel onderzoek naar de taakgebieden van de Raad van State, (1940) 1945-1990
(samenstelling: drs. A. Spieksma en drs. L. Verbeek; ISBN 90-74442-20x) 's-Gravenhage 1994
- 18 *De heilige koe geboekstaafd*
Een institutioneel onderzoek naar het handelen van de Rijksdienst voor het Wegverkeer, 1951-1994
(samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; ISBN 90-74442-19-6) 's-Gravenhage 1994
- 19 *Belastingver(h)effend*
Een institutioneel onderzoek naar de actoren en handelingen op het terrein van het heffen en invorderen van belastingen, 1940-1993
(samenstelling: P. Lamboo; ISBN 90-74442-24-2) 's-Gravenhage 1994
- 20 *Roeien met de riemen*
Een onderzoek naar instituties, bedrijfsprocessen en handelingen met betrekking tot het beleidsterrein militair materieel Koninklijke Marine, 1945-1993
(samenstelling: drs. A.G. de Vries; ISBN 90-74442-22-6) 's-Gravenhage 1994
- 21 *Stuurlui aan wal*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein scheepvaart en maritieme zaken, 1980-1994
(samenstelling: drs. J.T. Klinkenberg; ISBN 90-74442-21-8) 's-Gravenhage 1994
- 22 *Smelten, pletten, ponsen en slaan (geldvoorziening)*
Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van het 'geldwezen' (de geldvoorziening), 1940-1993
(samenstelling: drs. N.P. van Egmond; ISBN 90-74442-23-4) 's-Gravenhage 1994
- 23 *De toelating van vreemdelingen*
Een institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein toelating van vreemdelingen, 1945-1993
(samenstelling: drs. C.K. Berghuis, W. Hoffstädt, W.D. Küller; ISBN 90-74442-28-5)
's-Gravenhage 1994
- 24 *Ter bevordering van menswaardige arbeid* **uitverkocht**
Rapport institutioneel onderzoek op het beleidsterrein arbeidsomstandigheden 1940-1993
(samenstelling: M. Schaap, A. Spieksma; ISBN 90-74442-25-0) 's-Gravenhage 1994
- 25 *Geef acht (militair personeel; beroeps-en reserve-personeel)*
Een institutioneel onderzoek naar bedrijfsprocessen en handelingen op het beleidsterrein militair personeel: beroeps-en reservepersoneel in dienst van het ministerie van Defensie en voorgangers, 1945-1993
(samenstelling: drs. F. van der Doe, drs. M.L. Loef; ISBN 90-74442-26-9) 's-Gravenhage 1994
- 26 *Agrarisch Onderwijs*
Een onderzoek naar actoren, taken en handelingen op het beleidsterrein Agrarisch Onderwijs in de periode 1945-1992 (samenstelling: G.M.C.J. Smeets; ISBN 90-74442-30-7) 's-Gravenhage 1995
- 27 *Tussen waarneming en neerslag*

Een institutioneel onderzoek naar het takenpakket van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
(samenstelling: W.D. Küller; ISBN 90-74442-29-3) 's-Gravenhage 1994

- 28 *Waterstaat*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar het overheidshandelen op het beleidsterrein waterstaat over de periode 1945-1994 (samenstelling: J.W.J.M. Bogaarts; 90-74442-31-5) 's-Gravenhage 1995
- 29 *Eenheid in verscheidenheid*
Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van staatkundige verhoudingen en samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk der Nederlanden in de periode 1954-1995
(samenstelling: drs. I. Broos; ISBN 90-74442-32-3) 's-Gravenhage 1996
- 30 *Inlichtingendienst Buitenland*
Een institutioneel onderzoek naar de Buitenlandse Inlichtingendienst/Inlichtingendienst Buitenland (1946-1996) (samenstelling: dr. D. Engelen; ISBN 90-74442-33-1) 's-Gravenhage 1996
- 31 *Handelen met de sterke arm*
Rapport institutioneel onderzoek naar het beleidsterrein politie (deel II), 1994
(samenstelling: drs. M.J.B. Kavelaars; ISBN 90-74442-34-X) 's-Gravenhage 1996
- 32 *Flora en Fauna*
Rapport van een onderzoek naar het beleidsterrein Flora en Fauna in de periode 1945-1993
(samenstelling: drs. M.L. Baten; ISBN 90-74442-35-8) 's-Gravenhage 1996
- 33 *Van monumentale waarde*
Een institutioneel onderzoek naar de rijksoverheidsbemoeyenis met monumentenzorg, 1945-1990
(samenstelling: drs. F. van der Doe en drs. H. Spijkerman; ISBN 90-74442-36-6) 's-Gravenhage 1996
- 34 *Geld(t) voor overzee*
Institutioneel onderzoek naar overzeese pensioenen en eenmalige uitkeringen aan Indische oorlogsslachtoffers
(samenstelling: drs. N.J.W. de Goeje; ISBN 90-74442-40-4) 's-Gravenhage 1996
- 35 *Pacht- en Grondprijnsbeleid*
Institutioneel onderzoek naar twee beleidsterreinen die zich begeven op het deeltaakgebied prijsbeheersing van de landbouwgronden 1945-1993
(samenstelling: drs. C.K. Berghuis en drs. A.S. Fris; ISBN 90-74442-37-4) 's-Gravenhage 1996
- 36 *Echt goud, echt zilver ?*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en de handelingen betreffende het waarborgen van (platina), gouden en zilveren werken over de periode 1940-1995.
(samenstelling drs. G. Beks; ISBN 90-74442-39-0) 's-Gravenhage 1996
- 37 *De grens verlegd*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en het overheidshandelen op het beleidsterrein invoerrechten en accijnzen, 1940-1962
(samenstelling drs. G. Beks; ISBN 90-74442-38-2) 's-Gravenhage 1996

- 38 *De grens geslecht*
Rapport van een institutioneel onderzoek naar de taken en het overheidshandelen op het beleidsterrein invoerrechten en accijnzen, 1962-1995
(samenstelling A.A. Mietes; ISBN 90-74442) 's-Gravenhage 1996
- 39 *Zakelijk gezien*
Rapport van het institutioneel onderzoek naar de taken en handelingen van de dienst Domeinen van het ministerie van Financiën over de periode 1945-1994
(samenstelling F. van Dijk; ISBN 90-74442-42-2) 's-Gravenhage 1996
- 40 *Geregeld toezicht*
Een institutioneel onderzoek naar actoren en handelingen op het terrein van de regulering van en het toezicht op de centrale bank, het kredietwezen, het effectenverkeer en het giroverkeer (en de Rijkspostspaarbank), het voorkomen van het witwassen van uit criminele activiteiten verkregen gelden, en het financiële verkeer in buitengewone omstandigheden, 1940-1995
(samenstelling drs. N.P. van Egmond; ISBN 90-74442-43-9) 's-Gravenhage 1996
- 41 *En morgen gezond weer op*
Een institutioneel onderzoek naar het takenpakket en de handelingen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne, 1940-1995
(samenstelling drs. I.E.C.M. Broos, ing. S. Slagter en drs. H.E. Erich; ISBN 90-74442-46-3) 's-Gravenhage 1996